

Album vzpomínek na Volyň

IV.

U Vohralíků z Hlinska
a další vzpomínky

Z vyprávění a zapůjčených fotografií sestavil
Antonín Holec   Uničov 2009

I. Pro samé vzpomínání na to, jak bylo, zapomínáme na ty, kteří se přičinili, aby bylo lip.

Zamyšlení nad tím, na co by se hlavně nemělo zapomenout a co by se mělo předat mladší generaci.

Vzpomínejme na to, jak jsme žili, ale snažme se nezapomenout na začátky našich prarodičů na Volyni.

Bylo nás tisíce, na Volyň přišli naši předci mnohem dříve, než začala první i druhá světová válka. Všichni měli svoje důvody, proč odcházeli na Volyň a i jinam do světa. Odcházeli také na Balkán, do Ameriky, do jižního Ruska, a mnohem dál, než na Volyň.

Jaké si z toho vzít poučení nevím, vše záleží na propagandě, kterou člověk ve své době poslouchá. Lidé opouštějí svoji vlast v každé době, v každém režimu i za každé vlády. Jisté je, že i dnes odcházejí z naší vlasti tisíce lidí, ale jejich důvody jsou už asi jiné. (Kdo ví?)

Na Volyň přišlo mnoho Čechů, ale také Němců, Poláků a i jiných národností. Co tam vlastně chtěli? Chtěli jenom žít jako místní nebo tam založit různé enklávy podle národností, pěstovat svůj jazyk, školství i kulturu a snažit se předělat domorodce ke svému obrazu? Něco takového by nebylo možné ani dnes, kdy se ctí lidská práva nade vše. (Bylo by možné žít v nějaké rezervaci jako kuriozita.) Celý experiment musel skončit asimilací anebo vystěhováním.

Stalo se, doba tomu nahrála, a tisíce Čechů se vrátilo do své původní vlasti, do Čech. Je jen škoda, že tuto anabázi museli zaplatit tolika životy svých nejbližších a nejdražších.

Bylo nás tisíce, tisíce rodičů a ty nějak podle svých představ vychovávali svoje děti. Vychovali je lásce k rodině, vlasti i k práci.

Po návratu do vlasti všichni se pustili do díla ve všech sférách lidské činnosti. Snažili se zapomenout na strasti, které prožili a snažili se co nejvíce podle svých schopnosti přispět k rozkvětu života v Čechách.

Z těch tisíců by se mělo najít mnoho nejlepších, kteří i tady v Čechách pokračovali se stejným úsilím, jako kdysi jejich předci na Volyni a přispěli nejvíce k rozkvětu života jejich rodin i vlasti.

My, kteří už jenom vzpomínáme na to co bylo, vzpomínejme tak, aby bylo vidět, že ani dnes se schopnosti a vlastnosti těch, kteří na

Volyni chtěli svůj život spojit s touto zemí neztratí. Oni spojili svůj život s touto zemí, se zemí, kde ještě dnes se dají najít jejich hroby. Podívejme se kolik je okolo nás potomků z Volyně, kteří se přičinili i přesto, že jim ne vždy bylo vycházeno vstříc a jejich práci jim nikdo neulehčoval. Podívejme se okolo a pišme o těch, kteří něčím byli a nebo jsou i tady v Čechách. Bude jich asi hodně ve všech profesích, funkcionáři, podnikatelé, zpěváci, herci, lékaři, spisovatelé a jistě dobří hospodáři, kdysi v JZD a dnes i opět soukromníci.

A jak to v životě bývá i volyňští Češi jsou dobří i méně šikovní. Bylo nás tisíce těch, kteří přišli z Volyně a všichni se snažili vychovat svoje děti k obrazu předků i když to nebylo vždy snadné. Přesvědčujme naše děti, aby přišly mezi nás, anebo nám napsaly, co pro ně znamená anabáze Čechů na Volyň a zase zpět. Co pro společnost muže přinést to naše vzpomínání.

Myslím, že cesta Čechů na Volyň nebyla nic výjimečného, neboť tenkrát se odcházelo také jinam: na Balkán, do Rumunska, Slovinska, Bosny i Chorvatska. Odcházelo se do Argentiny, Ameriky, na jih Ruska. V celém světě žili Češi, ale největší a nejsoustředěnější osídlení bylo právě na Volyni. Zde žili v oblasti, která tvořila jakýsi nárazník a kde se vybíjela každá změna vlád i režimů. Češi zde trpěli pod vládou Německa, Rakouska, Polska Ruska i Ukrajiny. Tady se zastavila každá válka, která v Evropě byla. Tam se Češi naučili rvát se ze životem a v tom jsou snad výjimeční. Výjimeční snad i v tom, že se jim podařil tak veliký společný návrat. Ostatní, kteří se chtěli vrátit z jiných zemí již měli podmínky úplně jiné.

II. Z historie českého vystěhovalectví do Ruska

Z materiálů Anatolije Orlova a Alexandra Terkuna

Po porážce Turků zahájil car Mikuláš I. osídlování jižních oblastí Ruska. V 60. letech se do tohoto regionu vydali první vystěhovalci z Rakouska-Uherska. Oblast nabízela dobré klimatické podmínky a dostatek volných zemědělských pozemků. Vystěhování Čechů do Ruska probíhalo s podporou ruské i tehdejší rakouské vlády.

Češi přišli na černomořské pobřeží ve dvou vlnách. První v 60. letech, druhá v 90. letech 19. století. Přesídlence čekaly tvrdé podmínky. V oblasti nebyla žádná infrastruktura, obyvatelé kosily epidemie včetně malárie. Řada českých rodin v Rusku zahynula, mnozí se vrátili. V prvních letech přistěhovalci budovali obydlí, cesty a vysoušeli pozemky.

České usedlosti se nacházely v podhorských oblastech Soči, Tuapse, Anapy, Novorossijsku a Gelendžiku. Čechům bylo ponecháno právo na jazykové i náboženské sebeurčení, byli osvobozeni od daní a vojenské povinnosti. Přestože česká menšina patřila k nejmenším, dosáhla výborných hospodářských výsledků.

V okolí Novorossijsku vznikly české vesnice Kirillovka, Metodijevka, Vladimirovka, Borisovka a Glebovka. Zemědělská výroba se stále více specializovala na pěstování tabáku, což se Češi naučili od Řeků, kteří obývali sousední vesnice. Česká komunita dostávala podporu také ze staré vlasti - dovážely se např. oděvy nebo sazenice.

V některých vesnicích byly z prostředků české menšiny postaveny školy, ve Varvarovce a Kirillovce byla v roce 1878 otevřena zemědělská učiliště. Z prostředků získaných sbírkou mezi Čechy, Poláky a Němci byly postaveny katolické kostely v Kirillovce, Tekosu a Georgievském chutoru.

Až do začátku 1. světové války tvořily české osady uzavřené hospodářské jednotky. Komunity byly hospodářsky autonomní, k prodeji byla určena jen část produkce. Hlavním zdrojem příjmů byl prodej dřeva, tabáku, pšenice a kukuřice, později mléčných výrobků.

Při stavbě budov Češi preferovali jako základní stavební materiál kámen. Velkou pozornost věnovali čeští osadníci úhlednému vzhledu svých domů. Stěny byly natírány na bílo i šestkrát ročně. České osady na černomořském pobřeží severního Kavkazu navštívil i známý český umělec Antonín Slavíček. Velkolepé přírodní scenérie na něj udělaly nezapomenutelný dojem.

První generace českých osadníků dbaly na uchovávání národní identity. Ve školách a kostelech fungovaly knihovny, které pravidelně dostávaly zásilky nových českých knih. Knihy byly oblíbeným námětem společenské konverzace. Češi se tradičně častěji než jiné komunity věnovali hudbě. Mezi krajanly fungovalo šest českých dechových orchestrů, které pravidelně vyhrávaly na místních hudebních festivalech.

Národní identita českých krajanů byla potlačena ve 30. letech 20. století v období stalinismu, kdy byly zakázány spolky, náboženský život i cizojazyčné školy. Období násilné asimilace trvalo prakticky až do rozpadu Sovětského svazu.

Podle údajů ze sčítání lidu z roku 1897 žilo na Kubáni a v Černomořské gubernii více než 2 tisíce Čechů. Při posledním sčítání lidu v roce 2002 se k české národnosti v Krasnodarském kraji přihlásilo 732 osob, polovina z nich v Novorossijsku. Odhaduje se, že lidí českého původu v této oblasti žijí asi tři tisíce. Většina obyvatel byla asimilována, zbytky češtiny se zachovaly jen u nejstarších obyvatel.

III. Volyňští Češi - zachránci pronásledovaných během 2. světové války

Mgr. Ludmila Čajanová

V našem okrese Bruntál žilo a žije mnoho bezejmenných, ale také známých a skromných hrdinů.

Češi na Ukrajině

V Krnově, stejně jako v celém pohraničí, žije od roku 1947 celá řada volyňských Čechů (něm. Wolhynien-Tschechen) a jejich potomků. První Češi se začali stěhovat na ukrajinskou Volyni v roce 1868 na pozvání ruského cara, aby obdělávali tamní úrodnou půdu. Působili zde až do roku 1947, kdy se téměř všichni vrátili do bývalé vlasti.

V době II. sv. války žilo na Volyni kolem 39 000 Čechů, tvořili pouhých 5,3 % obyvatelstva tohoto prostoru. Z toho zhruba 7 000 mužů včetně několika stovek žen narukovalo do války. Situace zde byla velmi složitá. V době války byly na Volyni pronásledovány statisíce lidí, židé a ruští vojáci - většinou uprchlí váleční zajatci - byli pronásledováni nacisty a banderovci - ukrajinskou nacionalistickou organizací usilující o vyhlášení samostatné Ukrajiny, Poláci byli vyvražďováni rovněž banderovci.. Celkem zde žilo 106 438 židů.

V prostoru českého osídlení západní Volyně byl přibližně každý třetí žid zachráněn s pomocí Čechů. Jmenovitě lze doložit 230 zachráněných osob. Za přechovávání Židů byly německými nacisty zavražděny dvě české rodiny, celkem 5 osob, z toho 2 děti. Manželé Goldenbergovi ve své knize „Whispers in the darkness“ (Šepoty ve tmách), Shengold Publishers, New York, 1988, popisují záchranu své rodiny (a dalších osob - celkem jich bylo 27) u paní Antonie Šindelářové, rozené Kučerové v obci jménem Kurdybář Varkovský:

„Moji rodiče obchodovali obilím a jednali hlavně s českými sedláky... Jednání s nimi byla vždy čestná a důvěryhodná... Když nám bylo nyní zle a obrátili jsme se na ně, udělali, co mohli... Celý svět se zdál být krutý a bez zájmu. Češi byli jediní, o kterých jsme věděli, že pomáhají židům. Jsou „tzadikim“ - spravedliví, svatí lidé, spravedlivý národ světa.... Češi k nám byli neuvěřitelně dobří a šlechetní, ostrov lidskosti v oceánu nelidskosti a bestiality.“

V knize „Volyňští Češi v prvním a druhém odboji“, autoři: Jiří Hofman, Václav Širc, Jaroslav Vaculík, Praha 2004, se uvádí: “Češi podle možností jednotlivých rodin a jejich odvahy riskovat pomáhali pronásledovaným. Byla to v tom obrovském moři utrpení kapka naděje, byl to projev hluboké lidskosti a velké odvahy...” V této publikaci najdeme následující údaje: Počet zachráněných Poláků

nelze vůbec odhadnout, šlo zpravidla o jednorázovou pomoc na útěku do bezpečí. Počet zachráněných ruských zajatců (sovětských vojáků) před nacisty lze odhadnout zhruba na 400 - 600 osob. Čtyři ruští vojáci přežili nelítostnou bitvu v blízkosti obce Martinovky. Všichni našli útočiště u českých obyvatel této vesnice.

Jeden z nich, Ivan Bondar našel nový domov u Stanislava Bači a jeho ženy Boženy, kteří se po reemigraci usídlili v Rusíně. Stanislav Bača, varhaník českého kostela v Hrušvici, byl spoluedoucím organizace Blaník na Martinovce, která chránila Čechy před banderovskými bandity, starostou obce v nejhroších dobách ke konci války a po ní. Ivan u nich pobýval až do roku 1944, kdy přišla do obce Rudá armáda a on se s ní vydal do války. S pláčem ho rodina Bačových vyprovázela jako vlastního syna.

Další Rus, Semjon (Seňka) Černych zůstal u rodiny Leopolda Bačovského. Jeho dva synové byli ve válce a celá rodina brala Seňku jako člena rodiny v naději, že někdo jiný zase pomůže jejich dvěma synům, pokud budou potřebovat pomoc.

Podobně se zachovala celá řada volyňských Čechů, o tom by mohli vyprávět mnozí občané dodnes mezi námi žijící v Krnově a obcích celého bruntálského okresu. Podrobné údaje by vydaly na celou knihu. Pomoc židům měla vícestranný charakter a byla také nejnebezpečnější, hrozilo za ni potrestání smrtí pro celou rodinu. Sedmi rodinám volyňských Čechů byl udělen čestný titul s medailí Chasidej umot haolam (Spravedlivý mezi národy) a jejich jména jsou vyryta na Zdi cti v pamětním komplexu Yad Vashem v Jeruzalémě.

Z celkového počtu 39 českých rodin odměněných tímto vyznamenáním je 18 % volyňských Čechů. Z toho se 1 rodina usídlila po reemigraci do Československa v Rusíně (Anna a Václav Skalští z Dembrovky), 1 rodina v Liptani (Emilie a Antonín Holštajnovi z Moldavy, jejich dcera Milena Kuřecová žije nyní v Městě Albrechticích), manželé Leopold a Antonie Bačovský z Martinovky bydleli krátce v Bohušově, po smrti Leopolda v roce 1948 (pohřben v Městě Albrechticích) se jeho žena Antonie (+1978) přestěhovala ke své nejmladší dceři do Hlubočan na Vyškovsku. Jejich potomci dodnes žijí v Krnově a obcích na Osoblažsku.

Manželé Bačovští přechovávali v době války malé židovské dítě

od nejtělejšího věku (několikatýdenní) od roku 1941 až do konce roku 1944, kdy si vlastní otec, pan Dancker, který válku přežil, pro toto dítě přišel. Zachráněný se jmenuje Josef Dancker, žije dosud v

Izraeli a svou českou rodinu, kterou nazývá svými sourozenci, často navštěvuje.

V Branticích dosud žijí další držitelé této medaile za záchranu života, manželé Stanislav a Božena Vendolští, původem z Martinovky. Při záchraně židovských spoluobčanů pomáhali nezištně i mnozí další občané, např. z Dembrovky to byl Stanislav Zumr, Josef Samec, Karel Václavík.

Velké množství volyňských Čechů odešlo do války. Jen v Prvním československém armádním sboru zahynulo 1480 volyňských Čechů, z toho 3 ženy (z celkového počtu 424 českých žen, které dobrovolně narukovaly). Tento počet představuje 14,06 % z celkového počtu českých vojáků v čs. vojenských útvech. Další pak zahynuli v polské armádě, Rudé armádě a partyzánských oddílech. Celkem se podařilo zjistit jména 3115 volyňských Čechů, kteří zahynuli za 2. sv. války na frontě a v zázemí. Tento počet ještě není vyčerpávající.

Z těch, co přežili, jen pro informaci, byl např. Stanislav Herblich z Hrozové vysazený jako parašutista během povstání na Slovensku, Josef Zbierajevski, polský důstojník, který si vzal za ženu Češku, byl několik let starostou na Martinovce, pak účetním v kolchozu a především skvělý člověk, odešel do polské armády. Zažil boje u Varšavy, účastnil se dobytí Berlína. Přímo z Polska jel pak do Čech ke své ženě a dvěma dcerám do Rusína, kde strávil zbytek života. Vdova po nezvěstném Jaroslavu Havlíčkovi (zahynul pravděpodobně u Dukly) žila od roku 1947 až do své smrti také v Rusíně.

Češi rovněž trpěli pronásledováním banderovských skupin. Je doloženo 376 jmen volyňských Čechů jimi zavražděných. Mezi oběti nacistické perzekuce je nutno přičíst ještě 466 jmen volyňských Čechů, kteří byli zavražděni nacistickými represivními složkami. (Vypálení obcí Český Malín, Michna Sergejevka, Svatá). V publikaci jsou uvedeny i příběhy vyprávějící o vstřícném a přátelském chování německých vojáků se Sudet, kteří uměli česky a vůči Čechům se nedopouštěli násilí. Mnozí volyňští Češi zažili i perzekuci komunistickou a na vlastní kůži sibiřský gulag.

Češi se na Volyni projevovali jako nositelé hospodářského a kulturního pokroku, ale zároveň jako tolerantní, spolehliví spoluobčané. Hodnotili každého nikoliv podle národnosti či náboženství, ale podle jeho lidských a morálních kvalit. V tomto mnohonárodnostním prostředí, kde žili Ukrajinci, Poláci, Židé, Rusové a Němci, působili jako smířlivý prvek. Volyňští Češi si zachovali překvapivě čistý rodný jazyk, kulturu, včetně písní, zvyků a obyčejů ze staré vlasti. Byli neokázalými, ale upřímnými vlastenci.

*Z výše uvedené literatury vybrala Mgr. Ludmila Čajanová,
Vydáno dne 13. 05. 2005 ludmila.cajanova@gym-krnov.cz*

IV. Jaké poslání má rodina?   Z internetu 2007

Odpověď:

„Dnešní komerční společnost žije pouze ve prospěch vlastního ega. To se šíří jako politický názor a staví se do podoby pravdy. Všeobecně se tvrdí, že každý člověk má svou pravdu. Spíše je to ale tak, že každému člověku se hodí jiná lež. Pravda je totiž jenom jedna.

Egoistický způsob života uvrhl lidi do samoty. Lidé chtějí žít pouze pro svůj osobní prospěch. Ženy mají děti, ale nepotřebují k tomu muže, aby nemusely dělat „služky“ a pokořovat se. Takové ženy si své děti egoisticky přivlastňují a berou jim tak přirozenost rodiny - tedy vytvoření jednoho společného celku, kde vícero jedinců splývá v jednu radostnou rodinu - domov. Rodina symbolizuje svět a bytosti v něm. Nikdo není na tomto světě sám a všechny bytosti jsou jednou velikou rodinou. Toto v zkratce symbolizuje lidská rodina: otec, matka, děti atd. Egoistický styl života brání ale této přirozenosti a lidé si navzájem nechtějí otevírat svá srdce a oddat se partnerovi. Ego totiž nechce dávat, chce jenom brát a brát. Vše pouze pro sebe.

V této společnosti se muži bojí o svou svobodu, peníze a samostatnost. Chtějí ale sex a zábavu, nechtějí však dávat lásku. Tento proces funguje opačně i u žen. Vznikají tak polovičaté rodiny, svobodné matky hrdé na svou samostatnost a děti bez otce, bez lásky,

bez rodiny. Tyto děti jsou nejvíce postiženy a je jim nejvíce ubližováno.

Člověk, který se rozhodne nastoupit duchovní cestu proměn, by si měl nejdříve vyřešit své problémy ve sféře zemských vztahů. Uvědomit si své lidské poslání, vidět své ego a k tomu mu nejvíce napomůže vytvoření plné rodiny. Když se člověk rozhodne mít dítě, tak to není náhoda a vždy se narodí nějaká blízká bytost, se kterou je v tomto životě co řešit z minula. Rodina je zodpovědnost, která může urychlit duchovní vývoj všech jeho členů.

Vzniklé konflikty nastavují totiž zrcadlo každému členu rodiny, ve kterém může reálně vidět své nedostatky a chyby. Harmonická rodina jako celek může propojit zemské i nebeské energie a oba partneři mohou rychleji kráčet v duchovním vývoji vpřed.

Jsou lidé, co si myslí, že lze rychle naskočit do rozjetého vlaku duchovního vývoje a tak opomenout běžné lidské poslání: Vytvořit rodinu a mít někoho rád. Za tento omyl se pak draze platí pochopením, které ukazuje, že lidská opravdová láska funguje jako navigační systém k nalezení lásky všeobecné, kterou tak intenzivně hledají všechny duchovní cesty a přitom je tak blízko a na dosah lidské ruky. Duchovní život se otevírá a je tady pro všechny bytosti. Nic by se však nemělo přeskakovat a každý člověk by měl projít pochopením běžného života, poznáním svého pozemského poslání a tak poznat lásku, dávat ji a radovat se z potomků. A to ne sám, ale v rodině. Ta dává lidem základ pro další cestu duchovního vývoje. Každá bytost je ale individualitou a každý si vybírá svou cestu sám, takže v mnohých případech najdeme samotáře, kteří nežijí v rodině. Sami se takto svobodně rozhodli a je to jejich volba. V dnešní době ale mnoho lidí ovládlo jejich vlastní ego a tak vznikají neúplné rodiny. Řešení těchto závažných problémů je pouze v nalezení lásky a v pochopení destruktivních výsledků práce lidského ega."

Vraťme se k našemu vzpomínání:

V. K čemu nám je takové vzpomínání potřebné?

Sužují nás nemoci, trápí nás i naše okolí a máme se zabývat tím, co se nevrátí? Mladí o to zájem nemají, mají jiné starosti. Je v tom kus pravdy, pokud jedinec myslí jenom na sebe. A máme my, současníci, právo myslet pouze na sebe anebo dbát také na to, co bude po nás? „Co udělá člověk pouze pro sebe, odejde s ním, to co udělá pro jiné, to po něm zůstane“, tato pravda je stará, jako lidstvo samo. A mladší generace? Je pravdou, že nyní musí dávat priority sebevzdělání, rodině, zaměstnání (někdy i v obráceném pořadí), ale sami podle sebe víme, že k zájmu či dokonce touze vědět něco o minulosti svého rodu, případně vesnice či města musí člověk dozrát (pokud je toho schopen). Informace pak hledá s potížemi. Pamětníci již nejsou a když ještě byli, tak jejich vyprávění ani neposlouchal.

Oprávněně lze očekávat, že naši potomci se po mnoha letech rádi dozví, jak jejich předek žil, že jejich předek bojoval anebo padl za vznik nebo za svobodu našeho státu, a kolik že takových bylo v obci jeho předků na Volyni nebo o tom, že jeho prababička neváhala jako mladé děvče jít z bezpečí domova do frontových nejistot jako zdravotní sestra nebo radistka, či jak jeho předkové riskovali život celé rodiny, aby pomohli pronásledovaným a projevili svoji lidskost v nelidské době a nebo že byli obětí zvučle nacistických okupantů nebo svévole UPA. Možná, že z těchto ústřížků si udělá představu o starostech (a snad i radostech) svých předků. Zamyslí se, kdo byli nebo jsou jejich příbuzní a vcítí se alespoň trochu do atmosféry jejich života.

Od nepaměti vytvářeli dějiny lidstva drobní, obyčejní lidé, i když zásluhy a sláva se připisuje vůdcům. Dějiny našich rodů vytvářeli naši prarodiče svou prací, svým utrpením, svoji vírou v lepší budoucnost pro svoje děti. Vždycky se našel někdo, kdo přesvědčil ostatní, že jeho myšlenka je nejlepší a nejrychlejší řešení.

Lidé pak pro tyto myšlenky žili a umírali.

Týká se to i rodin které v našem vyprávění navštívíme. Jejich předci se za Rakousko-Uherska nechali přesvědčit, že v daleké Volyni najdou lepší a šťastnější život. Šťastnější život pro sebe i svoje děti. Proto okolo roku 1870 odešli spolu s dalšími Čechy do tehdejšího

carského Ruska, zakládali zde české osady, vesnice. Přinesli sem kulturu, řemesla i moderní způsob obdělávání půdy a hospodaření.

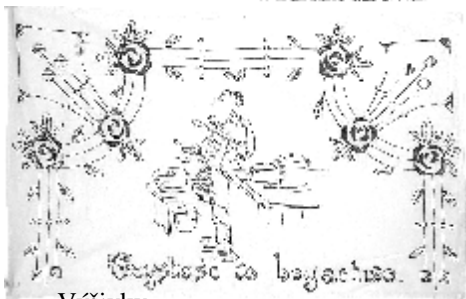
Na toto téma bylo napsáno mnoho knih. Jisté je však, že Čechy na Volyni, jak už to v dějinách bývá, štěstí nepotkalo. Rádi se po roce 1947 vrátili zase domů, do své staré vlasti. Tady opět museli začínat znovu. Za tento nový domov platili opět svými životy a zdravím. Vrátili se po druhé světové válce s Československou armádou generála Svobody. Muži z Volyně prošli těžkými boji s německými okupanty, prošli nejtěžšími boji na Dukle a při osvobozování Ostravy. Volyňští Češi byli úmyslně rozptýleni po Čechách a Moravě, hlavně do oblastí, kde kdysi žili Němci a odkud byli po válce odsunuti do Německa.

VI. Věci z Volyně doma dělané, které evokují naše vzpomínky

..Petrolejka..

..Necičky..

....Výšivky..

...doma dělané nože..

...doma odlévané pekáče..

Kohout na
pivo a kvas

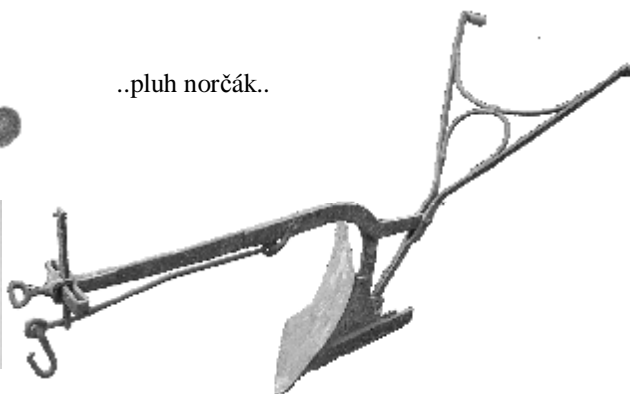
Klíče a
zámky

..ošatka.. Nůž
čištění kopyt

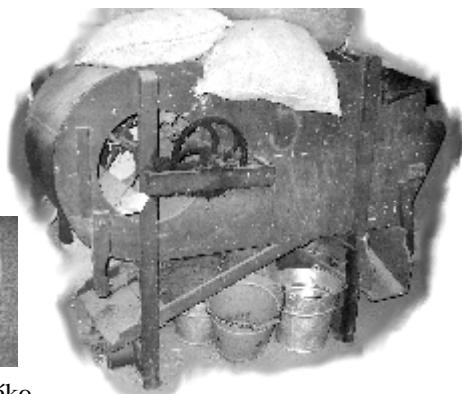
..pluh norčák..

..břitva..
Strojek na stříhání

..separátor na mléko..
ruční třídička na obilí..

..kovářské nástroje..
a kované hřebíky

..připomínka zla
a války..

Bylo to tisíce věcí, které si museli volyňští Češi vyrobit nebo koupit, které jim sloužily a které si přivezli i do Čech. Dnes již vzbuzují úsměv.

Tak se
hospodařilo

***

Vypravme se za těmi, kteří prožili tuto dobu, za lidmi, za jejich vzpomínkami.

Při čtení se možná vcítíte do jejich myšlení, pochopíte jejich tužby a jejich touhu po spravedlnosti, které se jim dostalo tak málo.

Text těchto zápisů bude možná pro někoho neumělý, ale věřte, že jde ze srdce. Je to vlastně volné pokračování knížeček „Album vzpomínek na Volyň“ I.-II. III. a „Nástin dějin obce Okolek“.

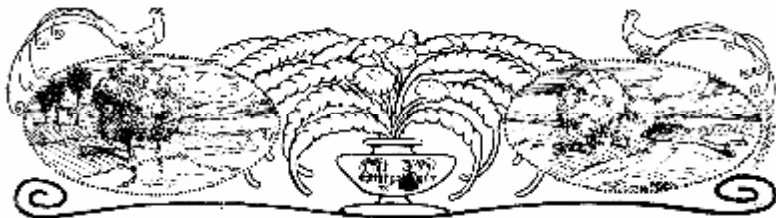
VII. U Vohralíků z Hlinska

Od nepaměti vytvářeli dějiny lidstva drobní, obyčejní lidé, i když zásluhy a sláva se připisují vůdcům. Dějiny našich rodů vytvářeli naši prarodiče svou prací, svým utrpením, svoji vírou v lepší budoucnost pro svoje děti. Vždycky se našel někdo, kdo přesvědčil ostatní, že jeho myšlenka je nejlepší a nejrychlejší řešení.

Lidé pak pro tyto myšlenky žili a umírali.

Je tomu tak i u rodiny Vohralíků a dalších. Jejich předci se za Rakousko-Uherska nechali přesvědčit, že na daleké Volyni najdou lepší a šťastnější život. Šťastnější život pro sebe i svoje děti. Proto okolo roku 1870 odešli spolu s dalšími Čechy do tehdejšího carského Ruska, zakládali zde české osady, vesnice. Přinesli sem kulturu, řemesla i moderní způsob obdělávání půdy a hospodaření.

Na toto téma bylo napsáno mnoho knih. Jisté je však, že Čechy na Volyni, jak už to v dějinách bývá, štěstí nepotkalo. Rádi se po roce 1947 vrátili zase domů, do své staré vlasti. Tady opět museli začínat znovu. Za tento nový domov platili opět svými životy a zdravím. Vrátili se po druhé světové válce s Československou armádou generála Svobody. Muži z Volyně prošli těžkými boji s německými okupanty, prošli nejtěžšími boji na Dukle a při osvobozování Ostravy, očekávaná odměna ale nepřišla. Volyňští Češi byli úmyslně rozptýleni po Čechách a Moravě, hlavně do oblastí, kde kdysi žili Němci. Odkud byli němečtí obyvatelé po válce odsunuti do jejich domoviny, do Německa. Stihl je podobný osud jako Volyňské Čechy.

VIII. JAK ŠEL ŽIVOT .

Vzpomínání nad starými i novými fotografiemi rodu Vohralků

010080 Hlinsk – Sedmihřany. Zde bydleli i prarodiče Vohralíkovi a jiní, na obrázku je vidět starý chrám (1890), mlýn který vlastnil pan Tuček, uprostřed je maličký domeček, kde bydleli Uhlířovi. Pan Uhlíř dělal mlynáře ve mlýně. V jedné místnosti tu žilo mimo rodiče i 14 dětí. Jednu z jejich dcer měl za manželku Vladimír Vohralík

010057 Hlinsk - pohled směrem ze hřbitova

Hlinsk slavnost na počest položení základního kamene nového chrámu 1928

010051 Hlinsk - církev před rokem 1939

Hlinsk -církev z druhé strany v zimě

010056 Hlinsk - církev 1984

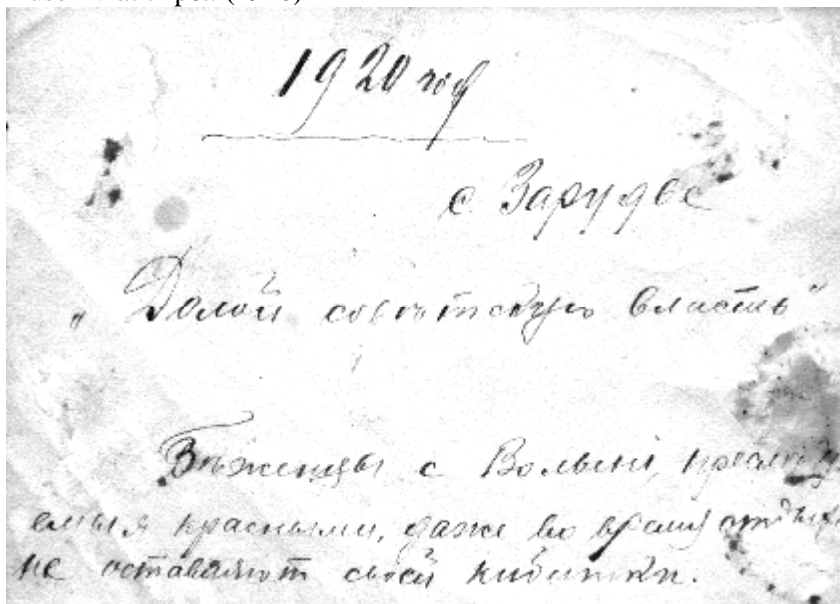

010083 Hlinsk - církevní slavnost 15.8.1931. Farář s bílou delší bradou je Pavel Tarnavský dědeček, vpravo od něho syn Vladimír, otec pana Tarnavského z Pasek. Vedle něho strýc Semenovič měl Vladimírovu sestru. Faráři z vedlejších vesnic a vzadu pěvecký sbor z církve.

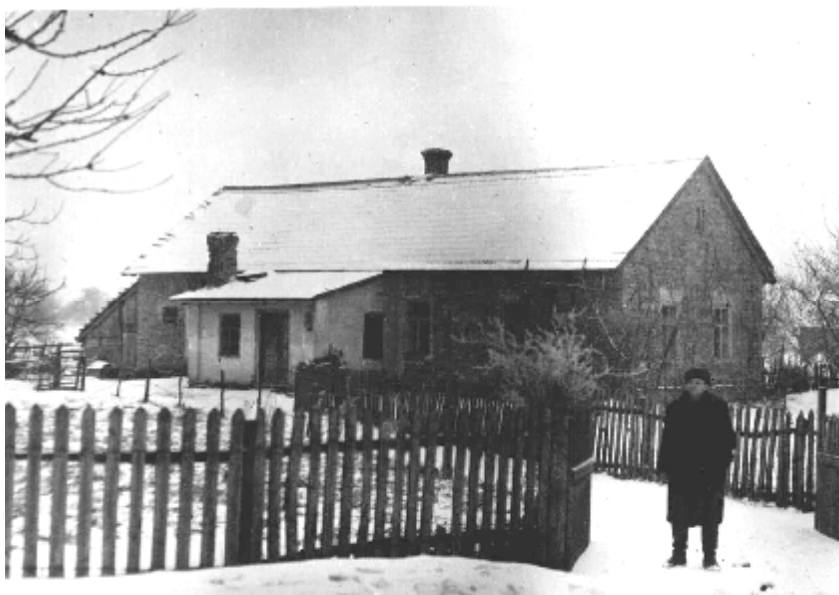

010084 Hlinsk, běženci na cestě utíkali před ruskou revolucí – a pak se museli vrátit zpět. (1920)

010085 Druhá strana obrázku běženci 010084

020001 Původní Vohralíkův dům.. ale již bez doškové střechy. Památka z Volyně před odjezdem do Čech 1947

020002 Vohralíkův dům. Pořízeno při návštěvě Volyně 1951

020003

Josef nejstarší Vohralík, který se na Volyň přistěhoval se svými rodiči v roce 1877 z oblasti okolo Chrudimi a zde se oženil s Marií Šaršovou. Její příbuzní Vladimír a Václav Šaršovi žili v Sudicích na opavsku

020011 Tablo rodiny Josefa Vohralíka (těch, kteří se vrátili do Čech, chybí dcera Olga která zahynula v Hlinsku)

020089 Olga Vohralíková (Otmarová) se synem a manželem. Olga a její syn zahynuli při náletu ve Zdobunově na Volyni, kde měli svůj obchůdek.

010121 Dali jsme životy a lásku, chceme jen spravedlnost.... Novinový obrázek repatriace do Čech 1947

020010
Sourozenci
Vohralíkovi

020020 Společná fot.
se svatby **Václava**
Vohralíka se Slavěnou
Policovou. Na obrázku
jsou rodiče Slávky
Policové i rodiče
Václava.

020022

Svatební fotografie Václava
Vohralíka a Slavěny Policové

020023 Foto z Volyně Václav, Slavěna a syn Josef. (1939)

020025 Skončila válka.....

Drazí má milá upomínka
 moji drabí kamarádi a Vašek má
 dědeček Váš nejvyšší manžel
 a otec Pepi -
 Václav Václavoviče
 JUNE 12th 1944 roku.
 Na Bečkovské roklech.

Zoltán
 Slávka a Pepi
 Václavoviče

Václav se svými kamarády

020024 Slávka a Václav okolo roku 1970

020030 Po válce už
v Újezdě u Uničova
s maminkou a synem
Slávkem. (1950)

020035 Svatební
fotografie Pepy s Miladou
Michálkovou.

Nová generace

020036 Svadba Pepy ...společná svatební fotografie (1959)

Vohralíkovi na poli

020044 Posezení po práci u Pepy v Unčovicích

Nastupuje další generace

020048 Svatba syna Pepy Ladislava - rodiče a příbuzní,
Vohralíkovi 020050 Svatební foto syna Pepy
Ladislava s Vladimírou Kráčmarovou

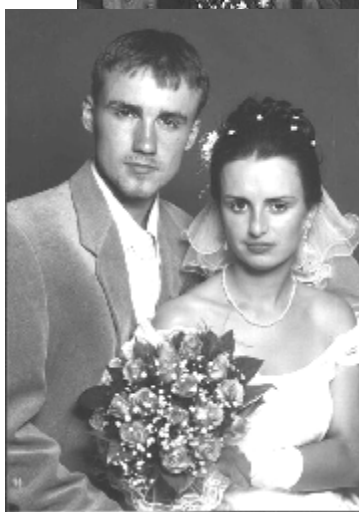
0057 Svatební fotografie Miladky s Vojtěchem Vyroubalem a hosté

020058 Svatební fotografie
syna Miroslava

Anna (Drešlová)
a Miroslav
Vohralíkovi
(1975)

020083 Společná fotografie účastníků svatby
Andreji a Davida Siegla
(Andrea-dcera Miroslava)

020085 **Josef Vohralík**
s manželkou Marií (Loukotkovou), žili v
obci Nový u Městce Králové

020087 Svatební fotografie Jiřího Vohralíka- Josefova syna

Vladimír, oženil se s Věrou Uhlířovou, Po návratu do Čech se usadili v Dolní Sukolomi, kde se jim narodil syn Jaroslav. Dcera Milena se narodila ještě na Volyni

Svatba Mileny (Vohralíkové) a Ctibora Melovského

Milena se provdala za **Ctibora Melovského**, nar. 1.8.1936, který pochází ze Slovenska. Nějaký čas bydleli u Vohralíků v Dolní Sukolomi. Později si zakoupili domek, dnes již zbořený, v Uničově, kde se jim narodil 4.1.1968 syn Ctibor a 3.3.1972 dcera Hana. Dnes žijí v novém domě v Uničově. Jejich bývalé sídlo po smrti maminky Věry má již od roku 2005 nového majitele.

Mladý *Ctibor Melovský* se oženil 4.8.1989 s *Magdou Žourkovou*. Mají spolu 3 děti: Magdu, Karolinu a syna Matyáše .

Společná fotografie snoubenců Melovských s rodiči a hosty.

Ctíbor mladší s rodinou

Hana (Melovská) se
provдалa 19.2.2000 za
Ludvíka Kumstáta,
Mají spolu syna
Šimona, nar.25.6.2000.

Šimon Kumstát

Sestry Uhlířovy se sešly v Čechách

**Bývalý statek Vohralíků
v Dolní Sukolomi**

Nový dům Mileny
Melovské
(Vohralíkové) v
Uničově

Dům syna Ctibora

Jaroslav Vohralík. Oženil se s Drahoslavou Bohuslavovou. Postavili si krásný dům na sídlišti v Troubelicích. Mají syna **Tomáše**, nar.14.2.1975, který se oženil s Olgou Šafaříkovou nar. 20.4.1981 a dceru **Janu** nar. 28.7.1969, nyní Hubíkovou, která má dceru Martinu nar.16.9.1991.

Na panychidě za zemřelého Jaroslava Vohralíka, v uničovském pravoslavném chrámu.

Marie, (Vohralíková) nar.
21.1.1915, zemřela
15.1.1978, provdala se za
Pavla Hrycíka, nar.
25.1.1906, zemřel 10.1.1997,
Měli dcery Irenu a Zdeňku.

Pavel Hrycík po skončení
vátky v Mladějovicích

Irena, nar.25.1.1937, zemřela 24.3.1999, byla provdaná (11.1.1958) za Ivana Kaldu, nar. 13.12.1933. Ivan zemřel v červenci 2004. Měli dceru **Danu** a syna **Ivoše** nar.31.12.1960, tragicky zahynul 19.7.1983.

Dana, nar.4.3.1960 se provdala 22.10.1983 za Vlado Brosku, nar.1.4.1958. Žijí na Slovensku v Závažné Porubě. Mají dceru **Beatu**, nar.9.1.1985 a **Karolínu**, nar. 8.2.1987.

Beata

Karolína

Zdeňka, se provdala 7.12.1963 za Antonína Holce. Mají dceru **Janu**, nar.11.5.1965, provdanou 19.6.1999 za Rostislava Horna, spolu mají dceru **Dominiku**, nar. 21.12.1999 a Jana má syna **Jana** Tarabu, nar. 27.3.1985 z prvního manželství.. Žijí v Dědřichově u Uničova.

Syna **Jiřho**, nar. 16.5.1966, který se oženil 29.6.1990 s Alenou Michalovou, nar.10.4.1971. Mají syna **Radima**, 14.3.1992 a dceru **Annu**, nar. 9.7.1996. Žijí v Dlouhé Loučce v novém domě.

Sv. Jany s rodiči

Syn Jan a
Dominika

Svatba Jiří Holec

Syn Radim
a dcera Anička

Libuše (**Vohralíková**),
nar.18.4.1923, zemřela 11.3.2005
provdaná za **Josefa Zahrádku**,
nar. 15.4.1913 zemřel 15.5.1995.
Mají syna **Jaroslava**,
nar.7.10.1948, který se oženil
4.7.1970 s Marií Mrázovou, nar.
27.5.1950. Žijí v novém domě
v Újezdě u Uničova. Mají dva
syny: **Zdeňka**, nar. 5.5.1971 a
Miloše nar. 7.5.1974. **Miloš** má
syna Tomáše, nar.27.6.1998.
Zdeněk se oženil **Janou**
Pospíšilovou, nar.11.8.1972. Žijí

v Újezdě u Uničova.

syn **Josef** Zahrádka
nar. 19.9.1952,
ženatý s **Alenou**
Hortovou,
nar.1.3.1953, mají
dceru **Lenku**, nar.
28.2.1981 a syna
Miroslava,
nar.21.1.1983.

Svatba Jaroslava Zahrádky
s Marií Mrázovou

Svatba Miloše Zahrádky

Svatba syna, Josefa Zahrádky s Alenou Hortovou

Josefové na zápraží starého, dnes již neexistujícího domu

Dům syna Jaroslava

Dům syna Josefa

Rozestavěný dům syna Miroslava

Původní dům musel ustoupit

Lenka, dcera Josefa Zahrádky mladšího se vdávala 22.9.2007. Její manžel se jmenuje Miroslav Poč, pochází ze Šternberka

O svatbě s rodiči

Nový dům Lenky a Mirka Počových
ve Šternberku
..... Vnučka Adélka se narodila 8.9.2008.

....na nedělním výletě 2009...
Syn Josefa Zahrádky mladšího, Mirek, již
od roku 2008 bydlí s přítelkyní Žanetou
Kristenovou, která pochází z Nové Dědiny
u Uničova. O svatbě zatím nemluví.

*Rodina je základ štěstí v životě
a je důležité být součástí rodiny.*

IX. RODOKMEN

VOHRALÍK Josef
Marie (Faltysová)

Z Holic v Čechách ---Hlinsk na Volyni

**První Vohralík, který přišel na Volyn.
Jeho potomci a nositelé jejich krve.**

VOHRALÍK Josef *26.3.1876 +1938
Marie (Šaršová) *15.4.1881 +.3.1965

1

VOHRALÍK Jaroslav *16.3.1887 +1909

VOHRALÍK Jan*4.11.1889

Hlinsk
Pelágie +1968
Bez dětí

VOHRALÍK Václav *14.2.1892 +1965

Santa Fe Argentina

VOHRALÍK František (Alexandr)

*1.1.1881 +3.3.1946

Emílie (Kašparová) *1888 +1960

Podcurkov - Hlinsk. - Lipiny

2

1

VOHRALÍK Josef *1876 +1938

Marie (Šaršová) *15.4.1881
+27.3.1965

Václav *15.5.1908 +19.8.1991

Slavěna Policová *18.2.1915
Unčovice +24.9.2006

Olga *1909 a syn **Jiří** *1933
zemřeli při náletu ve Zdobunově 1943

Jan OTMAR se vrátil do Čech,
zemřel v domově důchodců

Vladimír *1910 +1965

Věra (Uhlířová) *1915 +2001
D.Sukolom

Josef *15.4.1913 *15.5.1995

Marie (Loukotková) Městec Králové

Marie *21.11.1915 +15.1.1978

Pavel HRYCÍK *25.1.1906
+10.1.1997

Libuše *18.4.1923 +2.3.2005

Josef ZAHŘÁDKA *15.4.1913
+15.5.1995

Josef *23.10.1936

Milada Michálková *10.6.1940
Unčovice

Miroslav *12.10.1949 Svatba.11.10.1958

Anna Drešlová *5.1.1955 Unčovice

Milena *7.5.1939 Svatba 9.9.1961

Čtibor Melovský *1.8.1936

Jaroslav *19.2.1948 +25.3.2004

Drahlava (Bohuslavová)
*7.5.1950 sv.30.4.1966

Jiří *1940

Jana Bařková

Irena *25.1.1937 +24.3.1999

Svatba 11.1.1958

Ivan Kalda *13.12.1933 +.7.2004.

Zdeňka *14.8.1943 Svatba 7.12.1963

Antonín Holec *1.8.1937 Uničov

Jaroslav *7.10.48 Svatba.4.7.1970

Marie Mrázová *27.5.1950
Újezd u Uničova

Josef *19.9.1952

Alena Hortová *1.3.1953 Újezd

Miroslav *4.11.1960

Miroslava Janková*1.7.1963

Klára*12.5.1987

Ladislav *6.5.1964

Vladimíra Krečmarová*30.3.1966

Petra *14.2.1987

Milada*20.6.1971

Ing. Vojtěch Vyroubal*15.7.1971

Tomáš *18.9.1999

Martina *26.4.2002

Roman *21.2.1977

Andrea *6.2.1979

David Siegl *24.4.1977

Viktorka *30.11.2004

Čtibor *4.1.1968 Svatba 4.8.1989

Magda Žourková * Uničov

Magda*23.1.1990

Karolína*26.5.2001

Matyáš *25.5.2004

Hana*3.3.1972 Svatba 19.2.2000

Ludvík Kumstát *21.4.1963

Šimon*25.6.2000

Jana*28.7.1969

Hubiková

Tomáš*14.2.1975

Olga Šafaříková*20.4.1981

Jana * Svatba 28.11.1987

Jaroslav Němec *

Veronika

Dana*4.3.1960 Svatba 22.10.1983

Vlado **Broska***1.4.1958 Záv. Poruba

Beata *9.1.1985

Karolína *8.2.1987

Ivoš*31.12.1961 +19.7.1983

Jana*11.5.1965 Sv. 19.6.1999

Rostislav Horn nar.18.9.1963 Dětrichov 13

Jiří *16.5.1966 Sv. 29.6.1990

Alena Michalová *10.4.1971 Dlouhá Loučka

Jan Taraba*27.3.1985

Dominika *20.12.1999

Radim *14.3.1992

Anna *9.7.1996

Zdeněk *5.5.1971

Jana Ponižilová *11.8.1972 Újezd u Uničova

Miloš *7.5.1974

Tomáš*27.6.1998

Lenka *28.2.81 sv.22.9.2007

Miroslav Poč *19.10.1977

Miroslav *21.1.83 od 2008 žije s..

Žaneta Kristenová (Nová Dědina)

Adélka *8.9.2008

2

VOHRALÍK František (Alexandr) * 1.1.1887 +1946

Emilie (Kašparová) *28.5.1888 +15.5.1960

Václav * 11.8.1909

Lišková (Křivková) 14.7.1914

Miroslav *1.1.1951

Božena *5.5.1941 +21.5.2002

Bohumil Lněniček *13.8.1937

Josef *1911 +1982

Emílie (Toušková) *5.1.1916

Josef *2.1.1949

Jiřina (Černá) *9.10.1972

Jan *19.10.1912

Naděžda (Kubová) *27.9.1920

Jaroslava * 19.10. 1948

Josef Kokš *29.10.1946.

Václav *5.9.1940

Adolfa (Kloubová) *8.12.1946

Emilie *1946 zemřela jako dítě

Milan *3.11.1973

(Družka) **Hana**

Eva 1.3.1961

Vlastimil Šoupa *19.11.1952

Rostislav *26.4.1964

Zlatoše(Kobelová)*2.11.1968

Josef *7.2.1984

(ženatý)

Václav *9.1.1972

Martina(Jurovichová)23.9.1975

Tomáš* 19.10.1969

Jitka (Malinová) 12.4.1969

Kamila *

Jitka *13.2.1974

Milan Špička * 3.11.73

Jan *7.6.1969

Irena (Rédlová)*13.11.1971

Jitka *3.10.1980

Lucie *13.12.1981

Vlastimil *25.11.1982

Rostislav *14.7.1988

Michal *17.5.1990

(dvě dcery, očekávají mužského potomka)

(mají dceru)

Helena *17.11.1993

Josef * 20.8.1999

Klára (Julie) *24.12.2004

Zuzana *11.2.2007

Jan *9.9.1997

Anna *1.7.1999

x.

Na táčkách u Vohralíků z Hlinska - dnes ve vlasti

Zapsal Václav VOHRALÍK

Vyprávění ze zapůjčených zápisků a fotografií sestavil
Antonín Holec   Uničov 2010

Najstaršie listy a rodu Vahrabíku
zjistené z archívu a zo výpomoci
a vypracovaní.

Vďaka neustáloj korešpondencii
so štátnym archívom v Lámbergu u Vysoke
ho Mojta, pomáhal mi riečiť Holubova africké
ho muzea, bývalý evanjelický misionár Holib, ktorý
so mnou zúčastňoval, prvý ochotne vyjel, naposledy
niekoľko listy avšak už mohli prísť na
môjmu poslednému dobrodruhu v roku 1977.

Jak za jeho pomoc mohli byť.

Keď tak konečne nachádzim čas, aby som šiel
naposledy do Archívu v Lámbergu z uložení
niekoľko listov dala prístup a mohli sa
práve v archívu v Pardubiciach podľa
doporučení pána Františka Ottomara.

Táto kniha musí byť pre nás
jediná Vahrabí, vypracovaná a
niekoľko kníh pripadne vyložim príslušným
osobám na jej jmeno.

Moj Václav Vahrabík 5.9.1940

syn Jana a Raděžky Vahrabíkových.

Věhlasnějším bylo slovíčko podle Věhlasného
a pak se zprůjemňují, aby generace přišli
vidět a sjezd předčítá více než jiné my.

Oba se potívali se svým spisováním
do minulosti jak nejvíce budou moci, zprávit
sídlo v propustlivých, které z Hůlce v ústředí
pocházeli a odtud odšli z vlasti koncem
minulého století na Ukrajinu, kde
žili až do r. 1947.

Věřím, že v začátku práce budou pokračo-
vat moji pokračovatelé, aby všichni i přede mnou
rodem byly povědomí pro generace přišli.

Povím vám něco, oni nastupce, aby zápis
psali jim podle pravdy a ne podle svého
přání a fantazie.

Nástupci poznají, že za žádného předka,
který nosil jméno Věhlasného se stydit nemuse
ne bohatstvím, ani práždnou porýžností,
ani intrikátností, ale upřímným
charakterem, čestností a hrdinou la stran
ke národu byli bohatí naši předkové;
i v dalším věku zůstávají jim čest
ale i hrdinami zastánci slovanosti vzájemnosti.

Než si začneme vyprávět o anabázi příslušníků rodiny Vohralíků, dovoďte několik poznámek o životě nás, volyňských Čechů vůbec.

Kolonizace Volyně Čechy začala po všeslovanském sjezdu 1869 v Moskvě. Český národ tam zastupoval Rieger, Palacký, Šafařík a další přední představitelé národa.

Jedna ze stěžejních otázek je pomoc slovanským ujařmeným národům na území Rakousko-Uherska, kteří pod nadvládou zpupných Němců a Maďarů jsou bezohledně odnárodňováni a hospodářsky ožebračováni, zejména ve smíšených pohraničních oblastech. Tento útlak vyhánil slovanské obyvatelstvo za „svobodu“ a lepším živobytím za oceán. Tito lidé jsou ztraceni pro slovanský svět. Carská vláda sledovala zjištěnější cíle, než ideály panslavismu.

Faktem je, že po zrušení nevolnictví zůstalo na Volyni a v celém Rusku mnoho pozemků, na kterých neměl kdo pracovat.

A tak již v roce 1870 vznikají první české osady na Volyni a pozdější vývoj dějin české Volyně ukázal, že řada vystěhovalců byla slovanskou vzájemností ovlivněna více než jiné české menšiny v cizině. O to hůře se hájilo češství v tak příbuzném slovanském prostředí.

Od samotného počátku přes těžký pionýrský život nezapomínají osadníci na kulturu a kulturní styk se starou vlastí. Naše vlast také nezapomínala, vytváří se česká matice školská na Volyni, z Čech jsou vysíláni učitelé, sokolští cvičitelé a další instruktoři kulturního života.

Mnohdy nám byl vyčítán český šovinismus a upjatý nacionalismus avšak bylo to jen vlastenectví pěstované v cizině, které mělo poněkud jiná pravidla. Žili jsme s ukrajinským, polským a ruským lidem v přátelství, avšak v rodinách se bránilo utváření smíšených manželství. Pokud k nim docházelo ponejvíce rodina byla ať českým tátou nebo mámou vychovávána česky. Prakticky nedocházelo ke sňatkům s početnými osadníky německými.

Tam, kde převládly motivy hospodářské a zapomínalo se pěstovat českou lidovou kulturu, tam národnostní úpadek byl velmi rychlý.

Ukázkou úpadku národnostního jsou osady interhelpa, které sehrály negativní úlohu politickou. Pomoc mladému Sovětskému

svazu avšak většina těchto osadníků považovala národnostní otázku za nepodstatnou a po necelých padesáti letech drtivá většina zapomněla svou mateřskou řeč.

Naši předkové odcházeli z vlasti do ciziny z různých pohnutek. Před politickým útlakem, z důvodů ekonomických, ale odcházeli s pocitem a k tomu byli v cizině i vedení, že se jednou do vlasti vrátí zámožněji. Žili pro to, aby naše vlast byla svobodná a za to bojovali. Byli prvními starodružiníky českých legií, kde s nevšedním hrdinstvím bojovali proti nenáviděné habsburské monarchii.

Sliby návratu do vlasti zůstaly jen sliby.

Až zase druhá světová válka ukázala naše vlastenectví, byli jsme hlavní silou československého odboje za druhé světové války. Položili jsme pro tuto republiku nesmírné oběti. Do války dobrovolně do Československé jednotky odcházejí celé rodiny, muži i ženy, šestnáctiletí chlapi i starci schopní bojovat. Nevycvičení odcházejí na frontu a také možná proto tolik volyňských Čechů padlo, obětovali vše, aby osvobodili zem, kterou znali z vyprávění a do které se chtěli vrátit a tady žít.

Dnes se na tu dobu rychle zapomíná, ve filmech a románech žijí jen politicky kladní hrdinové, kteří zapadají do politického směru doby.

O lidech, kteří staré vlasti obětovali nejvíce, ač mohli bojovat jako vojáci Rudé armády, vstupovali dobrovolně do Svobodovy armády a demonstrovali celému světu, že český národ bojuje za svou svobodu a nečeká na své osvobození.

Nikdo dnes nezdůrazňuje, že většinu čs. armádního sboru tvořili právě volyňští Češi, o tom v literatuře je zmínka jen vzácně. Nelze tak nehorázně přehlížet horoucí vlastenectví našich krajanů, kteří byli politicky dezorientováni a v pravdě podávali svědectví o stalinismu.

Toto a jejich odpor ke komunismu vedlo zejména v poválečných letech k záměrnému snižování jejich zásluh o osvobození republiky a k určité izolaci. Dokonce některé horké hlavy nás považovali za nepřátelské živly. Dnes stejně jako dříve, právě že zažili tolik těžkých chvil v dobách, kdy byli odloučeni od svého národa si uvědomují, že jiné cesty než ve spolenectví se slovanskými národy není.

Poznali jsme ruskou povahu, tu ryzí povahu obyčejných lidí a poznali jsme utrpení. To hlavní, co jsme ochotně přejali do své povahy, tím se lišíme a to si nedáme vzít a nikdo nás nepřevychová, zejména zde v krajích, kde je v lidech vžito tolik německého.

Mnoho lidí, se kterými žijeme jsme získali svou snaživostí, otevřeností, svědomitostí, pracovitostí a srdečným pohostinstvím.

Naše řeč byla jistě trochu poznamenána cizími vlivy a dobou, ve které jsme v cizině začínali, ale byla však čistější, jak třeba čeština průměrného člověka žijícího nejen mezi Němci, ale i na rakovnicku.

I mezi našimi lidmi byli různí jedinci ze svoji češtinou.

Ano žili jsme svým životem, těžkou prací, svými starostmi a chtěl-li by nám někdo vyčítat, že jsme opustili svou vlast... Pak věřte, že naši předci ji opouštěli jistě neradi a nikdy na ni nezapomněli a nezapomněly na ni ani jejich děti. Náš návrat do vlasti jsme si všichni příliš draze vykoupili.

Jsme hrdí na své předky nemáme se za co stydět, ale musíme jejich práci a jejich život, jejich úsilí zajistit nám budoucnost jen chválit.

Dnes jsme opět ve vlasti, po křížové cestě utrpení jsme s ní opět srostli. Předejme všem i našim dětem, kteří to tolik potřebují naše odhodlání ji věnovat vše a třeba znovu i své životy, aby ji oni před cizáky nikdy nemuseli opouštět.

Vohralíkovi na Volyni. ,

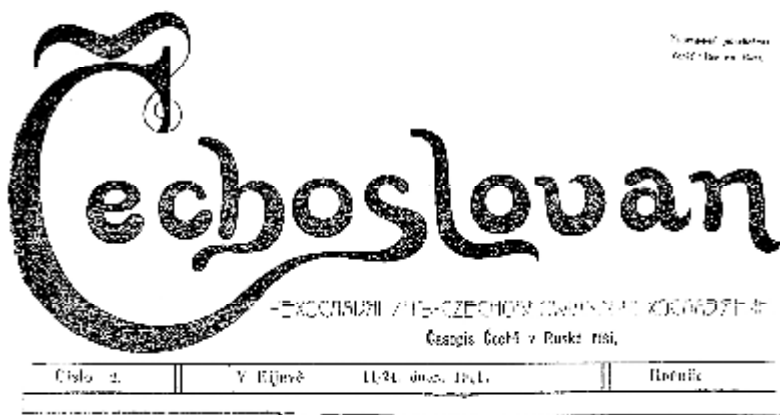
z vyprávění otce a příbuzných zapsal Václav Vohralík

Můj praděd, **Josef Vohralík** snad ve snaze uniknout pětileté vojenské službě v rakouské armádě, odjíždí, jak se říkalo na vandr. Odjíždí na Rus ve snaze prohlédnout si novou zaslíbenou zemi, kam odjíždí tolik lidí z Holic a okolí. Nepochází z nejhudších, je synem rolníka.

Do začátků dostává svůj podíl a zřejmě ještě před cestou se žení. Ožení se s Marií Faltysovou, dcerou Františka Faltyse, rolníka z Holic, a spolu s dalšími odjíždí. S ním odjíždí i celá rodina

Faltysová. Starší sestra prabáby, Františka, byla již provdaná za pana Švihovského a tak s nimi odjíždí i jejich syn František Švihovský, který se stal známým revolucionářem a marxistou. Později František pro samé věznění a vyhnanství nestačil založit svou vlastní rodinu. Vychovává však svého mladšího bratra Věnceslava, který externě složil zkoušky za dva ročníky gymnázia a dostal se na studia novinářství na pařížskou Sorbonu. Tam však i přes podporu rodin Vohralíkových, Faltysových a bratra Františka neuspěl a neukončil doktorát.

Později pracoval jako redaktor Čechoslovana v Kyjevě.

Není známo, zda praděd **Josef** odjel na Volyň s úmyslem se tam trvale usadit, ale převládají domněnky, že ano.

Rozchod s rodinou v Holicích nebyl asi s plným souhlasem rodičů, kteří stále počítali s návratem novomanželů.

Rodina Faltysová, Švihovských a Vohralíková jsou jedni z prvních českých osadníků, kteří vedle ukrajinské obce Hlinsk zakládali českou osadu Hlinsko české a osadu Záhoru.

Z prostředků, které si novomanželé Vohralíkovi přivážejí, na Záhoře kupují půdu a budují statek. Obrovskou pílí a silnou ctižádostí se tato rodina stává v krátké době velmi zámožnou. V 80tých letech mají již více jak třiceti hektarový statek, pěknou stodolu, chlévy a sýpku. Obytný dům, který ale zatím zůstal stále jen

s doškovou střechou. Na Hlinsku i v okolí bylo z Holic více Vohralíkových a není známo zda byli bližší příbuzní.

Zakladatel našeho rodu přijíždí na Volyň roku 1871

26.3.1872 se jim narodil prvorozený syn Josef, (Marie Šaršová)

1.1. 1881 se narodil druhý syn František–Alexandr, (Emílie Kašparová)

16.3.1887 se narodil třetí syn Jaroslav, (zemřel mlád bez dětí)

4.11.1889 se narodil čtvrtý syn Jan, (teta Palagie bez dětí)

14.2.1892 se narodil pátý syn Václav. (svobodný, bez dětí, Argentina)

Prvorozený syn **Josef** po právu a tehdejší ctěné tradice zdědil hospodářství a usedlost za horou v Hlinsku (na Záhoře). Oženil se s Marií Šaršovou, narodilo se jim 8 dětí.

1902 Josef (zemřel jako dítě)

1903 Marie (zemřela mladá)

1908 Václav (Oženil se se Slavěnou Policovou)

1909 Olga (Otmarová)

1910 Vladimír (Oženil se s Věrou Uhlřovou)

1913 Josef (Oženil se s Marií Loukotkovou)

1915 Marie (Hrycíková)

1923 Libuše (Zahrádková)

Nejstarší žijící dcera **Olga** (Otmarová), krásná žena, se provdala za řeznického mistra a žila ve Zdobunově, kde měli řeznictví. Při prvním německém náletu se ukryla při procházce se svým synem po městě do protiletického krytu, který dostal přímý zásah.

Olga zahynula i se svým synem Jiřím.

Identifikována byla jen podle svých krásných tmavých kadeří. Její manžel se již znovu neoženil. Za podivných okolnosti přišel o

zrak a žil sám až do svého konce. Zemřel někdy okolo roku 1947 brzo po příjezdu do Čech.

První žijící z potomků této větve je **Václav**. Oženil se ze Slavěnou Policovou a přiřzenil se na statek Policových do Zálesí u Hulče. Podle pozorování nás mladších můžeme říci, že oba manželé utvořili ideální dvojici dvou pracovitých, společenských a oblíbených lidí.

Vychovali dva syny: **Josefa**, narozeného 1935 a **Miroslava** narozeného 1949.

V prvních dnech války, kdy byli volyňští Češi po prvé nasazeni do bojů na území západní Ukrajiny, přišel o ruku. Přes svoji invaliditu se stal strýc Václav pro nejširší příbuzenstvo vzorem svou pracovitostí a podnikavostí, což někdy budilo i závist.

Tato rodina byla vždy dobrým tmelem celého příbuzenstva, jak na Volyni tak i v Čechách. Nikdy nezapomněli na návštěvy i vzdálenějších příbuzných.

Svojí rozšafností a pohostinstvím byli všude velmi vážení a vítání. Strýc ač invalida hospodařil v Újezdě na dvanácti hektarech a vedl si velmi úspěšně i později v JZD. Byl obdivován co jednou rukou dokáže. S velkou oblibou zahrádkařil a choval domácí zvířata.

Později, když se syn Josef oženil s Miladou Michálkovou, zakoupil otec pro syna novostavbu rodinného domku v Unčovicích a později v jeho sousedství postavil podobný dům pro mladšího syna Miroslava. Se synem, jeho ženou Annou a dvěma dětmi Romanem a Andreou pak v tomto domku bydleli až do své smrti. Oba rodiče jsou pochovaní na hřbitově ve vedlejší vesnici Mezice. Strýc dokud mohl, nesnášel zahálku, byl neustále v činorodém pohybu. Již jako takřka 70letý byl vyznamenán ministrem zemědělství ČSR za sklizeň a odevzdávku sena z příkopů. Své děti vychoval k dobrému vztahu k práci. Syn Josef byl řidičem v JZD Unčovice a v zimě chodil provádět domácí zabijačky, byl velmi oblíbeným řezníkem.

Mladší syn Miroslav, kterému říkali Slávek, je dobrý opravář a řidič v dnes už jen ZD (zemědělském družstvu). Teta Slávka byla také velmi pracovitá a podnikavá hospodyně, milovnice zahrádky a květin. Dokázala svou domácnost i zahrádku proměnit v ráj. V každé společnosti byla velmi oblíbená svým přirozeným půvabem a inteligencí. Byla oblíbena pro svoje veselé, zdvořilé a přátelské vystupování. Dokázala se přizpůsobit každé společnosti a přirozeně vystupovat i v nejvyšších společenských kruzích.

Podobně vždy působil strýc, který byl znám jako schopný a všestranně znalý hospodář.

Dalším synem prastrýce Josefa byl **Vladimír**, jako druhorozený zdědil rodinný statek, protože Václav se přiznil i s vyplaceným podílem k Policům do Zálesí. Vladimír se tak stal vlastně třetím hospodářem na rodném statku od jeho založení.

Vladimír se oženil s Věrou Uhlířovou, velmi krásnou, zdravou

a silnou ženou, která však byla z chudé rodiny. Její otec byl, dnes bychom řekli údržbářem ve mlýně v Hlinsku. Desetičlenná rodina žila v malém domečku u rybníka v jedné místnosti. To, že byla chudobná způsobovalo kulantně řečeno určité nesrovnalosti v příbuzenstvu a později určitou odtažitost mezi sourozenci.

Já sám mám na tuto rodinu celou řadu milých vzpomínek...

Když se nám nepodařilo dostat do prominentního transportu do Čech začátkem roku 1946 a na naši usedlost přišli ze Slovenska tak zvaní Pereselenci, byli jsme odkázaní žít u příbuzných. Nejprve v roce 1946 u Škranců ve Zdobunově. To byla sestra babičky z otcovy strany. Jako děvčátko přijela z Čech a za celý život se nenaučila řádně žádný jazyk..

Pro stísněné poměry obývali jsme ve třech pouze verandu a kuchyni. Pro nesnášenlivost obou sester jsme se uchýlili do otcova rodného Hlinska a sice na Záhoru, kde jsme nějakou dobu strávili u Hrycíků (Marie Vohralíková), ale pak jsme se uchýlili k tetě Věře. Mé matce teta vyhovovala po všech stránkách snad nejlépe.

Obě byly hezké, energické, rozhodné ženy, uměly vzít za práci, která by dělala problémy i statným mužům. Mockerát přemýšlím jak mohly dokázat po celodenní dřině ještě se věnovat rodině?

U tety Věry mimo o rok ode mne starší dcery Emilie (Milenky) žila také Luba (později Zahrádková) tehdy ještě svobodná, babička (prateta) Marie, moje babička Emilie, moje maminka, já a strýc František Švihovský a ještě děvče, kterého se teta Věra ujala jako hladovějící, vysílené žebračky z brjanského kraje. Jmenovala se Ola, bylo ji asi patnáct let a v naší rodině si tak zvykla, že chtěla s námi do Čech.

Zde, v tak velké společnosti jsme strávili více než rok snad jeden druhému na obtíž, ale nikdy nám to nebylo ani trochu naznačeno. Já a Milenka jsme utvořili ideální dvojici – dosti jsem ji respektoval, byla starší a už školačka. Chodila do slavné české školy

v Hlinsku, ale už se učila číst jen rusky. Český učitel nebyl a sovětská vláda nedovolovala, aby češtině někdo učil externě a nekvalifikovaně. Byla to záminka bolševické rusifikace.

Vzpomínám na týdny poválečného dětství s určitou nostalgií a snad si i leccos idealizuji, ale vím, že díky pracovitosti této rodinné pospolitosti jsme si žili nad poválečné poměry. Uvozovky nad poslední slovo jsem opravdu nezapomněl. Denně jsme měli brambory a mléko, nebo pečené brambory v troubě maštěné lničkovým olejem a k tomu kysané zelí. Občas vaječné jídlo a alespoň jedenkrát týdně bylo i maso.

Teta si dovolovala občas i takový přepych, že vařila brambory pro nekonečné davy žebráků, kteří táhli na střeších vagónů za jídlem a možností přežít.

Nikdy mi nevymizí z očí ty obrazy hrůzy. Promrzlé otrhané bezprizorní děti, muži, ženy plazící se po kolenou pro vařenou bramboru.

Teta vždy říkala: „Přej a bude ti přáno a bude ti dáno.“ Věřila v ryzí člověčenství a tak i žila.

Mnohokrát jsem si kladl otázku, kdo mohl takto zničit tuto krásnou bohatou zem. Když jsem byl už tady v Čechách a toto vše jsem vyprávěl těm různým Heindrichům (kteří se rychle měnili na Jindřichy) Franzům (později Frantům), nevěřili a smáli se mi, že lžu.

V tuto chvíli jsem se uspokojil jen tím, co na ně platilo a rozdával jsem rány za ty zubožené lidi. Ne vždy jsem vyhrál. Jak hluboce jsem jimi opovrhoval, vždyť děti českých mám se v roce 1947 začínaly znovu učit české řeči. Ač jejich rodiče ještě dobře česky znali.

Vrátíme se ale znovu na Záhoru, kde jsem s Milenkou rád poslouchal četbu z českých knih v komůrce už podivínského strýce Švihovského, některé pohádky si pamatuji dodnes.

Po večerech jsme vzpomínali na naše blízké, kteří byli od nás tak daleko. Snad naše modlitby zalétaly až do Čech na neznámé podbořansko, kde naší otcové byli na posádce. Mnohokrát se prohlížela mapa ČSR, pohlednice a obrázkové knihy. V těchto večerech vedla prim teta Luba, které nestačil ani sečtělý strýc, neboť teta znala ze své návštěvy jako sokolská cvičenka starou vlast, viděla

Prahu i jiná místa, kam s družinou volyňských sokolů zavítali.

Ještě než se rozloučíme s rodovým záhorským gruntem Vohralků, musím uvést vzpomínku, jak přišla speciální komise tvořená dvěma šestnáctiletými výrostky vybírat potraviny pro armádu. Ač dodávky jsme překročili, chtěli ještě a to dosti neomaleným způsobem. Vykřikovali, že jsme kulaci. Teta se nedala a tvrdě vystoupila proto s poukázáním, že oba mužové jsou na frontě a mají své zásluhy.

Když drama vrcholilo, zamíchal se do debaty strýc jako bývalý zasloužilý marxista a bolševik chodil s dlouhými vlasy a plnovousem, chtěl chlapce umírnit, ale opak se stal pravdou. Jeden z mladíků jej uchopil za vousy a křičel: „Pop, roztreljajem jeho!“ Teprve tetu napadlo přinést strýcův průkaz děputáta oblastního sověta. Tu se situace komicky změnila mladíci se začali ospravedlňovat... a strýc přesvědčil tetu, aby jim dala alespoň to nenakrouhané zelí na mlatě ve stodole...

Po návratu do Čech se strýc Vladimír usadil v Horní Sukolomi. Hospodařil na patnáctihektarové usedlosti. Vyhořel, ale zásluhou sbírky krajanů, hospodářství obnovil. Snažil se být nejlepším z nejlepších. Vystoupil z JZD, nedal se nikým přesvědčit, ani rodinou ani příbuznými.

Roku 1948 se jim narodil syn Jaroslav.

Milena vystudovala Vyšší průmyslovou školu strojní v Uničově, stala se úspěšnou projektantkou rýpadel a důlní techniky. Vyhrožovali ji propuštěním když tátu nepřesvědčí do JZD – avšak marně.

Syn Jaroslav byl rovněž nadaný, vystudoval SVVŠ s vyznamenáním, byl to talentovaný fotbalista, kterého si jako dorostence všimla i pražská Sparta. Ale to strýc zamítl. I přes tvrdošijné soukromníčení se Jaroslav dostal na Vysokou školu dopravní – obor stavba silnic do Žiliny. Tuto školu vystudoval, ale to už otec nežil, zemřel v roce 1965.

Jaroslav působil úspěšně na stavbě silnice dálničního typu do Olomouce. Vystavěl si atriový domek v Šumperku, který výhodně prodal. Změnil zaměstnání a přešel dělat vedoucího stavebního odboru v JZD Troubelice. Do Troubelic se také přestěhoval, postavil

si nový dvojbytový dům. Při poslední naší návštěvě v Šumperku 1979 roce byl ženat s Drahoslavou Bohuslavovou a měli dvě děti, dceru Janu nar.1969 a syna Tomáše. nar. 1975.

Milenka se vdala za Ctibora Melovského, báňského technika. I přes vážné komplikace porodila dvě děti, syna Ctibora 1968 a dceru Hanu 1972. Dělí nás velká vzdálenost a proto nemůžeme udržovat i nadále užší styky. Zapomněl jsem poznamenat o jejich bydlení. Po seznámení a vdavkách 1961 nějaký čas bydleli u rodičů v Sukolomi, pak si zakoupili malý domek se zahradou v Uničově na celkem dobrém místě skoro v centru města. Později, když se rozrůstalo sídliště, celá ulice se musela zbourat, bylo jim nabídnuto jiné stavební místo a tak si vystavěli moderní domek nový. Po smrti maminky +2001 a bratra Jaroslava +2004 hospodářství v Sukolomi prodali a Milena dnes už hospodaří jen na své zahradce. Syn Ctibor má vlastní rodinu, dům a tři děti a dcera Hana Kumstátová se provdala do Prostějova, má také vlastní dům a syna Šimona.

Další syn z rodu Josefa Vohralíka, po otci také **Josef**, se oženil s **Marií** Loukotkovou. O rodu Loukotkových toho víme velice málo.

Josef s Marií si postavili pěkný velký statek rovněž na Záhoře u Hlinska hned naproti domku Hrycíků. Stavení bylo z neomítnutých cihel. Stálo na návrší a proto vévodilo svému okolí nejen svým postavením, ale i

úpravou a krásnou zahradou.

Strýc byl rovněž jako všichni Vohralíci velmi snaživý, pracovitý a podnikavý člověk. Teta ale měla smůlu. S jejím zdravím to nebylo v pořádku a obzvlášť po porodu syna **Jiřího** (nar.1940) často churavěla a další děti již od lékařů neměla doporučeny.

Po návratu do vlasti si strýc Josef zabral velmi pěknou usedlost v Mladějovicích u Šternberka. Když nebyla možnost si najímat na práci lidi a zdravotní stav tety jí dovoloval pracovat na poli stále

méně, rozhodl se spolu se švagry Loukotkovými, prodat usedlost a přestěhovat se do Čech. Přestěhovali se do okolí Městce Králové. Koupili si malý domek v osadě Nový. Teta vedla domácnost a strýc pracoval na státním statku, syn Jiří pracoval jako jeřábník v Prefě. Byl to urostlý muž a talentovaný fotbalista. Oženil se s Janou Baťkovou z Běrunic. Pokud je mi známo měli dcerku Janu narozenou asi roku 1965. Naposledy jsem je navštívil 1972 a Jiří se u nás v Mutějovicích zastavil asi 1974 od té doby se prakticky nestýkáme.

Další rodinou, která patřila do klanu Vohralíků, byla rodina **Marie** Hrycíkové (dcery Josefa Vohralíka a Marie Šaršové.) Manžel Marie, **Pavel Hrycík**, byl velmi šikovný až puntičkářský muž. Byl z rodiny, která přišla o rodiče a tak Pavel prakticky vyrostl u cizích. Vyučil se krejčím, pracoval u různých mistrů. Nakonec se osamostatnil a na Záhoře si postavil domek. Záhora se vlastně tak stala sídlem celého klanu Vohralíků. Zde Pavel spolu s Marií pilně pracovali, hospodařili a také si vydělávali krejčovstvím. Teta byla velmi pracovitá, ale bohužel nebyla nikdy úplně zdravá, měla nemocnou a pokřivenou páteř a později se k tomu přidalo i srdce. Ještě na Volyni se jim narodila dcera Irena a dcera Zdeňka.

Pavel vstoupil, tak jako mnozí volyňští Češi, do Svobodovy armády a s ní prošel celou anabází přes Duklu až do Prahy. Po demobilizaci si vybral pro svůj další život Moravu a usadil se spolu s dalšími v Mladějovicích. Zabral zde statek s 12 ha půdy a pověsil krejčovské řemeslo na hřebík a začal hospodařit. Dočkal se příjezdu

manželky a dcer. Ze začátku se zdálo, že vše půjde dobře, že se zapomene na sovětské manýry a že se začne opět ctít soukromý majetek. Byl to vlastně sen všech volyňských Čechů, který ale netrval dlouho. Přišel rok 1948 a doba se počala obracet. Přišel čas JZD a znárodnování. Hrycíkovi museli vstoupit do družstva a skončilo jejich hospodaření. Vychovali obě dcery dobře.

Irena nar. 1937 vystudovala Vyšší průmyslovou školu strojní v Uničově a pracovala jako konstruktérka velkorýpadel v Uničovských strojírnách. Vdala se za Ivana Kaldu, veselého a společenského člověka, trochu však povrchní povahy, který pracoval v Uničovských strojírnách jako zásobovač. Později jako zásobovač Komunálních služeb města Uničova a nakonec přešel do Sigmy Olomouc. V Olomouci si zařídili družstevní byt, kam se i s rodinou z Uničova přestěhovali.

Irenka se trochu svému muži přizpůsobila, zachovala si svůj půvab, temperamentní, sympatické přirozené vystupování. Ivan s Irkou vychovali dvě děti: Danu nar.1960 a Ivoše nar. 1961. Dana vystudovala Střední mlékárenskou chemickou školu v Kroměříži. Pracovala v Praze, kde se seznámila se svým budoucím mužem, hochem ze Slovenska, který studoval v Praze. Vdala se a odešla za ním na Slovensko do Závažné Poruby u Liptovského Mikuláše. Vychovali dvě dcery Beatu 1985 a Karolínu 1987. Obě studovaly vysokou školu. Vztah Dany s rodiči se ale nakonec pokazil tak, že se přestala k rodičům hlásit. Jejich syn Ivoš nar. 1961 se vyučil. Při presenční vojenské službě se v roce 1983 zastřelil.

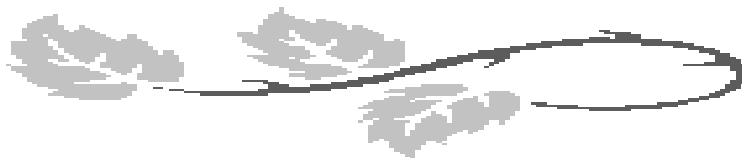
Zdeňka (Hrycíková) narozená 1943 vystudovala ekonomickou školu zemědělskou v Mohelnici. Pracovala v účtárně JZD Mladějovice, později, když se přestěhovala do Uničova v různých zaměstnáních: Technické služby, Farmakon, před odchodem do důchodu pracovala jako kontrolor města Uničova. Zdeňka se provdala za Antonína Holce – rovněž volyňského Čecha. Nejdříve bydleli na statku s rodiči v Mladějovicích a později se přestěhovali do Uničova, kde si zakoupili družstevní byt. Postavili si spolu s Kaldovými zděnou chatu v Řídeči, kde u lesa spolu s Irenkou a celou rodinou trávili skoro všechny víkendy. Po smrti Ireny a na to i Ivana, když se vztahy s Danou zhoršily, chatu prodali. Dnes jezdí

na chalupu svoji dcery. Vychovali dvě děti Janu 1965 a syna Jiřího 1966.

Jana vystudovala zemědělskou školu s maturitou ve Valašském Meziříčí. Krátce pracovala v JZD Paseka. Provdala se za Rostislava Tarabu. Narodil se jim syn Jan Taraba (27.3.1985). Po roce se rozvedli. 19.6.1999 se provdala za Rostislava Horna, nar. 18.9.1968. Mají spolu dceru Dominiku nar.20.12.1999. Zakoupili si v listopadu 1987 zemědělskou usedlost v Dětrichově a pomalu ji opravují. Rostislav Horn je vyučen elektrikářem. Pracuje ve Šternberku jako člen Městské policie.

Syn **Jiří Holec**, nar. 11.5.1966 vystudoval Strojní průmyslovou školu v Uničově. Krátce před válkou pracoval v TOSu Lipník jako konstruktér. Po válce pracoval v konstrukci v Uničovských strojárnách a nyní je zaměstnán u anglické firmy DHL v Praze, detašované pracoviště Olomouc. Oženil se 29.6.1990 s Alenou Michalovou, nar. 10.4.1971, která pochází z Valšovského Dolu z hájenky. Mají dvě děti: Radim, nar. 14.3.1992 a Anna, nar. 9.7.1996. Alena před mateřskou dovolenou pracovala jako konstruktérka v Uničovských strojárnách. Bydlí spolu v Dlouhé Louče, kde si postavili v roce 1991 dům. Od roku 2001 má Jiří kancelář doma ve vlastním domě.

Strýc Pavel Hrycík před odchodem do důchodu se rozhodl opustit statek v Mladějovicích. Zakoupili si družstevní dvoupokojový byt v Uničově, chtěli být blíž ke svým vnoučatům a dcerám. Teta Marie ale pro své zhoršené zdraví si nového bytu užila už jen krátce zemřela 1978, strýc v bytě zůstal sám a dožil se poměrně vysokého věku zemřel v roce 1997.

Poslední z rodu Josefa Vohralíka je teta **Libuše** nebo jak se ji říkalo Luba. Do Čech přijela svobodná a dosti dlouho čekala na svého vyvoleného. Pak přišel on, provdala se za Josefa Zahrádku, rodáka z Hlinska Českého. Jeho příběh je pro nás tak zajímavý, že aspoň krátce.

Po celý dlouhý čas to byli jen Zahrádkovi anebo strejda Zahrádků. Jednou u příležitosti oslavy 80. narozenin Pavla Hrycíka se strejda rozpovídal o svém životě. Pak zase uběhlo mnoho času a nám se přihlásila jeho neteř, Lída Zahrádková. Celý obraz rodiny opět ožil. Na světlo přišly staré fotografie, na Zahrádkovy, na Hlinsk a na jejich život.

Jak žila rodina v Hlinsku, nevím. Když přišla válka a Češi museli narukovat, někteří museli narukovat do Rudé armády. Ty, které ruští velitelé považovali za spolehlivé, zůstali na frontě a ostatní, jako nespolehliví byli odveleni za Ural na Sibiř, kde údajně zajišťovali vše potřebné pro frontu. Nespolehliví byli všichni ti, kteří se před válkou jakkoliv podíleli na spolupráci s Poláky a vinni byli třeba i tím, že chodili do polských škol.

Tento případ se týkal i Josefa Zahrádky. Josef měl ještě dva sourozence, sestru a bratra Václava. Když přišla válka, musel do Rudé armády a byl poslán na Sibiř. Jeho vyprávění o pobytu a práci, kterou musel vykonávat, zní neuvěřitelně.

Jak v té době žili rodiče a sourozenci, jsem nezjišťoval. Sourozenci se do Čech dostali se Svobodovou armádou a osud je zavál do Dlouhé Loučky. Josef, jak si trochu pamatuji z jeho vyprávění, prožíval svůj krutý osud sám na daleké Sibiři. Tady, spolu s dalšími, stejně postiženými vojáky, vojáky, kteří byli poznamenáni různými šrámy svého života. Byli to Poláci, židé, různí zlodějíčkové a trestanci. Společně seli obilí, sázeli brambory a starali se o sklizeň.

Všechno obdělávali prakticky ručně za hladu a naprostého vyčerpání. Není divu, že hodně vojáků tyto útrapy nepřežilo.

Nekonečná pole „orali“ a brambory sázeli pomocí motyk. Sbírali je potom jenom za pluhem. Strýc se vždycky podívoval, že na takovém úhoru přece něco vyrostlo. Obilí seli přímo na poorané pole ručně, přímo z nákladního auta. Sklízeli někdy sekačkou, ale také kosami. Na polích po nich zůstávalo shrabané obilí ve velikých hromadách. Mlátilo se celou zimu. Kdo si ještě pamatuje mláčení obilí pomocí mlátiček, ví, jak těžká je to práce. Představit si ale tuto práci za 40stupňového mrazu je nemožné. Mlátičky měli poháněné řemeny, poháněné z pásového traktoru. Jen nastartovat motor traktoru byl obrovský výkon. Několik hodin se muselo pod traktorem topit, pak se 20 mužů postavilo k řemenu a vši silou roztáčelo motor. To, že by motor zabral a způsobil úraz, nehrozilo. Podařilo-li se motor nastartovat, nabíral otáčky jen velmi, velmi pomalu.

Vojáci byli ubytováni v zemljankách, které si po skupinkách museli sami vykopat.

Josef měl ale nakonec trochu štěstí. Byl vyučený stolařem a svoji profesi zde mohl uplatnit. Vyráběl potřebné stavební prvky a jednoduchá hodně potřebná zařízení pro spaní a trochu lidský život. Svoje ubytování s kamarádem si vykopali opodál ostatních s odůvodněním, že potřebuje více místa pro svou práci. Příděly potravin byly malé a i když měl možnost si zaopatřit nějaké brambory pro časté prohlídky ze stran dozorců, je nebylo kam schovat. Přišli na nápad, jak nad nimi vyžrát a jak si uchovat potraviny. Byly to vlastně jenom brambory. Ostatní příděl byl skoro nulový. Vykopali si vedle svého bunkru v rámci výkopu latríny malou jámu, tuto uzavřeli stropem a ponechali jenom malý otvor, kterým se dala prostrčit brambora. Vše řádně zamaskovali. Pokud to šlo, z pole v kapsách nosili brambory a otvorem je vhazovali do úkrytu. Dobře věděli, že budou-li přistiženi, že trest bude veliký. Člověk, který chtěl přežít, musel postoupit i toto veliké riziko.

V zimě, když už nebylo co jíst, vyškrabali za palandami maličký tunel, kterým uložené brambory vytahovali. Měli štěstí, maličký otvor ze zemljanky žádná kontrola neodhalila a tak se jim podařilo přežít i tu krutou zimu. Strojda si zachoval tolik sil, že mohl stále pracovat, dokonce si dokázal ušetřit i maličko peněz, které mu

nakonec umožnily vrátit se domů. Udržoval si stále spojení a získával informace o dění doma a na frontě. Když byla ustavená Československá vojenská jednotka, požádal o propuštění z Rudé armády a o zařazení do české jednotky.

Po obrovském úsilí a za pomoci podpláčení se mu sice podařilo dosáhnout propuštění, ale vstoupit do české armády nemohl.

Čekala ho ještě strastiplná cesta ze Sibiře na Volyň.

Fronta v té době byla už daleko na západě a dohnat ji mohl až z oblastí civilizovaných. Doklady o propuštění mu byly málo platné. Musel získat doklady, že je Čech a to se mohlo podařit až v Moskvě. Obrovskou pout' vykonal při stálém skrývání a pod hrozbou, že bude přepaden, oloupen nebo opět zatčen. Ze Sibiře pěšky prošel oblastmi lesů, kde se potulovalo spoustu uprchlých trestanců a ti využili každé příležitosti, jak získat nějaké prostředky k přežití. Do vlaku se dostal jen málokdy, protože trať byla válkou zničena. Často skončili v poli a znovu pokračoval pěšky nebo s nějakým koňským povozem. Na nádražích bývalo nebezpečno. Čekala tam spousta lidí na chvíli, kdy pojedou nějaký vlak. Pod vzájemnou ochranou lidí, se kterými se seznámil, většinou jenom přenocovali.

A opět se objevilo to, co mnohým lidem tolik pomáhá. Je to kousíček štěstí. Podařilo se mu podplatit řidiče nákladního auta, který jel do Moskvy a ten ho vzal na korbu nákladáku. Tady už bylo líp a o něco bezpečněji. Za pomoci českého zastupitelství dostal nějaké doklady a už svobodně mohl odjet domů, na Volyň. Čas ale na něho nečekal.

Na Volyň se dostal až v době, kdy už většina volyňských Čechů odjela do republiky. A tak opět sám, s posledním transportem Čechů přijel do Československa. Podařilo se mu najít rodinu a bratra. Ti už zde v Dlouhé Loučce měli po Němcích svoje hospodářství a přijali ho rádi mezi sebe. Čekaly ho už jen lepší časy.

Oženil se s dcerou volyňských Čechů, Libuší Vohralíkovou. Bylo jim přiděleno hospodářství v Újezdě u Uničova. Jak běžel čas, přišli další události. Narodili se jim dva synové, Jaroslav a Josef. Když vyrostli, pomáhal jim se stavbou nových domů. Vyráběl okna a pomáhal seč mohl až do svého konce. Zemřel v roce 1995 ve věku 82 let.

Je třeba říci, že teta Luba byla velmi pracovitou, rozšafnou

a pohostinnou ženou. Spolu s Josefem utvořili rodinu, do které se vepsaly všechny jejich cnosti. Ač oba měli horší zdraví, svůj statek v Újezdě u Uničova dokázali vést ku prospěchu svému i rodiny. Když nastoupila éra JZD oba tam pracovali s plným nasazením.

Jejich synové **Jaroslav**, nar.1948 a **Josef** 1952, jsou příkladně vychováni. Každému z nich pomohli postavit dům rovněž v Újezdě.

Syn **Jaroslav** se vyučil obráběčem a celou dobu pracoval v Uničovských strojírnách na horizontální fréze. Oženil s Marií Mrázovou, spolu měli syna Zdeňka, narozeného 5.5.1971, který se oženil s Janou Pospíšilovou z Újezda. a syna Miloše, narozeného 7.5.1974, který jim zajistil vnuka Tomáše nar. 1998.

Syn **Josef** vystudoval strojní průmyslovku pracoval na vzduchotechnice u firmy ve Šternberku. Po sametové revoluci se stal podnikatelem. Postavil ve Šternberku haly a začal podnikat ve vzduchotechnice a později přešel na drátěný program – Kovovýroba ZZ. Ve firmě se vyrábí zařízení pro vybavení obchodů. Oženil se. Jeho ženou se stala Alena Hortová, nar. 1953 ze Šternberka. Spolu mají dvě děti: Lenku 28.2.1981 a syna Miroslava nar. 21.1.1983. Obě děti vystudovaly a pracují v rodinné firmě. Syn Miroslav se stal otcovým společníkem.

Lenka je vdaná, má postavený dům ve Šternberku. Miroslav má postavený dům v Újezdě na místě bývalého statku prarodičů. Původní obytný dům i hospodářské budovy nechali zbořit.

Jelikož další potomci Josefa Vohralíka a Marie Faltysové, Jaroslav 1887 +1909, Jan a jeho žena Palágie, Vaclav, který odešel do Argentiny 1892 +1965, neměli děti budeme se hlavně věnovat rodině posledního z jejich synů Františka – Alexandra.

Než k tomu přistoupíme pokusím se alespoň krátce vylíčit osudy jeho bratrů:

O dalším prastrýci **Jaroslavovi**, kterému říkali Bohumil jsem se dozvěděl jen to, že to byl velmi silný a jemný hoch vysoké štíhlé

postavy. Po skončení vojenské služby se roznemohl snad prudkým záparem plic a velmi rychle zemřel. Byla to velká tragedie, se kterou se rodina jen těžko smířovala.

Dalším synem byl **Jan** Vohralík. Vyučil se zahradníkem a pak vystudoval agronomickou akademii ukončenou maturitou. Praktikoval na různých panstvích. Vojenskou službu vykonával u carského dvora v Petrohradě. Oženil se z krásnou ukrajinskou dívkou Pelágií (její příjmení nám už odnesl čas). Protože tetička Palaška jak se ji říkalo, byla velmi pracovitá hospodyně, rodina prostě smíšené manželství tolerovala.

Tento handicap mladých lidí Jana a Palágie je jako motor hnal, aby ukázali své kvality. V Basonkulu u Hulče strýc založil úspěšné zahradnictví, kde pěstovali sadbu zeleniny a školkařili, budovali statek. Tento tvůrčí rozmach mladých lidí rodina brzy ocenila a bylo jim odpuštěno. Začalo se dařit, stavěly se hospodářské budovy na tamní poměry velkolepé. Avšak při těžké dřině Pelágie potratila a už nikdy nemohla mít rodinu, nebylo proč žít. A tak strýc k sobě vzal prostředního syna Františka a Emilie, roz. Kašparové, Josefa, který se později přizemnil s tímto majetkem do rodiny Touškových do Hulče České. Strýc, ač fyzicky zdatný, přecenil své síly při práci na poli a při stavbách. Jednou zmokl, dostal zápal plic a zakrátko zemřel. Bylo to na sklonku třicátých let. Sympatické na rodině Josefa a Emilie (Touškové) bylo to, že si vlastně nevlastní tchýni, tetu Palašku, vzali k sobě a přijela s nimi i do Čech. Tetička měla ze dřiny poškozenou páteř, postupně umírala a oni se posledních 5 let jejího života s příkladnou trpělivostí a láskou o ni pečovali.

Rád jsem tetu Palašku poslouchal, žila jen památkou na strýčka a stále ho oplakávala. Byla to laskavá a obětavá žena. Zemřela v létě 1968 a my se jsme ji ani nedoprovodili. Aduščin bratr, Miroslav nás navštívil na táboře u Zbečna a se soustrastí řekl, že babička zemřela. My jsme okamžitě jeli domů, nasedli na první možný vlak a jeli do Liberce aniž bychom si cokoli ověřili. Tam jsme našli naši babičku (maminčinu matku Kubovou) živou a zdravou, byli jsme rádi a jak pověra říká babička Kubová zde ještě hezkou řadu let pobyla.

Shodou okolností v Liberci zemřel tchán maminčiny setry Tóni, tak jsme doprovodili na poslední cestě starého Houdu.

A Peláгий vzpomínáme při návštěvách děkovského hřbitova a při pravoslavných bohoslužbách v Rakovníku nebo v Hořovičkách.

Posledním dědovým bratrem byl **Václav**.

Jak bylo v prosperujících rodinách selských zvykem, dostal stejně jako Jan rovněž vzdělání. Vystudoval lesnickou akademii s maturitou, sloužil jako adjunkt v carských lesích a jinde (kde to už nám dnes nikdo nepoví). Od rodiny byl vyplacen, ale v rublech Kerenského a s pádem režimu a nástupem bolševiků zůstal bez kapitálu. Z vyprávění moravského již nebohého strýce Václava, jeho kmoťrence, jsem se dozvěděl, že sloužil v carské gardě, kde byli vybráni 190cm vysokí krásní vojáci a strýc byl opravdu i duševně krásný. Při bolševickém převratu se mu podařilo utéct. Jeho kamarádi byli vyzváni chátrou, aby si sňali epolety (pahony) jen málo jich uposlechlo a těm vzpurným byly pahony dlouhými hřeby přibity do ramen.

Pak, už dnes neznámým způsobem, se strýc dostal k českým legiím, není známo kde a kdy. Jediný dokument je výpis p. Otmara z hlášení četnické stanice v Holicích, která potvrzuje, že váleční zajatci pocházejí po rodičích z Čech (Waclav Wohralík und Josef Glouszek) jsou tedy zřejmě poddaní ruského cara. Jinak by byli popraveni jako zrádci Rakousko-Uherska.

Z mé pozdější korespondence se strýcem jsem se dozvěděl při výzvě, aby se přistěhoval z Argentiny k nám, dojatě poděkoval, že nechce být na obtíž, cítí se občanem Argentiny a zemi otců prý poznal z Josefovské pevnosti u Náchoda, kde ho „rodáci“ udali, že se jedná o legionářského zběha rakouské armády.

Trochu jsem předešel vývoji: Po skončení války se strýc neznámo přesně kdy, vrací na Volyň, má zde velkou lásku Zichovou. Avšak přišel o majetek a budoucí bohatý tchán pan Zich prohlašuje, že sice vzdělanému, ale zchudlému Vohralíkovi dceru nedá. Tu dobu už byla Volyň pod vládou Polska, Václav očekává, že bude pro něho lépe.

Ale polská vláda dosazovala své úřednictvo a ruské inteligenci nebylo přáno, nebylo přáno ani rusofilským pravoslavným Čechům. Krátkou dobu se zdržoval u bratra Františka, který měl asi 12 ha polí a českou hospodu, a také u bratra Josefa v Hlinsku – Záhoře, který měl asi 30 ha. Tajně se stýkal se zakazovanou láskou slečnou Zichovou. Pak se ale v této svízelné situaci kategoricky rozhodl. V tu dobu se na polské Volyni potulovali osídlovací agenti z Argentiny a tak se strýc rychle rozhodl, podepsal smlouvu a nevím

přesně a kudy odcestoval do Argentiny (bylo to možná někde okolo roku 1923-1924). Zřejmě procestoval velký kus

019971 Václav Vohralík (Věnceslav)
Před odjezdem do Argentiny
asi 1923 rok

Ameriky a pak se usadil v městě Santa Fe v ústí řeky Paraná, říkalo se, že v kartách vyhrál plantáž čajovníků a citrusových plodů, nikdy je neviděl, ale měl z nich však slušný příjem.

Dům si nepořídil, žil jen v bytě na nájmu. Celý život zůstal věrný své lásce, nikdy se neoženil. Udržoval korespondenci se svou švagrovou, moji babičkou Emilií. Jeho dopisy byly pro nás skutečným svátkem. Pokoušeli jsme se i oklikou od krajanů z Argentiny dozvědět má-li alespoň nějakou družku.

Říkalo se, že má pouze hospodyně.

Mně v dopisech psaných v češtině i ve španělštině psával věci obecného charakteru a o svém soukromí skoro nic. Jednou mně líčil, jak si našich a jiných středoevropanů v Argentině váží pro jejich pracovitost. Potomci Španělů, Italů a dalších jižanů pracují od fiesty do fiesty a to se jistě v práci nepřetrhnou. Roku 1964 jsem se snažil

dostat na Kubu a odtud navštívit strýce, ale byl jsem předčasně pozván k prezenční vojenské službě. Vojenská kontrarozvědka mě upozornila, abych během základní služby přerušil kontakty s kapitalistickou cizinou, kterých máte nemálo!

Korespondence přestala 1967, to strýc onemocněl nebo již zemřel. Nikdo nám zprávu nepodal.

XI.

Nyní se konečně dostanem k poslednímu členu klanu Vohralíků. K poslednímu synu Josefa a Marie (Faltysové) zakladatelů volyňské větve.

Pokusím se vylíčit z vyprávění i osobních vzpomínek své prarodiče **Františka-Alexandra** Vohralíka a jeho ženy Emílie, rozené Kašparové.

019970 Dědeček František Vohralík několik měsíců před smrtí, zemřel roce 1945

Druhorozený syn **František**, po právu a tehdejší ctěné tradice mu bylo umožněno vyučení. Dostal vyplacený svůj podíl na hospodářství a později když si našetřil značný peníz, oženil se z **Emílii** Kašparovou

Narodili se jim tři synové:

1909 Václav (ženat Lišková)

..... Josef (ženat Emilie Toušková)

1912 Jan (ženat Naděžda Kubová)

Myslel jsem, že časem získám i nějaké materiály ale nic. V Lipanech u Lucka nám prakticky zůstalo jen to, co prarodiče a rodiče měli na sobě.

Děda František byl druhorozený syn a tak mu bylo umožněno vyučit se strojním zámečnickem na dráze, posléze se stal strojuvůdcem. Dostal vyplacené podíly a našetřil si značný obnos, za který si koupil hospodářství ve vsi Hlinsko České (nebyly to ani dva km, prakticky přes kopec od Záhorských Vohralíků). Nebyl to kopec příliš vysoký, ale na zdejší rovinu to byla hora a tak osada na druhé straně hory dostala název Záhora. K hospodářství si pořídil „Českou hospodu“ se společenským sálem, kde cvičival český Sokol, kde se konaly pravidelné tancovačky a české bály. Po určitou dobu byl sál pronajat českým židům, kteří zde známkovali chmel. Když se známkoval, opatřoval se štítky „Böhmen hopf“

prodávali jsme chmel co nejpozději. Ceny stoupaly, když náš chmel dostal právě označení „Volynen hopf“, prodávali jsme okamžitě.

Vohralíkova hospoda na Hlinsku byla vskutku pojem, točilo se kvasilovské české pivo a někdy za Polska i pivo z Čech. Kluci pracovali od mládí v hospodářství i v hospodě, děda sloužíval na dráze, pracoval na poli a babička vedla hospodu.

Babička byla mimořádně sečtělá, krásná a energická žena, na kterou děda dosti neprávem žárlil.

019973 Kluci, kteří vyrůstali ve Vohralíkově hospodě v Hlinsku s matkou Emilií Vohralíkovou, rozenou Kašparovou, z Podcurkova

Toto, mimo jiné důvody politické, snad byla příčina, že tento majetek prodali a koupili hospodářství v Lipinách u Teremna, už neměli 12 ha ale 8 ha.

Když v roce 1914 propukla první světová válka, děda odchází do ruské armády, bojuje na různých bojištích. Později při vzniku čs. legií vstupuje do čs. vojska a stal se pomocníkem strojvůdce broněviku Orlík (obrněný vlak), se kterým se zúčastňuje sibiřské anabáze. Od legií se oddělí ještě před Vladivostokem, když volyňští Češi se dovědí, že pro ně není ve staré vlasti místo. V tu dobu se už ani nesnažili o návrat. Na Volyni už zdomácněli, ale netušili, jak zrůdný režim přichází.

Děda líčil, že volyňští Češi se vydali zpět na Volyň po magistrále různými způsoby. Cestou byli rudými bandity odchyťováni a bez soudu bez milosti střelení. Proto se formovali do malých jednotek a tak se probíjeli zpět domů, vstříc netušenému pronásledování. Cesta od Amuru zpět na Volyň jim trvala více jak tři měsíce. Po návratu do Hlinska byl označen dvěma českými rudoarmějci Valentou a Rychlíkem za nebezpečného bílého legionáře. Zase se musel ukrývat, přes den pracoval na poli nebo v dílně a na noc chodil spát do zemljanky v lese. Později byl dopaden, souzen tak zvanou „trojkou“ a jiná „trojka“ jej eskortovala do vězení pěšky na železniční stanici. Tito mládenci měli velikou smůlu, že narazili na bývalého elitního vojáka, děda je oba zneškodnil ale pak nastalo opět skrývání. Babička hospodu a hospodářství prodala, ale vzápětí se karta obrací. Západní Volyň je dobytá (osvobozena) polskou armádou. Přes nedůvěru v Poláky, Pilsuckého režim přes mnoho nedostatků přinesl na Volyň klid a poměrně blahobyť.

Polská samospráva žádá na dědovi svědectví proti Valentovi a Rychlíkovi, děda prohlásí, že je křesťan a nehodlá si špinit ruce krví lůzy, která neví na či straně je.

Přestože nastává relativní klid, polská vláda odchází západněji k městu Luck. Později, v 38 roce vylétá z hnízda syn Josef. Přížení se do Hulče. Má se ženit i nejstarší syn Václav, avšak Milka Kocíková snad ze Stromovky se s Václavem rozejde.

Tři synové Františka Vohralíka Václav, Josef a Jan. Tři synové , tři vojáci Svobodovy armády.

Žení se i nejmladší syn **Jeník** – můj otec, bere si druhou sestřenici, krásnou Nadičku Kubovou z momentálně mimořádně zchudlé podnikatelské rodiny, která kdysi za cara měla slévárenskou dílnu o 30-50 ti lidech v Kijevě. Rudí jim vše sebrali a tak uprchli na polskou Volyň a ze začátku, jak babička říkávala, žili o málo lépe než žebráci.

„Když Toník Kubový přijížděl na vakace do Podlesic a plavili jsme se na lodičkách po Styru, míval zlatou tabatěrku, zlatou špičku, prostě poslední módu, vyhlížela jsem k němu jak prostáčka k ikoně a nikdy jsem netušila, že tenhle chlapec si veme Žofku Kašparovou, ale takový je život“..

Zkrachovaný fabrikantský synek si Žofinku vzal, byl chalupníkem a mistrem ve slévárně pana Prokúpa v Lucku a opět se vzchopili.

Odlévali kola k žentourům a pravoslavné litinové kříže na mohylky, kterých bylo v té době tolik potřeba...

I když znovu začínali, nebýt další války, ze zbité boudy by se znovu zařadili mezi nejlepší, ne-li elitu.

Ptám se, kde se brala ta životní síla. Snad v českém pravoslaví,

oproti ukrajinskému. České považovalo za největší hřích lenost a okázalé spoléhání na milost boží.

„Človče přičiň se a Pán Bůh ti požehná“. Ukrajinci se stokrát křížovali, dělali poklony, ale čínorodá uvědomělá práce jim byla cizí. Čekali, že Hospodin sdělájet čuděsa a oni se budou klanět a válet na peci.

Když prý praděd Josef na Hlinsku sázel pod pluh brambory otec Tarnavský mu řekl: „To svatá země Rus nepřijme“, ale pak metody austrijáku svým ovečkám doporučoval sám při pastorizaci Čechů se stal Čechem. Spojila se pozitiva pravoslaví a českých zkušeností.

Vždyť pravoslaví je takové, jací jsou jeho nositelé, vyznání je dokonalé pokud není ovládáno primitivností a leností. Otec Pavel Tarnavský byl opravdový skvost ukrajinského pravoslaví, které nebazírovalo na primitivních zvycích, ale respektovalo hlavní a stěžejní myšlenky vyznání víry.

Přejdu ke svatbě a námluvám mých rodičů. Poněkud komicky přiblížím střet českého katolicismu a vědomě přijatého českého pravoslaví.

Nádička a Jeník, ne proto, že to byli mí rodiče, byli opravdu pohlední lidé s vysokou přirozenou inteligencí. Ač jak to jinak obzvlášť na české Volyni nebylo možné, byli si dohazováni. Ale Jeník při prvním střetu bez dohazovače prohlásil „Ta musí být má“. Jeník, můj otec pocházel z rodiny, kde táta František byl tvrdý slovjanofil a římany považoval za duševně zmrzačené lidi, jeho žena Emílie Kašparová byla z fanatické katolické rodiny, podobně to bylo u Kubových. Bývalý rozmařilý podnikatelský synek Toník z tvrdé slovjanofilské rodiny však podlehl nátlaku Žofinky Kašparové (druhé sestřenice Emílie) a přijal dokonce zpětně katolictví.

V této výhni střetů vyrůstala náklonnost Nádičky a Jeníka. Každá strana trvala na svém. Pravoslaví prosazoval jeho otec František Alexandr a katolictví Žofinka Kubových. Mladí milenci vyhověli rodičům, když se zaslíbili a přišli na ohlášky, konaly se jednou v katolickém chrámu v Lucku, podruhé v pravoslavném Soboru.

Svatba proběhla v pravoslavném Soboru a jelo se vesele domů do německo-polské osady Cézarina. Po svatbě 1939 roku nezbyvala

dlouhá doba k rozvoji či prosperitě rodinného hospodářství. Schylovalo se v Evropě k novým tragédiím.

Nádička pracuje na hospodářství v Lipínách a občas to zajiskří neboť obě ženy jsou dominantní osobnosti s vysokou přirozenou inteligencí. Matka i dnes říká, že tchán si ji velice vážil. V rodině žil i dosud svobodný Václav. Aby toto hospodářství uživilo 5 lidí, Jan se stal oblastním instruktorem včelařů a sám se staral o paseku 80 až 100 včelstev, což vyžadovalo více jak dva lidi na plný úvazek. Václav byl alergický na včelí jed, takže hlavní tíha včelaření spočívala na Jeníkovi a zejména na Nádičce, kterou vidím jak dnes i v Čechách.

Zásadně (ne z frajeřiny) nenosila kuklu, ale na „babku“ zavázaný šátek. Na žírné Volyni bylo naprosto normální, že jsme pravidelně vytáčeli 50 i více kilogramů na roj, bez zvláštní péče. Měli jsme velikou zahradu, kde jsme pěstovali ve velkém lánu maliny, jahody a jiné lahůdky. Na rynek na Krásnyj to bylo asi 3 km. A denně jsme dodávali med, olej, maliny, kmín, jablka, jahody, mléko, tvaroh i smetanu a další potraviny naší židovské přítelkyni. Byl to život tvrdý jak říká matka, ale bídu jsme nikdy nepoznali, ta patřila jen líné lůze. A když s otcem doma bilancovali, shodli se v tom, že to co rozdali potřebným se snad desetkrát ba možná stokrát vrátilo a někdy i od lidí nejhorších pro nás, od „třídních nepřátel“.

Ves Lipiny vzkvétala zejména díky 60% českého živlu, i když nepatřila k nejkulturnějším českým výspám v Teremně od nás asi 1 km. Měla svého kněze otce Antonína Pařízka, který mě křtil. Neměl rád přehnanou ukrajinskou obřadnost. Říkával důležitější je co cítíš a co děláš a ne jak hluboké poklony a kolikrát se pokřižuješ, raději stůj v koutě a plač nad svou leností a nad svým chováním.

5.9.1940 to přišlo na Volyň první neštěstí, zabrali nás Rusové, ale nejdříve se bolševici s německými fašisty podělili o Polsko (1.9.1939) a toho 5.9.1940 jsem se do této doby narodil já.

Do propuknutí války nás v SSSR na Volyni nestačili kolektivizovat, ale jen pořádně vysát. Nyní nastalo rozkulačování, deportace na Sibiř, úřední výmlaty, zákaz českých škol a nebo jejich deklasování dosazením pologramotných bolševických učitelů češtiny - ti uměli jen latinku a špatně číst.

Ukrajina se však nechtěla vzdát. Vzniká nacionální odpor vůči bezohledné rusifikaci a bolševizaci. Na Volyň i do našich vesnic přicházejí zbytky československého legionu z Polska, ti co přišli do českých vsí byli dobře přijati, pokud je bolševici neinternovali a neodvezli do gulagu.. Na Volyň přicházejí hlavně Češi, čeští židé, podkarpatští Rusíni a malé množství českých komunistů. Ti všichni jsou mezi našim obyvatelstvem většinou vítáni. O komunisty se většinou postará mocná NKVD a zabezpečí je jako své agenty.

Asi 24.7.1941 se blíží fronta i k mé rodné vsi. Odpoledne vyjždí děda František nasekat krmení pro našich pět stračen a při sekání vidí jak se k Lipinám od Lucka valí tanky a postupuje německá pěchota. Na druhé straně zoufale ujíždějí Sověti, vzápětí palba z tanků a vedle dědy začaly dopadat granáty.

Rychle odpřáhl koně a prchal domů bez krmení, na které v tu chvíli nebylo pomýšlení, Prchal zachraňovat co ještě půjde. Vzápětí fronta dorazila na okraj Lipin, kde se rozpoutal krátký urputný boj. Přesila německých tanků proti skupince ruských pěšáků bojujících jen starými puškami. V bojích se vznítilo naše stavení na okraji vsi u hřbitova a ještě nedostavěná hasičská zbrojnice. Rodiče, strýc Václav a prarodiče počali hasit a zachraňovat co se dalo, vzápětí začaly hořet i chlévy. Na našem dvoře byla prozatímně odstavená požární stříkačka, otec se strýcem začali pumpovat z mělké studny. Požár dočasně uhasili, avšak Němci nepřestali ostřelovat a požár vzápětí vzplál znovu. Obytná budova i chlévy hořely, vynesli jsme jen nejnnutnější věci a vyvedli koně a krávy. Krávy jsme uvázali na zahradě a sami jsme vlezli do zbudované zemljanky.

Když se boj utišil, sovětský poručík k nám přivedl vojáka (Uzbeka) s utrženou rukou, abychom ho ošetřili. V tom k našemu krytu přišel německý důstojník s dotazem, zda tady nemáme sovětského vojáka. Otec oznámil, že ano a vyzval Uzbeka, aby šel do zajetí a vydal zbraň. Ten jen křičel: „Stalin mi dal zbraň, abych bránil vlast a bil Němce“, ale pak se dal přesvědčit, že nemá jinou šanci, vydal pušku a dal se zajmout (snad netušil, že jde na smrt). Důstojník nás vyzval, abychom zde nezůstávali, tak jsme se odplazili pár metrů do ještě nedostavěné hasičské zbrojnice u hřbitova. Znovu začal boj. Mě prý babička Emílie měla v náručí a tiskla se v rohu,

vzápětí zeď dostala zásah a mne, asi 10 měsíčního i s babičkou to zasypalo. Když nás vytáhli, byl jsem příšerně vyděšený a moc jsem plakal.

Opět jsme změnili místo, skočili jsme do jámy od vyhašeného vápna, tu se na jámu řítíl tank. Matka se v zoufalství vyhoupla na okraj a křičela německy: „Stůjte tady jsou lidé!“ Němci ale stříleli na lidi a pramálo jim záleželo na jejich životech. Jáma byla veliká, kdyby do ni tank spadl pohřbil by nás i sám sebe, to asi řidič věděl a tak se stal zázrak: tank zastavil. Osádka vystoupila, velitel se choval slušně a odvedl nás na okraj lesa a doporučil, abychom se vzdálili a vrátili se až skončí boj.

Po boji, po našem návratu leželo nad hřbitovem asi 300 padlých sovětských vojáků a okolo 10 Němců. Sebrali jsme zbytek svých věcí, které se snad mohly ještě upotřebit. Jedna kráva na zahradě padla, ostatní jsme odvedli do Lucka, kde byly ustájeny pod širým nebem a pásly se na příkopech ulice. Bydleli jsme u pana Prokúpkka, kde děda Kubový kdysi ve slévárně mistroval.

Mléko stračen nám pomohlo získat i pečivo i jiné potraviny, kterých se ten čas nedostávalo všem. Krávy nám pomohly přežít i později při bídě, kterou jsme měli roku 1956 – 1958, kdy jsme v JZD také 3 měsíce nebrali ani korunu. Pro mne zůstane kráva posvátný tvor (ale ne jako v Indii)..

Když jsme se vrátili do Lipin našli jsme jen hromady cihel, zničenou zahradu, ale z 80 včelstev bylo jen málo úlů zničeno. Bylo plné léto, tragické léto, ale my jsme vytočili přes 800 kg medu a to nám spolu se stračenami pomohlo přežít i trochu se obléci.

Na spáleništi jsme zbudovali provizorní chlév. Pro sedláka je to vždy důležitější než vlastní obydlí. V krajním případě se dá spát i u krav a je tam i teplo, to znali lidé už dávno před námi.

019972 Podzim 1941 Jan a Naděžda Vohralíková se synem Václavem na troskách spáleného domu, který byl postaven asi v 1920 roce.

Postavili jsme malý obytný srub, kde se nouzově bydlelo přes léto, později jsme dostali dvě místnosti v tzv. Maršovně po slečně Maršové, kterou bolševici vyvezli na Sibiř, kde zemřela pro svůj třídní původ, vlastnila asi 20 ha pole.

Zůstali jsme v týlu německé fronty, která velmi rychle postupovala na východ a zastavila až přestalo obyvatelstvo Wermacht vítat jako osvoboditele. V šedesátých letech zde vytvořili „psychobolnicu“ pro politické odpůrce sovětského systému.

Ukrajinské obyvatelstvo ve své většině očekávalo osvobození od sovětské diktatury, na západní Ukrajině vzniká UPA – Banderovci, kteří jsou spojenci německých vojsk. Požadují vznik samostatné Ukrajiny, není jim vyhověno a tak v týlu německých vojsk „bojují“ či vyvražďují polské obyvatelstvo, komunisty, podílejí se ještě coby spojenci na židovských pogromech jako hlavní aktéři. Otec vyprávěl otřesné zážitky. Bylo mu nařízeno, aby se dostavil s koňským povozem do Lucka, kde pod dozorem gestapáků přivážel s desítkami dalších vlastníků povozů staré židy na určené místo po vyložení se směli vzdálit. Očití svědkové říkali, že mladí židé několik dní kopali

obrovské jámy, pak se soustředilo za pomoci gestapa a Banderovců několik stovek židů. Rabín pronesl proslov a modlitbu, po skončení dostali vojáci povel vpřed a začala palba z kulometů, po ní banderovci a gestapo z pistole “doráželi“ ty kteří se ještě pohnuli. Pak přijel buldozer který mrtvé i raněné hrnul do jámy, byli zasypaní chlorovým vápnem a nastoupil další dav. Tyto ukrutnosti trvali dva dny. Odhadovalo se, že zde bylo zavražděno 6 – 8000 lidí židovského vyznání.

Z tohoto hromadného hrobu se podařilo vyhrabat a utéct Šáje Friedmanové, bývalé kamarádce babičky Emilie. S průstřelem stehna přišla do našeho srubu, který jsme měli postavený na našem spáleništi. Byl to pro všechny šok, rodiče vyslovovali obavy, že to banderovci objeví a bude s námi konec. V tu chvíli se naše babička ukázala v tom nejlepším světle. Ukázaly se všechny klady její povahy.

Rozhodla se, že Šájku ukryjeme. Ve stohu slámy se vyhrabal kryt, kde spala. Tajně k nám jezdil pan MUDr. Doležal někdejší ctitel Olgy Vohralikové (v Čechách pak ordinoval v Kolšovících). Po několika týdnech, kdy naše chráněnka byla skoro zdravá, rodiče zaslechli hukot nákladního auta a motocyklu. Zakrátko obstoupili němečtí vojáci naši, z části již obnovenou usedlost. Dědeček upozornil Šájku, ta vyskočila oknem a maliništěm utekla do polí a našeho lesíka, kde jsme měli vybudován úkryt pro zlé časy. Vojáci prohledali co se dalo, byli rychle hotoví. Když nic nenašli, začali vyslýchat, zda jsme někoho neschovávali. Poněvadž komandantova ukrajinština byla velmi chabá, matka začala mluvit německy a když má člověk hrůzu z důsledků, nabídli jsme jim pohoštění.

Dostali špek, horilku a chleba z mleté mouky na zakázaném žernovu (to se trestalo). Mezi sebou otec s matkou prohodili několik českých slov a komandant: “Also, my sme krajani, já sem aus Teplitz Schönau, vy jste před námi utekli?“ Otec se postavil a řekl mu, že před nimi ne, ale před bídou a vašimi rakouskými soukmenovci. Tuto drzost přijal a řekl: „Jak jste tady dlouho?“, když se dozvěděl, že od roku 1871, řekl že by rád znal jejich názor na politiku a kdy asi padne Moskva. Otec se obával mluvit, ale když byl ujistěn, že to nebude mít následek řekl: „Jestli budete ruskému

lidu pomáhat a osvobodovat ho od bolševizmu vyhrajete brzo, ale už jste očekávání zklamali“, byl přerušen a komandant sebevědomě prohlásil, že i tak to bude blesková válka.

Němci se zvedli, poděkovali a velitel prohlásil: “My jsme si nepřišli popovídat, ale hledáme uprchlé židy a nebýt vašich soukmenovců a spoluobčanů, tak bychom si výlet k vám ušetřili...”

Děda, když se situace uklidnila, vyhledal Šáju v lesíku. Po poradě s panem doktorem Doležalem ji převezli v bedně přikryté slámou do benderovské vesnice, kde oficiální „židobijci“ ji ukrývali do konce války. Po repatriaci nebylo možno pátrat, až náhoda náhod mi pomohla najít stopy po paní Šáji.

Coby student prvního ročníku mechanizační fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze jsem byl na dlouhodobější praxi na Tepelsku ve zpustlé vesnici obývané 6 rodinami, v Babicích. Jako dozor k nám přišel asistent Ing. Friedman, vylíčil jsem ho matce a ta mi poradila jak se k němu přiblížit. Poznal jsem, jak podle rysů i podle chování, že je to žid. Po debatě jsem se dozvěděl, že Šája je jeho vzdálená příbuzná a oni, že jsou maďarská větev této rodiny.

Naše rodina bytostně nesnášela antisemitismus i když by se třeba důvody našly, jsme spíše filosemité. Obdivujeme tento vitální Bohem vyvolený nadaný národ, který svou identitu náboženskou i národní povědomí udržel více jak 2000 let!

Když ve Svobodově armádě Slováci říkali: „Su tu sami židia, za všetko zlé možů židia...”

Otec jim říkával: „Máš pravdu, ale copak může velet větším formacím, být lékařem, štábním pracovníkem selský kluk z Volyně, který včera jezdil koňmi nebo slovenský drotar, který ještě včera chodil s krosnou? Židi hlavně podnikají a investují do majetku a vzdělání!”

Ano než nastoupili do naší armády bývalí fašističtí slovenští vojáci, propuštění ze zajateckých táborů (poznámenaní antisionizmem a slovenským nacizmem) a volyňští Češi (sovětští občané) většinu od Sokolova tvořili českoslovenští židé, kteří neměli na vybranou; buď jít jako ovce do plynu a nebo jít bojovat proti nejzvrudnějšímu režimu lidstva, německému fašismu. I tak na ta strašná léta útlého dětství rád vzpomínám. Rodiče tvrdě pracovali.

Pro mne se stali nejbližšími osobami děda František a babička Emílie. Rád vzpomínám, jak jsem s dědečkem pásl krávy, děda mi zpíval české písničky, vyprávěl pohádky, četl knížky a nejraději jsem poslouchal čtení z knížky: Pozdrav z Otčiny. Naše rodina měla obrovskou knihovnu, díky šéfredaktoru Čechoslovana v Kijevě, strýci Věnceslavu Švihovskému. Většina tohoto pokladu lehla popelem.

Myslím, že úcta ke knize je ve mně zakódována a i v mých dětech a vnoučatech. To je největší a nejjistější bohatství člověka i kniha odborná, kdo čte a umí číst a hledat vždy nachází a je schopen značnou část i uplatnit v životě. Sama praxe je bez knihy slepá !

Babička Emilie byla snad mou nejbližší osobou, byla moudrá, krásná a rozhodná při řešení složitých situací. Matka ji byla velmi podobná, ale neměla tolik času na mé vedení, co by selka na niž visela celá tíha hospodářství i péče o nemocné - dědu s babičkou.

Po odchodu otce na frontu sama orala, pečovala o rodiče, sad, včelstva a nejsem schopen pochopit jak celý život se dokázala vkusně oblékat podle poslední módy. Mezi těmito dominantními osobnostmi to někdy i zajiskřilo, ale většinou ku prospěchu věci. Nejsem schopen akceptovat ty ženy, které se domnívají, že jsou pro ozdobu a eventuálně jen pro vedení domácnosti a pěstují jen svůj zevnějšek a zušlechťují byt.

V Lipinách si pamatuji jen dva kamarády: Věčně umouněná Eliška Melasová a Rost'a Mervinských. S ukrajinskými dětmi jsem se nestýkal. Hračky, které jsem měl nejraději, mně zhotovil děda či svobodný kmotříček Václav, který mě vozil na kole na raky nebo jen tak na „prohulku“. Tato krátká idyla tři let pominula a na Volyň se vrátila sovětská armáda. Lidé ji přijímali s nadšením i s obavami.

Vesnice byly vypáleny podruhé a pro nás byla veliká tragedie Český Malín, kde bylo okolo 400 lidí povražděno a za živa upáleno (prý to byl omyl). Český Malín se nacházel na jih od blízkého Lucka.

Hlavními aktéry byli okresní hejtman Voigt a nejaktivnějšími vrahy byli němečtí vojáci Martin Levandovský a Václav Málek - nordičtí vojáci s „typickými německými jmény“. Krátce po vyvraždění došlo k osvobození Malína a my jsme byli s maminkou

na pietní tryzně a pamatují si, že nás zastihl při cestě zpět veliký déšť, který jsme strávili pod velkým deštníkem.

Osvobozením Volyně se mezi českým obyvatelstvem diskutuje zda bude lepší se dát mobilizovat do Rudé armády, kde bychom se rozptýlili mezi sovětskými vojenskými oddíly a nemuseli světu ukazovat, že existuje na východě Československá armáda, to jsme zažili již v legiích a důsledky byly pod sověty zlé.

Tak zvítězil názor, že se staneme dobrovolníky naší armády a znovu jí pomůžeme. Kdybychom věděli, do čeho jdeme a co spolu na svých bodácích přineseme do staré vlasti a jaké budou oběti !?

V tu dobu jsme bydleli u lesa v Maršovně, kde s námi bydleli Vokráčkoví a byla zde provizorní nemocnice.

Neznám přesný datum otcova odchodu do Čs.armády do Rovna, ale byl to začátek roku 1944. Pamatuji si přes svůj nízký věk tři a půl roku, podrobnosti.

019980 Volyňští mladí muži před Duklou - Josef a Jan Vohralíkové a Novák.

019981 Velitel minometné baterie v hod. desátníka -Václav Vohralík v roce 1945 (distinkce nenosil z příslovečné skromnosti) .

Ve veliké kuchyni se u nás soustřeďovali branci se svými ženami a dětmi. Já jsem seděl v pokoji u šicího stroje z něhož mi babička sejmula řemínek a já jsem si bezstarostně točil kolem u stroje.

Z vedlejší místnosti, ke mně doléhal pláč loučících se žen se svými muži, když loučení vrcholilo, přiběhla babička do pokoje a říká: „Pojď se rozloučit s tatínkem“, který mě už hledal, vidím jeho slzy a cítím silný stisk. „Možná, že už ho nikdy neuvidíš, že ti ho na vojně zabijou“. Věděl jsem co je to vojna, před několika dny jsem viděl padlé vojáky a ptal jsem se, co se jim stalo.

Začaly strastné dny, dědeček churavěl, babička rovněž neměla pevné zdraví a navíc maminka byla v pozhnaném stavu. Strýc Václav na štěstí ještě zůstal doma byl mobilizován do tzv. Stribků-Istribitel'nyje batalioby. Byla to jakási domobrana proti banderovcům, rovněž bandité, kteří vraždili bez soudu příslušníky UPA i jejich rodiny.

Jeden zážitek, který vyprávěl strýc: Jejich oddíl se vydal „pacifikovat“ jednu vesnici u Vorotňova. Přijel k holově obce, že půjdou zatýkat a zabavovat zbraně. Starosta oddíl nakrmil a opil, přesvědčil je, aby akci nechali na ráno, ustlal jim slámu roztaženou v místnosti přímo proti oknu. Strýci se to moc nezdálo a komisaře přesvědčoval, aby své pelechy odstěhovali pod okno. Když byl nevrle odbyt, sám si slámu přesunul pod okno a šel se vymočit na dvůr ke hnoji. Náhle zaslechl: „Ruki věrch!“ Uposlechl, byl odzbrojen, nechali ho odejít. Stále čekal, že ho zezadu zastřelí, ale „chlopci“ měli už přesné informace!

Strýc vstoupil do místnosti a říká, že byl odzbrojen, že budou přepadeni. Než stačili opilí Stribkové zareagovat, strýc si zalehl pod okno. Zarachotilo sklo, oknem začala palba z automatu. Nikdo nepřežil, strýc nad ránem uprchl. Ještě se zúčastnil několika akcí. Jedenkrát se zdržel k večeru doma než nastoupil službu. Byl zajat 3mi banderovci, z nichž jeden byl Čech soused Václav Štol. Oznámili, že je kolář, tak aby vyrobil rakev. Při práci se strýc hrůzou potil a když byl skoro hotov oznámil jim, že nemá černou barvu. Jak myslíš? Nebude – li barva pak je to rakev pro tebe Vašku. V momentech hrůzy našel řešení, rozdělal všechen truhlářský klíč se sazemi a rakev natřel. To mu zachránilo život.

Žít v těchto poměrech bylo horší než na frontě, po krátké rodinné poradě naše rodina dospěla k řešení. Pozvali komisaře na večerní večeři, nakrmili ho napojili a ten ještě pod vlivem alkoholu napsal Václavovi „puťovku“ ke sběrné základně čs. vojska v Rovně.

Na matku přibyla další tíha. Babička vařila, starala se o malého a rozpustilého Venouška, dědeček většinou polehával a tu a tam něco pomohl u dobytka a babička dojila 5 dojnic. V tu dobu jsme stále vlastnili okolo 50 včelstev, spoustu drůbeže a králíky a jinou chudobu (neboli havěť).

Rabovat chodili banderovci stále, ti v noci a přes den rekvirovala sovětská armáda. Ta vládla ve dne a k večeru se stahovala do města a vyvěšovalo se (žovto - blankytné známja) žlutomodrý prapor samostatné Ukrajiny.

Denně byly vypalovány domy polských osadníků a ti byli také bestiálně vražděni. Podobně končily rodiny komunistů (ale těch bylo žalostně málo) i rodiny kolaborantů. A mnohdy jednoduše ze msty.

Denní i noční rabování od rudých či benderovců bylo už nesnesitelné. Do těchto strašných dnů by se neměly rodit děti a mě se narodila sestřička Emilie (Milenka) a to nás díky rozšíření nemocnice přestěhovali do Myšákovic, domu v sousedství našeho spáleniště, my jsme se už začali chystat k tak zvanému černému transportu. Děda uléhá, je nemocen, sestřička zakrátko asi v šesti měsících umírá. Děda to tušil, v horečce prohlásil vy pojedete „domů“ my s Milenkou zůstaneme tady. Víím, že první zemřela Milenka a za tři dny jsme měli další pohřeb!

Pro mne to byl strašný otřes, dědu jsem miloval, měl jsem radost, že mám krásnou sestřičku, denně jsem se modlil, aby mi Hospodin ochraňoval tatínka. Těch zážitků bylo na dětskou duši trochu moc!

Hlad jsem nikdy nepoznal, ale jako dítě jsem viděl umírat hladem lidi, kteří z hluboké Rusi táhli na Volyň za kouskem žvance.

Přišel den „D“. Dostali jsme vzkaz, že 1. transport českých rodin vyjede ze zdolbunovského nádraží. Bylo jaro 1946, co šlo prodat rychle jsme prodali, bohužel jsme ukrajinským sousedům darovali i moji kočičku, která si mě osvojila a byla vycvičená lépe než pes. O té bych mohl psát spoustu povídek a příhod....

019975
Malý Venoušek
Vohralík se
svými králíky
(bavili ho celý
život)

Musím podotknout, že účast v tom černém transportu nás stála zlatou rezervu rodiny, kterou jsme dali panu Dědkovi. Ten takto okradl spoustu vdov a sirotků. Raději zůstal ten čubčí syn v SSSR, věřím, že by bylo dost důvodů tuto lidskou bestii utratit jako psa. Volyňští po něm dlouho pátrali.

Dostavili jsme se na zdolbunovské nádraží a na perónu nám bylo oznámeno, že v seznamu účastníků transportu nejsme zařazení. Co teď, zůstal jsem na peronu s babičkou a matka šla žádat pomoc ke Škrancům. Nastěhovali jsme se k babiččině sestře, kteří měli obchod „koloniál“. Obývali jsme verandu a jeden pokoj, avšak sestry se příliš nesnesly, byli jsme na obtíž a tak jsme se vrátili po mnoha letech do Hlinska. Jak už jsem se zmínil, několik dní jsme přespávali u Hrycíků avšak tam bylo tak málo místa, že jsme se nemohli pohnout a tak nám přístřeší nabídla, jak jsem se už zmínil jinde, žena strýce Vladiníra, Věra, rozená Uhlířová, která měla o rok ode mě starší dceru Milenku (Emilii) s ní a sestřenkou Irenkou Hrycíkovou jsem si často hrával a neměl jsem čas truchlit pro dědu a sestřičku.

Vrátili jsme se tedy na původní Vohralíkův grunt, kde pradědek Josef s ženou Marií r. 1871 začínali.

Jak už jsem psal, teta Věra poskytla azyl i někdejšímu revolucionáři, kamarádu Lva Bronštejna (Troického), Františkovi Švihovskému. Mimo nás se také ujala žebrajících dětí z Ruska 13letého Ivana a jeho 15leté sestry Oly, kteří na statku sloužili a s námi si hráli, chodívali jsme ke strýčkovi Faltysovi naproti. Ten

jezdíval do Čech a moc krásně o zemi našich předků vyprávěl. Měl také patěfon a při několika ohraných deskách jsme také tancovali.. Museli jsme poslouchat muziku a tancovat také proto, jak říkávala babička, aby z nás v hovadské době nebyla hovada, četly se knihy pořád dokola, mnoho jich nezůstalo. Teta Luba (Zahrádková) ještě svobodná, vyprávěla své zážitky z posledního sokolského sletu. Chodívali jsme přes horu do vsi Hlinska a vždy se zastavili na hrobě pradědy Josefa.

Asi po roční „idyle“ jsme vše prodali (prodávala hlavně teta) my jsme toho už moc neměli, a 4. února 1947 jsme opět stáli na peróně

ve Zdobunově. Nastoupili jsme do napůl zničených dobytčáků dvě až tři rodiny, podle situace do jednoho vagónu. Někteří si vezli koně a krávy, ty byly ustájeny na konci ešalonu. Konečně se vlaky hnuly na západ.

019979 Na rozloučenou jsme na Volyni zanechali v roce 1946 dva čerstvé hroby-dědečka Františka (Alexandra) a maličké sestry Milenky. Sami jsme šli vstříc nejistotě.

Jelo se pomalu, do vagónu foukalo, každou chvíli se stálo na krmení a napájení dobytka. Byl jsem jak pravý „Váňa“ na nohou pimy (plstěné válenky), sibiřský ovčí kožich, beranici. Tak hrůzostrašně jsme vypadali všichni. Konečně jsme přijeli na naše bývalé území, které už bylo pod správou SSSR, na Podkarpatskou Rus. My jsme jídla moc neměli, ale jaký hlad byl v tomto kraji si pamatuji. Z pomalu jedoucích vagónů jsme házeli chleba a brambory a děti je syrové jedly. Na každé stanici nás vydírali, strojvůdci zastavili v tunelu, lidé i dobytek se dusili, chtěli vodku a slaninu.

V ešalonu se našli čeští dědkové strojvůdci, kteří je seřezali

postavili se za ně pomáhali jim vést lokomotivu až na hranice. Myslím, že to bylo v Čierne při Čope, kde jsme byli přemístěni do nádherných stěhovacích vagónů, vybavených vatovaným nábytkem, dokonce vytápěných. V Košicích nás vítala hudba, proslovy a hlavně zástupci červeného kříže a UNRY. Každá rodina dostala kakao, kávu, cukr a chléb, sušenky, bonbony, lanchmitové konzervy, kuřivo, masové konzervy, vědérko marmelády a další zabezpečení. Jak jsme stáli v řadě, náš vlak přesouvali na jinou kolej a my jsme s matkou začali zmatkovat a brečet, ale slovenský nádražák nás zorientoval a divil se, jak dobře hovoříme česky.

Cesta po staré vlasti se zastávkami s vítáním a hudbou sice probíhala více jak dva dny, všude nás vítala hudba, rozdávali nám koláče. Snad, jak naši říkali, to bylo nejsilnější v Kolíně. Mě tam objímala jedna paní a moc se divila, jak krásně mluvím česky. Při odjezdu celý ešalon zpíval Kolíne, Kolíne... Jiné zastávky si už nepamatuji. Hranice Čech jsme přešli 12. února a 14. února večer náš vlak zastavil na žateckém nádraží. Otec se trochu opozdil a v nás byla malá dušička. Najednou se z nádražní haly řítí vousatý chlap. Vůbec jsem tatínka nepoznal, ale pak jsem mu po zdráhání skočil do náruče. To bylo radosti, rok a půl jsme se neviděli, slzy radosti nebraly konce, otec truchlil pro dcerušku, kterou nikdy neviděl a pro otce... Ale konečně jsme byli na Nové Vsi a čekal nás vytopený čistý byt osvětlený elektřinou, hrající rádio bylo pro mě něco nepředstavitelného. Maďarka, paní Bartošová se svou rodinou a synem Zoltánem, dcerami Margitou a Ančou nám připravili nádherné přivítání. Tato rodina spolu s německým sirotkem Waltrem Kneislem u nás do roku 1948 sloužila, pak měli být odsunuti do Maďarska avšak zůstali na Žitném Ostrově. Nástupem komunistů musel Waltr jít do Jáchymovských dolů. Ptali jsme se proč? Jen proto, že byl Němec? K těmto lidem jsme měli dobrý vztah i když Waltr nemohl pochopit proč otec, tu dobu ještě předsedal MNV, ho nezachránil. Okrskář SNB mu řekl proto, že byl předsedou za národně socialistickou stranu.

Začínal jsem si zvykat znovu na nové prostředí na nový domov. Osada Nová Ves až na dvě rodiny Kreisslových i Fojtíkových, kteří měli český původ i když Franta Kreissl neuměl česky a Jindra Fojtíků velmi špatně, byla nově osídlená devíti volyňskými rodinami

a dvanácti rodinami z vnitrozemí.

Dvě volyňské rodiny byly podprůměrné úrovně a jen čtyři zdejší rodiny měly slušnou úroveň. Ostatní byl typický český proletariát. Bačové, nádeníci, služby a podobně, bez elementárních znalostí o hospodaření na zemědělské usedlosti. Ti říkali: „Volyňákům se to hospodaří, ty mají zlato.“ Typickými malými českými lidičkami byli Richtrovi, Pangrácovi, Čechovi, Hoverkovi, Eisenhamerovi, lidé z Krupé, Třeboce a jiných vnitrozemských vesnic.

Velmi rychle jsme zaplatili za německé statky. Většina rodin ve vnitrozemí ani ve dnech při privatizaci neměla své majetky zaplacené. S nadšením jsme začali budovat. 3 rodiny Vohralíků si pořídily 3 samovazy a jednu společnou mlátičku, oděrávač chmele, motorový postřikovač, pár koní a štěstí bylo, že jsme nekoupili traktor. To bychom byli určitě rozkulačeni. Z otce se při volbách roku 1946 stal za stranu národně socialistickou předseda MNV Děkov. Byl uctíván jako dobrý hospodář i sečtělý člověk. Když líčil místním občanům (poněvadž za války poznal i Sibiř) co je to komunismus, tak mu moc nevěřili. Jezdívají k nám 2 esenbáci. Byli národní socialisté (pan Krákora a pan Provazník). Jeden z nich, pan Koza byl nadšeným komunistou. Otec jim vyprávěl, že budou brzo zakládat kolchozy, jak se bude rozkulačovat, jak málo bude stačit k vystěhování a jako závěr říkal: „Mě zbavíte starosty a vyberete si největšího blba z vesnice, třeba zvolíte Frantu Kindla za starostu“ a tak dál....

Oni jen říkali: „Vidíš to Johane moc černě u nás jsou jiné tradice, Gottwald to popírá a nedovolí to“. Po moha letech, roku 1965 jsem se při řešení svého dopravního přestupku na okrese Louny setkal s okrskářem SNB z Měcholup. Když mě chtěl pokutovat podíval se do mých dokladů. Představil se, že je npor. Koza. Vzkázal pozdrav tátovi a řekl, že se mu omlouvá, neboť bohužel vše a mnohem více co mi řekl se splnilo. Víím, že ten největší blbec byl dlouhá léta předsedou MNV Děkov! Tento snad naivní národ ve své touze po spravedlnosti uvěřil těm naivním degenerovaným intelektuálům, kteří se v masové míře hlásili k ideálům komunismu. Když začali procesy s Horákovou, Slánským a spol. to mě bylo 10-13 let.

Otec mi četl a dlouho jsme ochraňovali noviny, kde mladý Freika

žádá pro svého otce smrt. Jako dítě jsem musel poslouchat proces s Miladou Horákovou. Otec mě upozorňoval, jak je tato žena statečná a nezlomená. Když jsme četli o hrdinném Pavlíkovi Morozovovi, otec říkal, že to je jen deformovaná lidská zrůda odkojená bolševizmem. Musel jsem číst Fučíka. Otec o něm prohlásil, že i kdyby byla reportáž pravdivá pak panflet „O zemi kde zítra znamená již včera“ je dílo novináře, který vědomě lhal, nemohlo mu za jeho pobytu ve střední Asii uniknout, že národ žije v bídě a hladoví.

Později jsem bohužel podlehl komunistické demagogii, otec prohlásil: „Snad nejsi přesvědčením bolševik“, já když to slovo slyším celý se zachvěji hrůzou. „Dnes se vám táto, a vaši moudrosti klaním a omlouvám se za své 6leté zblbnutí. Škoda, že jste se nedočkal dnešních dnů, kdy vámi nenáviděný systém, který jste tak odmítal skončil na smetišti lidských dějin.“

Trochu jsem odbočil od sledu událostí v novém domově. Sžil jsem se s novými kamarády: Žeňou, Olgou, Alicí, Sášou Baťkovými, Viktorem Kellerem, Jarmilou Dandovou. To byly děti z Volyně a se zdejšími dětmi: Jindrou Fojtíkem, Pepou Petrbookem, Eliškou Fojtíkovou, Emilkou Malou, Frantou Kreislem, Miloušem Polcarem, Jirkou Jendrejčíkem, Vaškem a později Honzou Opletalem. Z Děkova jsem dosti kamarádlil s poloněmcem Petrem Kreisslem, trochu s Jirkou Čebišem a s dětmi Kremrovými Leošem, Jindrou, Erikou, Inkou... se sestřenicí Boženou a Annou Kindlovou (kterou jako polocikánku jsme brali s rezervou) ne pro její původ, ale pro její cikánské zvyky. Velmi dobrá byla z mladších jako kamarádka Miluše Šimová, která měla rodinné zázemí hrozná, ale byla to dobrá kamarádka.

Do školy jsem začal chodit 1.9.1947 v malé vesnici, kde jsme se sešly děti pro školu různě připravené. Děti různé kulturní úrovně i když naše úroveň nebyla nejvyšší, naše byla alespoň průměrná. Byly tam děti, které byly jazykově vybavené ještě hůře než my a tak jsem mezi nimi vynikal. I mezi děti byla zanášena třídní zášť. Ve škole se sešla pestrá směsice. Denně jsem se pral, ale většinou proto, že jsem byl napadán dětmi (doslova lůzou) jen proto, že jsem byl předsedovým synem a že se nám lépe dařilo a že jsem byl Volyňák.

Otec párkrát pozoroval vývoj konfliktů a když jsem přišel domů, otec si mě zavolal, a já už se krčil. „Neboj se“, řekl otec, „já zasahovat nebudu, ale když začnou, ty si musíš udělat respekt, požádej je aby toho nechali. Vem třeba klacek a bij je, bij je po hlavě, aby nekulhali. Žádnou velkou škodu neuděláš, když už začneš, per se třeba hodinu do úplného vyčerpání, bude to bolet ale ty rozdávěj. Oni pochopí, že to není legrace si s tebou začít. Začneš-li první a bezdůvodně, nepřej si mě!“ Situace se změnila a ke rvačkám docházelo málo kdy. A když si se mnou začal starší kluk, tak jsem kladl aktivní odpor a skoro vždy se vítězství přiklonilo na mou stranu.

Když jsem něco prošvihl, tak jsem chodil k nejhoršímu raportu k babičce, která žila u strejdy Václava a ta dokázala zlomit můj odpor. Jednou mne poučovala: „Jsi křesťan, on na tebe kamenem, ty na něj chlebem“. Přikývl jsem a dodal, „Hodně tvrdým chlebem, abych mu rozbil palici“. To jsem dostal od babičky hůlkou a babička ten den rezignovala na mé vedení a řekla: „Z tebe nic kloudného nebude!“

Byl jsem zkrátka prvorozený a hlavně ona mě vychovávala. Babička si nepřála, abychom si v rodině tykali, rodičům i prarodičům jsme vykali. Přesto jsem nepozoroval, že by tím vztah trpěl srdečností. K rodičům jsem měl velkou úctu, ale babičku jsem potřeboval, jí jsem se svěřoval s neúspěchy i úspěchy. Když v 7. třídě jsem měl prospěchové a kázeňské problémy a říkal jsem, že raději půjdu se učit na traktoristu, tak babička říkala, že si mám nasadit vyšší cíle. Říkal jsem: „Vždyť každý půjde do učení“...

Babička mě okřikla a řekla: „Ty snad nejsi každéj, neber si příklady tady ze svého okolí, my jsme se vždy snažili dosáhnout co nejvýše, nikdy nic nevzdávěj.“ Babička milovala zahrádku, květiny a nejvíce jabloně o nichž říkala: „To je nejkrásnější kytky na zahradě, je krásná po celý rok.“ A to jsem po ní zdědil. Když onemocněla a byla v nemocnici pořád se sháněla po mně, navštívil jsem ji jen jednou. Tu dobu jsem byl na praxi na tepelsku. Když umírala, pořád se ptala, zda už kvetou jabloně a kdy už přijede Venoušek. Poslední její slova byla: „Asi už ho nevidím, ale až přijede, to už určitě jabloně rozkvetou, ať mně její květy dá do rakve“. Při obřadu na

dvoře při otevřené rakvi přišel strýc Václav a řekl mi, že její jablňák kvete a já jsem odběhl, nařezat květy, jimi jsem obložil v rakvi babiččino tělo, které jsem pro samé slzy ani neviděl.

Na děkovském hřbitově je ostrůvek hrobů Vohralíků, nikdy při návštěvě se nezapomenu sklonit a pomodlit se za pokoj jejich duší. S babičkou a s otcem rozmlouvám v duchu nejdále. Bylo by si třeba tolik, tolik říci... děkovat a omluvit se za to, že jsme více neposlouchali jejich rady opřené o veliké životní zkušenosti.

V padesátých letech vrcholí tlak režimu, část české zlatokopecké generace zjistila, že mají „staré pole“. Vyrabovali co se dalo a táhli zpět do Krupé a jiných domovských obcí. Jiní dali pole do státního statku, tam byla jistota pravidelného platu a nemuseli přemýšlet jak co udělat. V 51. roce začaly „dělnické agitky“ svolávali schůze a lámali do družstva. Začaly se konat úřední společné výmlaty, kde dohlížel dosazený tajemník Veselý, příslušník SNB z okrsku Hořovičky, Schmoranz a různí přísluhovači jako volyňský renegát Sahulka.

Sedlákům, kteří nechtěli vstoupit do družstva, jako třídním nepřítelům se nařizovaly mimořádné dodávky obilí státu, i většina vyprodukovaného mléka musela jít na povinnou dodávku a zřejmě i za zlodějské ceny. Vyhledávali mezi námi tzv. kulaky a ti se určili za třídního nepřítele. Tam zakazovali posílat chmelové brigády. Ti neúspěšnější z již konsolidovaného prostředí se museli vystěhovat. Našlo se desítky záminek, jak našince srazit na kolena. Naše volyňská houževnatost i teď ukázala sílu. Rozhodli, že když Vohralíci mají samovazy musí je půjčit chudým (každý samovaz měl přiděleno okolo 20 ha). Otce z jeho bratří zlomili jako posledního, ale když z donucení stroj půjčil, vrátil mu jej jeden „chudý“ z rozlomeným ozubeným kolem k přihaněči. Na otcův dotaz, je-li samovaz v pořádku mu bylo odpovězeno: „Není!“ „Tak snad ho spravíš?“ „Sprav si ho sám jsi dost bohatý!“ Otec obrátil bič a beze svědků ho vypráskal ze dvora. Dotyčný vyhrožoval, že ho to přijde draho! A přišlo! Pak tedy se u nás na dvoře dělal úřední výmlat za asistence člena SNB. Všichni byli pohoštěni a esenbák po bohatém občerstvení s trochu nejistýma nohama nakázal uklidit část úrody do mezipodlaží na sýpce. Kvazi chudí, kteří úředně mlátili a neposkytli

ani ubohou svačinu a pak se divili jak to mohli Vohralíci vydržet?

Matka měla na starosti mimo mne, zlobivého hochu, i sestřičku **Jaroslavu**, která se narodila v říjnu 1948.

Měli jsme vysázeno dva ha (220 kop) chmele. Byla to řádná porce a velké množství ruční práce. Nastal tedy zákaz vykořisťování brigádníků z místních zdrojů. Moc možností stejně nebylo. Smělo se hlavně využívat brigádníky poslané „pracákem“, aby byla oficiální kontrola, že kulaci nevykořisťují chudinu. Matka znala „neúplatnosti“ lidových funkcionářů zkrátka vsadila na tuto v socialismu osvědčenou kartu. Vydala se na pracovní úřad okresu Podbořany, ale šéf úřadu odmítl kategoricky naturální všimné. Odmítl přijmout dar, tak se matka omluvila za netaktnost a zeptala se, kde bydlí. Tam pak odnesla máslo, smetanu, kuře a snad další pozornosti. To otevřelo srdce soudruha předsedy a telefonicky matce poradil a dal adresy bývalých chmelových partáků z Kladna, kteří zajišťovali pro sedláky česače chmele a ti zorganizovali pro nás brigády.

Kladeňáci, ač bývalí horníci, až na jednoho byli protikomunistického smýšlení. Rádi si, jak by se dnes řeklo, užili agroturistiku. Pracovali hlavně, aby si odpočinuli od města a od babiček, o peníze jim ani moc nešlo, měli slušné důchody, dělali za „naturálie“- máslo, smetanu, vejce, drůbeží maso a podobně. Byli to velmi slušní lidé a rádi jsme na ně vzpomínali. Byli to pan Čížek, Ibl, Král, Tupý, Doksanský, Rosenbaum a další. Ještě jsme zprostředkovávali tyto málo zištné hornické důchodce ještě dalším perzekuovaným hospodářům. A přes tyto velké překážky před nás kladené se dařilo. Otec byl navíc ještě jednatelem církevní pravoslavné obce a člen církevní eparchiální rady v Praze.

Vedení obce a strany se rozhodlo, že musí zejména zlomit Vohralíky a na prvním místě Jana. Když jejich dosavadní metody nebyly účinné, přitlačili. Otec jel na pole nasekat zelené krmení, tam za ním přijeli esenbáci, odvezli ho na velitelství do Podbořan, koně nechali na poli a když otec dlouho nejel šla ho matka hledat. Přivedla povoz domů a trnula hrůzou, celou noc sháněla s bratry kam se poděl. Otcí zatím odebrali jako zločinci tkaničky, opasek, snažili se ho jakkoli obvinít. Na příklad, že prý na Volyni zavraždil

banderovce. Otec to odmítl a řekl i kdyby to byla pravda, tak bych se k tomu hrdě hlásil, vždyť to byli banditi, kteří vraždili bolševiky...

Změnili tedy kurz, nabízeli spolupráci, aby zjišťoval a hlásil nálady mezi Volyňáky, máš i jako člen sboru starších v Hořovičkách velmi vysokou autoritu mezi vašimi lidmi. Otec se podivil a sdělil, že to netušil a že právě proto nemůže spolupracovat... Tak tedy před něj položili přihlášku do JZD s příkazem: „Podepiš, za tebou pak půjdou ostatní, jinak dostaneš paragraf 55 a vystěhujeme tě z vesnice pro výstrahu.“ To se nepravdělně opakovalo 3x. Vždy ho vypustili na ulici až po odjezdu posledního autobusu. Odvezl ho známý autem. Podruhé a potřetí už měl zakázáno se vozit a ještě ho vyhodili z auta u Očíhova.

Když teror soudruha Vyšehradského a jeho goril vrcholil napsali jsme žádost na sovětské velvyslanectví, že jsme českými bývalými fašisty terorizováni za to, že jsme přišli se Svobodovou armádou. To zapůsobilo, dostali na chvíli strach. Pak, když se utvářelo přípravné družstvo, svázeli naši mechanizaci do „patronace“ STS, tam otec vystoupil s vidlemi v ruce a žádal soudní výměr, řekl: „Probodnu prvního, kdo se přiblíží“ a že ho pověsí na akátech.

Následovala obžaloba a místní komunisti soucitně prohlášovali: „Opravdu vás budou soudit“! A opravdu žaloba vypadala, že tresty budou 8-10 let, vystěhování a zabavení majetku.

Jedna komunistka nás obcházela a těšila, abychom si u ní schovali cennosti, ale neuvěřili jsme ji.

Diplomatická aktivita zejména matky přinesla své úspěchy. Matka byla odsouzena na dva roky vězení s podmínkou na dva roky a otec dostal peněžitou pokutu, stejně strýc Josef a Václav. Stroje nám zabavili.

Nakonec kolchoz stejně vznikl a dlouho se nemohl vzpamatovat a přes veškerou pomoc patronátního závodu nepohnul se z místa. Předsedou byl Vít Opletal, příbuzný Jana Opletala (čehož zneužívala jeho žena, zvaná rudá bestie), byla to typická proletářská rodina ze Hředel.

Funkcionáři: rostlinář Josef Šíma podprůměrný člověk z P. Újezda, František Kindl jako účetní, který se učil po získání funkce u mě osobně písemně dělit! Tři měsíce se nic nebralo, jen to, kdo si co

na bývalém vzal a prodal. Soudruzi museli tedy požádat třídní nepřátele Vohralíky, aby začali hospodařit. Václav se stal předsedou, ale to nebylo rovněž nejlepší řešení, Václav na tuto funkci nestačil, tak navrhli otce, otec předsedu nevzal, vzal funkci rostlináře a před sebe si vybral za předsedu J. Šímu, komunistu, se kterým se dalo spolupracovat...

Toto malé, skoro rodinné družstvo se trochu zformovalo a začalo prosperovat, avšak při zániku podbořanského okresu jsme se stali ocáskem rakovnicka. Tamní mocipáni si umanuli, že družstvo včlení do vznikajícího státního statku Hořesedly. Typičtí nádeníci statek vítali, rozumnější lidé chtěli zachovat JZD, raději ho spojit s JZD Hořesedly a JZD Kněževes. Bolševičtí agitátoři přesvědčovali, že statek je vyšší forma socialistického vlastnictví!

Dnes je vidět jak vypadají vesnice, kde byly dlouho statky. Stačí pohled na Hořesedly, kde doslova lumpenproletarizace udělala své!

Vrátím se opět ve vzpomínkách na obecnou školu.

První dva roky jsem chodil do Děkova, ale ještě z iniciativy mého otce jako předsedy MNV jsem do třetí třídy začal chodit do Vlkova. Nová Ves se chtěla odpoutat od Děkova, neboť zde žila doslova nejhorší chátka zejména na státním statku. Začali jsme tedy navštěvovat školu ve Vlkově, vyměnili jsme psychopatického řídicího Jaroslava Albrechta za hodnějšího Karla Fidlera. Z jeho iniciativy se poměrně slušně osídlila ves, kde se slibně rozvíjela kultura, hrála se zde pravidelně loutková představení, fungoval biograf a taneční zábavy měly společenskou úroveň. Stala se z ní tak zvaná Gottwaldova vesnice, z čehož vyplývalo, že všichni byli přesvědčeni ke vstupu do KSČ. Bylo zde již od začátku roku 1949 založeno JZD, vybudovaná společná prádelna a celá řada novot. Pan řídicí byl i předsedou MNV, funkcionářem družstva a místopředsedou ZO KSČ. Na školu mu moc času nezbyvalo. Stávalo se každou chvíli, že během výuky přišla návštěva tu z okresu, kraje nebo od novin... Pan řídicí, respektive soudruh, pověřil dozorem staršího žáka buď Karla Strasse, nebo Evičku Ivanovou a my jsme měli eldorádo, když se vrátil začal frontálně zkoušet. Když kladl náročné otázky nám nejmladším, tak jsme ho upozornili, že to jsme

ještě nebrali i když to třeba nebyla pravda.

Řekl: „No dobře, tak se to doma naučte a ty je Karle vezmi do lesa a hrajte branné hry.“

Také jsme měli mičurinský pozemek, kde jsme měli šlechtit nové odolné druhy ovoce. Nebyl moc důsledný. Takže po několika měsících zde byla plantáž plevelů. Chodili jsme sbírat mandelinku bramborovou, kterou vysílali američtí imperialisti, a na tu tematiku jsme kreslili celé dny agitační plakáty.

V sobotu jsme měli náboženství, nejvíce nás chodilo do pravoslavného, vyučoval nás protorej Antonín Zajíc z Kolečovic. Katolíky vyučoval pan farář Olšar z Děkova, menší část byli Českoslovenští bratři, k těm jezdil pan farář z Kněževsi. Jméno už si nepamatuji.

Nejlépe se měli, jak jsme říkali - antikristi, ti už měli jen zpěv a mohli domů.

My tmáři, jak nás nazýval soudruh řídící učitel jsme po náboženství museli zůstat a pan řídící s námi nacvičoval budovatelské a sovětské písně. Naučili jsme se: Něstrašna nam bambjoška ljubája, Internacionálu, Píseň práce. Jedna píseň končila refrémem, ale upraveným panem soudruhem řidícím: „Vyhrňme si rukávy než se kola zastaví. Ne až! Děti, my nesmíme dopustit, aby se kola socialismu zastavila!“ Nevím, či zásluhou byla škola zavřená, i přes odpor novoveských jsme začali chodit opět všichni i vlkovští do Děkova.

Převzal nás mladý učitel Jindřich Lepa ze Slabec a zoufal si, neboť my třetáci jsme ani neuměli číst, avšak naše agitační plakáty byly vysoce hodnoceny na různých soutěžích. Díky řidícímu Lepovi jsme opět získali základy gramotnosti.

Od 4. třídy nastoupil Vitališ Rotek z Chrášť'an, který v Děkově sloužil skoro do penze nebo do delimitace školy. Byl to snaživý učitel, organizoval s dětmi i dospělými ochotnické divadlo a dělal co mohl. Jeho žena Emilie, rozená Krejčová z Hulče na Volyni a jejich teta Procházková byly pro nás osoby, které laskavostí dokázaly zmírnit náš nezkrotný temperament. Pan řídící nás získal i pro řadu zálib, které venkovan potřebuje...

Bývalý vlkovský řídící se prý dostal do vyšetřovacího aparátu své „rodné nebo jen milované strany“ a prý se zjistilo, že jako volks deutsch Krol Fidler byl konfidentem gestapa a nositelem svatováclavské orlice za spolupráci s velkoněmeckou říší. Prý zemřel ve vězení...

Do páté třídy jsme museli pro epidemii slintavky a kulhavky novovesští chodit do Hořesedel. Tehdy, pamatuji si, že se oběsil zedník Karel Pichrt, druh paní Kremrové, která měla svých 7 dětí a 8. Karlu s tím člověkem. Byl to zajímavý pohřeb, děkovští přišli až ke hrobu a novovesští stáli odděleně - nesměli se stýkat (kvůli slintavce). Karel byl přivezen na koňském povozu, smuteční řeč měl František Kindl, který tehdy mimo jiné řekl: „My víme, Karle co jsi udělal pro JZD, kravín pro naše dojnice... čest tvojí památce Karle buď zdrav!“ Po ukončení karantény zase běžel život dál. JZD Nová Ves jako první splnila dodávku obilí státu, zplnomocněnec výkupu soudruh Balín z Hořoviček přivezl malíře, ten namaloval oba strýce, obraz jejich zlodějky, kdysi werkschusačky Franzové, vozili s muzikou po vsi s nápisem, že JZD bylo první v dodávce obilí, díky obětavým družstevníkům jako Franzová a jen bratři Vohralíkovi nepochpili přednosti kolektivního hospodářství...Po mnoha letech jsem 1968 roce soudruhu Balínovi řekl na fotbale v Hořovičkách mezi čtyřma očima své. Byl moc hodný, taková prý byla zkurvená doba. A kurvy, jako vy se všem propůjčili!

Do 6. třídy jsem začal dojíždět do Podbořan, bylo nás ve třídě 50! Bylo to velmi náročné na čas a tak jsme se novovesští a děkovští domluvili a začali jsme chodit do Kolečovic na rakovnický okres, brzy nás následovaly i děti z Hořoviček. Na druhém stupni jsem v 6. třídě měl docela dobrý prospěch, ale už od pololetí se to začalo hroutit. Chytil jsem se party starších výtečníků a v lumpárnách jsem byl velmi učenlivý. Rodiče mnoho času neměli a vliv babičky už slábnul. Chodil jsem za školu, angažoval se ve sportu, hraní si na vojáky a učení šlo stranou. Vzpomínám, že jsem se pro své flákání a drzost dostal do sporu s exkomunikovaným středoškolským učitelem, který pro svou slabost k rozpukávajícím dívkám musel odejít z gymnázia. My kluci jsme ho provokovali. Začínal jsem u něho v 1. čtvrtletí 6. třídy s dvojkou z jazyka českého a svým i jeho přičiněním jsem skončil na konci roku se čtyřkou.

Říkal mi: „Co tomu řekne táta, odepne řemen?“ Odvětil jsem mu že řemen nenosí, „tak odepne kšandy“, ani kšandy nemá, „tak na čem nosí kalhoty?“ Na špagátu. Třída propukla v řev a on mě uchopil za ucho a táhl, tak jsem se zvedal až jsem vylezl na lavici a on zase táhl dolů a ucho mi natrhl. To si dovolil hodně, ještě mě upozornil, že v sedmé třídě v prvním čtvrtletí propadnu (svůj slib splnil).

Doma byl tanec, dvě čtyřky v pololetí a 3 z mravů. Táta mi naložil spoustu domácích povinností, večer v deset hodin mě vyzkoušel, když jsem něco neuměl musel jsem pokračovat dále. No a tato péče přinesla své ovoce. Do osmičky jsem se zlepšil ve všem, mimo zpěvu a tělocviku. Cítil jsem se ze začátku silně ukřivděn a byl jsem oddán myšlence, že budu traktoristou, díky babiččiným domluvám a občas tátovu pásku jsem své cíle vylepšil.

Přes všechny peripetie a překážky život pro nás pro všechny pokračoval dál, já se musel, ač možná nerad podřídit době.

Nadešel 30. srpen 1955. Maminka mi sbalila kufry a já jako vesnický balík jsem odjížděl s matkou na Moravu, která mi slibovala, že vybrednu z neutěšeného pohraničního prostředí. Ubytoval jsem se v provizorním dřevěném internátě. Tehdy bylo běžné, že do prvního ročníku nastupovali chlapci po vyučení - skoro třetina a některým bylo 18 i více let. Podle toho se k nám profesorský sbor choval, všem nám vykali a na škole byla značná volnost a demokracie. Studenti chodili kouřit do kuřárny - plnoletí a mladší museli mít povolení v žákovské knížce a ti co ho neměli se tísnili nedůstojně v kotelně. Samozřejmě všechny tyto vymoženosti jsem řádně využil. A opět následovalo otcovo výchovné kolečko.

VPS strojní v Nerovnici ve čtvrtém ročníku už jsem se dostal z podprůměrného žáka ze třetího ročníku v lepší průměr a ve čtvrtém mi málo chybělo do vyznamenání. Začal jsem vidět, co chci a co pro to musím udělat. Dozvěděl jsem se o různých prázdninách o existenci studia zemědělské techniky v Praze.

Trochu jsem váhal, ale nakonec jsem idealisticky zvolil vysokou školu. Věřil jsem, že tato nespravedlnost „dělnického státu“ nebude trvat věčně. Nevím, jak bych se rozhodl, kdybych tušil, že to bude trvat ještě dlouhých 40 let! A že této demagogii na šest let uvěřím a zbytek budu zbaběle sloužit režimu, který nás dokázal vrhnout díky

dělnické třídě z 8-10 nejrozvinutějších států světa mezi rozvojové země.

Na Vysoké škole ve 4. až 5. ročníku jsem uvěřil a stokrát opakovaná lež se stala pro mne pravdou! Dvakrát jsem odmítl, ale po novém přesvědčování a pod hrozbou, že zůstanu jen druhořadým člověkem jsem podlehl prospěchářství a vstoupil do KSČ.

Zkrátka přes různé bloudění jsme se i se svým potomstvem stali tím, čím jsme chtěli být. Lidmi kteří se umí postarat o sebe sami.

Táta, se kterým jsme se hádali říkával: „Vyhni se všem socialistům, sociálním demokratům a zejména komunistickým zločincům. To jsou lidi, kteří umí jen závidět a rozdělovat cizí práci a majetek. Měj sociální cítění, ale jako křesťan.“ Škoda, že se nedožil toho, co vždy předpovídal.

U hrobu se mu omlouvám!

XII. Život pokračuje

Čas odnese vzpomínky na Volyň, odnese i pamětníky té doby. Čas vymaže i důvody toho všeho, dá zapomenout na radosti i strasti té doby a úsilí, které bylo třeba k tomu aby se dalo přežít.

Mladí, kteří se vrátili z Volyně do vlasti, od které si toho tolik slibovali, byli po většinou zklamaní. Mnozí se ale dočkali dnešních snad lepších časů než na Volyni.

Volyňští Češi začínali zase znovu, zakládali rodiny, hospodářství a vychovávali děti. Tak i rodina Františka Vohralíka, i když jeho synové už nejsou mezi námi, rod pokračuje dál.

Pokračuje v jeho vnučatech a pravnoučatech a život jde dál ať chceme nebo ne.

019983 V květnu 1960 umírá babička Emilie Vohralíková, roz. Kašparová

019982 Otec Jan Vohralík opouští domov... tehdy ho doprovodil metropolita Dorotej a asi 300 lidí, kteří ho znali

Nastupuje nová generace

019986 Svatba Václava a Adolfy (Kloubové) Vohralíkových...srpen 1967

Svatba Václava
a Adolfy (Kloubové)
Vohralíkových...srpen
1967

019987 Václav s Adinou a jejím bratrem Jaroslavem Kloubou - foto z roku 1969

019990 Miroslav Vohralík -syn Václava a .... Liškové - foto asi z roku 1964

019989 Sestřenice Božena (provdaná Lněničková) a bratranec Josef Vohralík (děti Josefa a Emílie) - foto z roku 1959

019988

Svatba Vohralíkových
Josefa a Jiřiny (Černé)

019994

Svatba
Jaroslavy
(Vohralíkové) a
Josefa Kokše.
V roce 1968
byli oddáni v
pravoslavném
chrámu v Žatci.

019995 Svatebčané na svatbě Jaroslavy (Vohralíkové) a Josefa Kokše

019991 Svatba Jana a Ireny (Rédlové)
v Mosteckém monastýru - 7.6.1996 je
oddával protorej Krupica

019993 Svatebčané Jana Vohralíka a Ireny Rédlové
(před monastýrem v Mostě)

020000 Mudr. Jan Vohralík a Mgr. Irena Vohralíková (Rédlová) a jejich děti - Anna 10 let, syn Jan 12 let. Fotografie z Františkových Lázní 6.12.2009

019992 Svatba Jitky (Vohralíkové) a Milana Špičky, v žateckém chrámu sv. Jakuba je oddal protorej Jachňuk ..... květen 1996

019997 Milan Špička a Jitka (Vohralíková) s dcerami Klárou 5 let a Zuzanou 3 roky ...foto z roku 2009

019996 Děda a babička s chebskými vnučaty 2004

019999 Setkání u maminky - rok 2000

019998 V roce 2000 bylo co oslavovat, 80 let maminky a 60 Václava. Na obrázku je i neteř Kamila, dcera sestry Václava, Jaroslavy Kokšové

XIII. U Kutnarů v Dlouhé Loučce – vzpomínky na Teremno

Je mnoho míst na Volyni, které jsme alespoň symbolicky nenavštívili nebo alespoň někoho, kdo tam žili. Mezi tato místa patří i vesnice severovýchodně od Lucka, Teremno.

Vesnice měla již v roce 1886 696 obyvatel. Do této vesnice se stěhovali Češi a mezi nimi i Kutnarovi. Přistěhovalců z Čech přibývalo a aby si byli co nejbliže, vesnice se rozdělila na českou a ukrajinskou část. Každý chtěl mít své stavení co nejbliže u svého pole.

Vesnice se rozrůstala a vzdálenosti mezi usedlostmi byly veliké a tak došlo k dalšímu dělení. Obec byla rozdělena na čtyři části. Kolonyje Teremno, Nové Teremno, Staré Teremno a Ukrajinské Teremno. Staré a Ukrajinské Teremno ve svém názvu zůstalo, Kolonyje Teremno byla v roce 1936 přejmenována na Stromovku podle stromové aleje, lemující silnici. Nové Teremno dostalo název Lipiny, což byla sousední vesnice, s níž jsme měli velmi dobré vztahy. Původně se měla jmenovat Lipany, ale kvůli neslavné bitvě u Lipan byla jedna samohláska raději změněna.

Všude kolem se táhla četná pole, uprostřed obce byl rybník obrostlý rákosím, kam se chodívalo koupat a kde se večer scházívala mládež. U rybníka stála hasičská zbrojnice, ve vesnici byl i kulturní sál, pravoslavný a katolický kostel, divadelní kroužek, knihovna, škola, mlékárna, cihelna a parní mlýn. Z něj se do doby než vyhořel dodávala do vesnice elektřina. Tuto vymoženost nám připomínaly „podivné knoflíčky“, které byly v domech po zdech, na jejichž smysl jsme se vyptávali maminky. Vyprávěla o vyhořelém mlýnu, elektřině a o tom, jak si musela opět zvykat na petrolejku.

U hasičské zbrojnice byl tzv. Janečkův palouček, kolem kterého vedly dvě cesty. U jedné z nich stála malá kaplička a v ní zvon, přivezený z Čech. Ten Češi darovali před cestou do vlasti tamějším obyvatelům. Ke kapličce se po celý květen scházeli lidé na „májové náboženství“.

Ve vesnici bylo 55 čísel. Měli jsme 2 kováře, 2 krejčí, švadlenu, 2 obchody se smíšeným zbožím - p. Nepodala a p. Hofmanna, řezníka, ševce, stolaře, brašnáře, struhaře, truhlaře a koláře. Ten vyráběl děvčatům za války dřeváky. Při obchodě pana Nepodala byl onen

kulturní sál, kde se konaly plesy a posvícení, 15. srpna i pouť.

Ze školy šlo procesí dívek v bílých šatech, které vyhazovaly kvítí z košíčků. Procesí, na jehož konci šel kněz, vedlo od školy ke kapliče a přitom stále hrála hudba.

Pak se šlo do kulturního sálu, děti mohly dovádět, tancovat, jíst párky a pít limonádu. Večer bývala zábava pro dospělé. Sjížděli se k nám lidé z okolních vesnic a hrála Teremno-lipinská kapela..

Dnes je od těchto událostí veliká vzdálenost i v čase. Nejsou už

pamětníci, kdo by o tom mohl vyprávět. Tak, abychom to uchovali, zapíšeme alespoň to, co víme a co jsme si mohli přečíst v tisku, kde je zmínka o Teremnu. Nevíme, kdo a odkud předci Kutnarovi na Volyň přišli. Jejich začátky jistě tak jako všech ostatních přistěhovalců nebyly lehké. Přesto svojí pílí zbudovali a zajistili budoucnost pro své děti.

020963 Prarodiče Kutnarovi na Volyni začínali jako malé děti. Nevíme, zda se narodili ještě v Čechách nebo na Volyni. Alois se narodil 7.9.1885 a Blažena roz. Klabšová 2.2.1890. Foto z Lucka v období krátce po svatbě.

020964 Prarodiče Chromých, (rodiče naši maminky) Cyril a Emílie rozená Machová *1884 - na dvorku svého domu v Miluši, společně se svojí dcerou Helenou (později Kutnarovou)

020966 Společná fotografie bratrů Chromých, bratrů naši maminky před odchodem do války. Jen jeden se dožil života v Československu - Václav žil v Plinkoutě, druzí dva si našli místo jinde na Moravě.

020951 Náš tatínek Kutnar Bohumil, nar. 1910 v Teremně na Volyni (jedna z mála předválečných fotografií) zemřel 1986

20965
Naši rodiče –
Bohumil a Helena
Kutnarovi

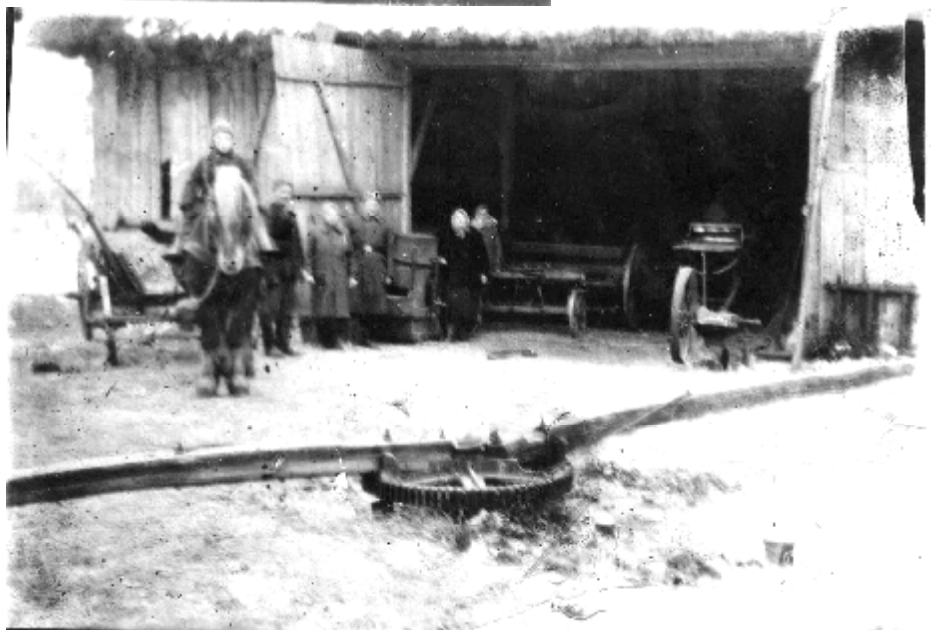

020967

Maminka Kutnarová s nejstarším synem Jaroslavem v době, kdy byl náš tatínek ve válce.

020968

Po skončení války se Bohumil Kutnar vrátil na Volyň, aby zorganizoval přestěhování rodiny do Čech. Fotografie se svou rodinou před stodolou je z doby, kdy probíhaly přípravy na cestu. Škoda, že fotografie pro svoji kvalitu je spíše jen symbolická připomínka těch časů. Je na ni vidět, nebo jen rozeznáváme stroje ve stodole, v předu žentour, chloubu každého hospodáře - koně ve voze, rodinu i hospodáře v uniformě.

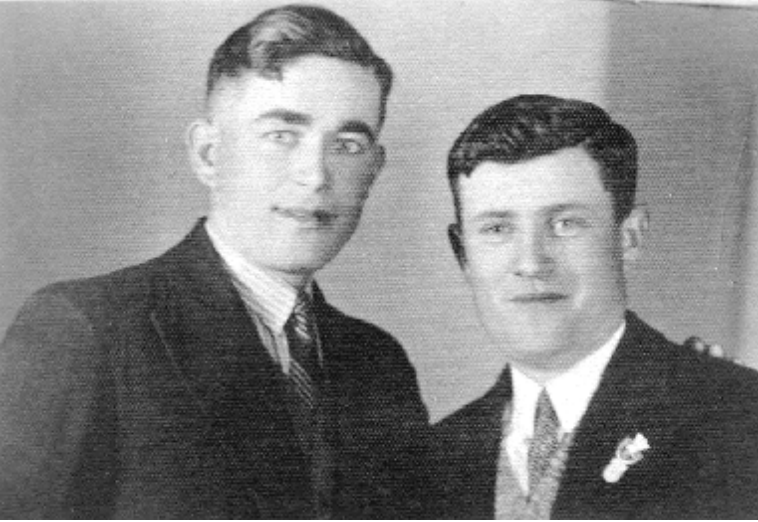

020961 Dům
Kutnarových ve Starém Teremně
...foto z návštěvy na Volyni z
roku 1970

020962 Dům Kutnarových ve Starém Teremně..1970

20956

Jaroslav Kroupa, bratranec Bohumila Kutnara. Spolu na fotografii ještě z mládí na Volyni. Po repatriaci žili Kroupovi v Našiměřicích a později v Moravském Krumlově. Jaroslav Kroupa měl bratry Boleslava a Alojse. V Našiměřicích mají hrob Kroupové (Josef a Václav, bratrance, kteří žili na Volyni v Černém Lese (na jih od Lucka) a po válce zabrali usedlosti jako příbuzní v jedné vesnici.

Nevím, zda předci přišli na Volyň už jako rodina nebo ještě jako děti se svými rodiči. Zakladatelé naší větve byli prarodiče Alois 7.9.1885 Blažena (Klabšová) *2.2.1890. Jisté je, že naši rodinu založil jeden z jejich potomků – Bohumil, narozen 1910, který se oženil s Helenou Chromou, nar. 1918, dcerou Čechů, žijících ne moc daleko od Teremna, v obci Miluše, severozápadně od Lucka.

Nebýt kruté válečné doby a krutých pokusů Rusů vytvořit na svém území nové zřízení, byl by jejich život jistě mnohem plodnější.

Oblast, kde rodina žila byla prostorem, kde probíhaly neustále boje a třenice. Byla prostorem, kde se snažili prosadit své zájmy střídavě Rusové, Poláci, Němci a po právu i Ukrajinci. Tak přišel o život i mámin táta, Cyril Chromý. Několikrát za noc přicházely různé nechtěné návštěvy mezi sebou znepřátelených stran a dožadovaly se ve staveních úsluh, informací anebo i potravin.

Když jednou v noci po bušení na dveře šel tatínek otevřít, ruský voják ho zastřelil skrz dveře, dříve než stačil otevřít. Zastřelil ho

zřejmě jen proto, že děda na něho promluvil česky a jemu se zdálo, že za dveřmi je Němec.

Češi a s nimi i Kutnarovi se museli podřídit době. Bylo to pro ně velice těžké období. Proto velmi toužili vrátit se do své vlasti, do Čech. Válečná doba a vznik Československé armády v Rusku k tomu vytvořily potřebné podmínky.

Syn Bohuslav Kutnar *1910 narukoval do Svobodové armády a dostal se s nimi až do Čech. Zážitky z frontové cesty byly kruté a doba dlouhá a nekonečná. Když válka skončila, všichni věřili, že se zbavili diktatury, znárodnování, že se vyhnuli scelování polí a zakládání společných hospodářství, ať už to bylo JZD nebo kolchozy.

Po skončení války se Bohumil Kutnar (1910) vrátil na Volyň, aby zorganizoval přestěhování rodiny do Čech. Vše bylo třeba zabalit a připravit na cestu. Připravovalo se i krmení pro dobytek, který sebou hodlali stěhovat, stravu pro celou širší rodinu a další potřebné věci na eventuelní úplatky. Na Volyni bylo všem známo, že kdo maže ten jede. Byla zima a podmínky na ruské železnici byly zlé. Vše se ale zdařilo.

V únoru 1947 se ocitli na nádraží v Uničově. Spolu s ním a jeho manželkou Helenou (roz. Chromou 1918) i jejich syn Jaroslav (*1941) dcera Marie (*1946). Přijeli s nimi i jejich rodiče, dědeček Alois Kutnar *1885, který tu dobu měl už vlastně 62let, takže pro něj toto stěhování bylo zvlášť kruté. Babička Blažena (Klabšová *1890) byla sice od něho trochu mladší, ale i tak taková změna jistě nebyla lehká. S nimi přijela i jejich dcera - sestra Bohumila Kutnara Eleonora (1920). A ještě s nimi přijela maminka naší maminky Heleny Kutnarové, Emílie Chromá *1884. Ten čas již byla sama, její manžel zemřel na následky válečných zranění.

Tím, že se jejich vagón ocitl na nádraží v Uničově, ještě nebylo všemu konec. Bylo třeba se i nadále starat o rodinu a dobytek, který trpěl cestou stejně jako lidé. Z vyprávění našeho otce víme, že mimo inventáře potřebného pro hospodaření si přivezli jednu chovnou klisnu a jednoho těžkého valacha, dvě černostrakaté dojnice tehdy posmívané. Tady se chovalo hlavně plemeno červené až nyní se chov vrací opět k černostrakatému hlavně pro jeho univerzální

schopnosti. Přivezl si sebou také na Volyni oblíbený a tolik potřebný lehký vůz „fasuněk“. Tento vozík konal svou službu ještě dlouho i tady a jeho části byly na památku s nostalgií uchovávány a ošetřovány.

Harmoniku, kterou tatínek měl tolik rád si už nepřivezl, shořela i s domem po zásahu granátu.

I když stěhování a dočasné ubytování bylo domluveno předem s bratrem babičky Emílie Chromé (1884), panem Machem, který žil v Plinkoutě, bylo třeba mu náš příjezd oznámit.

Tak se stalo a z Plinkouta dorazily troje nákladní saně. Tím se stalo, že jsme se ocitli v Plinkoutě, kde jsme asi jeden rok bydleli v prvním stavení vlevo na čísle jedna.

Vhodné hospodářství, kde by bylo také pole nebylo žádné volné. Nabízeli nám domek, ale bez pole, to tatínek nechtěl. Jezdil do Šternberka, kde byl osídlovací úřad a pořád nemohl nic sehnat. Poměry ve vesnicích neznal a neznal je ani v Dlouhé Loučce. Při jedné cestě do Šternberka mu poradil občan z Plinkouta pan W., aby se zeptal na druhé stavení za kostelem Dlouhé Loučce č.59, kterou si zabrala nějaká paní a ta již na jednom hospodaří. A tak nakonec bylo hospodářství č.59 Bohumilu Kutnarovi přiděleno.

Život pokračoval a určoval vše jinak než si to mnozí uměli představit. S chutí se pustili do hospodaření, ale své představy již splnit nemohli. O tom, jak se bude hospodařit bylo rozhodnuto už předem. Tomu, kdo nechtěl jít spolu s dobou, bylo činěno různé příkoří. Byly jim odebírány stroje pro hospodaření, nebyly potahy a ani pracovní síly pro práci na poli. Na statku, který převzal, byl traktor, který by jim určitě dobře posloužil, ale i ten jim byl odebrán. A tak s velkým trápením musel překonat svůj odpor a podřídit se.

V roce 1958 vstoupil do JZD. I když hospodářsky na tom už nikdy nebyli tak špatně, jako na Volyni, jejich zklamání bylo obrovské.

S manželkou vše překonali, starali se o svůj bývalý statek, jeho prostory nyní užívalo JZD a vše nechávalo chátrat a pustnout.

Zaměřili se na rodinu. Zdárně vychovali čtyři děti:

Jaroslav – *1941, Marie –*1946, Bohumil –*1948, Jan – *1954.

020959 Před domem, kam se rodina nastěhovala po roce 1947. Fotografie z r. 1956, kdy se už schylovalo ke kolektivizaci a bylo jasné, že hospodaření končí. Hospodář vstoupil do JZD v roce 1958. Na fotografii je připsáno Čtyřlístek pro štěstí, je to symbolické. Byli jsme čtyři děti a v roce 1956 bylo

Jeníkovi 2 roky, Bohumilovi 8 let, Mařence 10 let, Jarkovi 14 let. Táta měl 46 a maminka 38 let

020960 Rodina 1956 ...děti - čtyřlístek pro štěstí

020969 Fotografie celé širší rodiny před domem v Dlouhé Loučce asi půl roku po příjezdu z Volyně do Čech. 1947

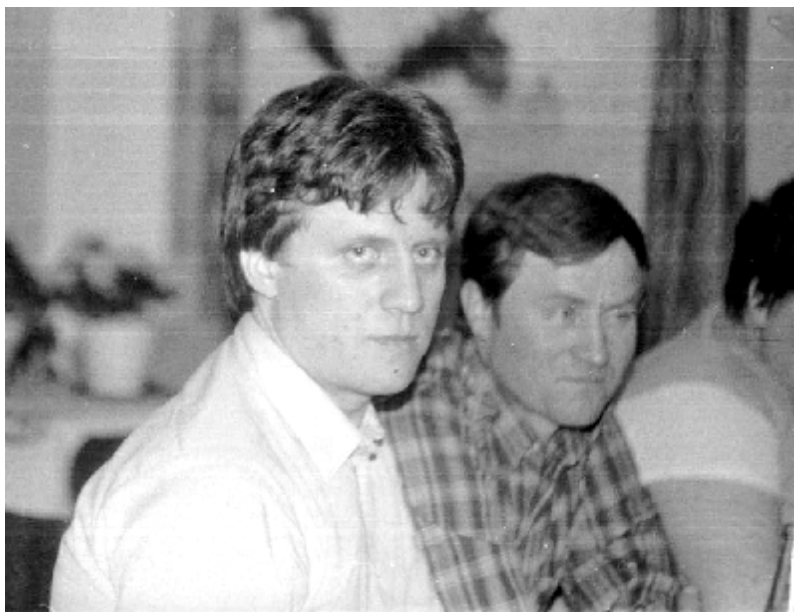

020952 Paní Kutnarová -
narodila se 1918 v obci
Miluše (na severovýchod od
Lucka) zemřela 1993
v Dlouhé Loučce

020955 Maminka paní Kutnarová s dcerou Marií (dnes paní Skopalíkovou)

020957 Synové Bohumil a Jeník Kutnarovi při rodinné oslavě

020958

Rodinná sešlost při návštěvě známých z Leningradu

020953 Manžele Kutnarovi ...při rodinné oslavě v Dl.Loučce

020970

Momentka ze schůze místní organizace v SPB v Dl. Loučce

020971 Tatínek Bohumil Kutnar přebírá pamětní medaili 1962

020954   Náš   tatínek
účastník II. odboje jako příslušník
I. ČSL armádního sboru v SSSR, 3
brigáda. Fotografie pana Kutnara
pořízena pro rodinu na památku na
válku a na jeho vojančení.

Dnes již oba rodiče
odpočívají na hřbitově
v Dlouhé Loučce. Tady
snad našli svůj klid a
mír i když o zemi, ve
které leží, se pochybuje,
že je česká. Říká se jí
Sudety a osudy této
země jsou dobře známy.

Každá doba v stavěla pro svoji památku pomníky, i v Dlouhé Loučce je jich několik ale i každá doba ty předešlé bořila nebo alespoň přehlížela a nechala pustnout.

Snad nejhezčí a nejstarší pomník je z doby napoleonských válek na kopci ke Křivé, ten zůstal na svém místě. Jiné pomníky už mají svůj život složitější. Aby je nebylo tolik vidět, byly přestěhovány na hřbitov, kde tvoří jakési lapidárium zašlých časů. Je tam také pomník na památku druhé světové války a padlým vojákům Rudé armády, ke které patřili také Volyňští češi a celá Svobodova armáda.

Možná je to tak lepší, alespoň ti, kteří přijdou na hřbitov vzpomenout na své mrtvé si uvědomí, že zde odpočívají také ti, kteří přišli z Volyně a že většinou přišli jako vojáci. Jejich hroby se, i když to nemusí být pravidlem, poznají podle pravoslavného přeškrtnutého kříže. Návštěvník hřbitova si uvědomí, že cesta jejich z Volyně až sem je lemována hroby těch, kteří neměli to štěstí dojít ke svému vytouženému cíli. Snad mnozí vzpomenou a položí svoji kytičku i k pomníku padlých vojáků.

Snad nejhezčí a nejstarší pomník je z doby napoleonských válek na kopci ke Křivé nad Dl. Loučkou

Pomníky na hřbitově v Dlouhé Louči Starý německý pomník ....

Na památku druhé světové války... Pomník Rudé armády

XIV. Jak to bylo na Volyni

Léta běží a pro ty starší pomalu přichází závěr. Je třeba přednést vyúčtování, i když to po nás nikdo nevyžaduje, tak alespoň sám pro sebe si každý dělá pořádek.

Dny jsou dlouhé a noci nelze dospat. Přichází myšlenky, vzpomínky, jak to kdysi bylo. Jak mnoho jsme dokázali udělat. Udělat pro svoji rodinu i pro svoji zem. Naši předci, kteří přišli na Volyn snili o tom, že vytvoří svoji novou zem. Novou českou zem, ve které by žili podle svého a kde by si možná mohli i sami vládnout. Volyn je dostatečně veliká k tomu, aby zde mohla vzniknout česká enkláva, která by byla naprosto soběstačná. Osadníci Volyně byli pracovití a proto i dostatečně bohatí, aby utáhli zátěž své vlády. Pro ně nebyl problém postavit školy i průmyslové podniky, stavěli kostely i kulturní zařízení.

Zapomněli na něco, co nakonec jejich sny zhatilo a donutilo je začít přemýšlet o návratu domů, do vlasti odkud přišli. Car sice slíboval, ale ani on nebyl schopen vzhledem k okolnostem svoje sliby dodržet. Přišla první světová válka, pak ruská revoluce. Začaly boje mezi bratry Rusy a do toho se připojily i země, jako je Anglie a Francie. Na jejich stranu se připojili i Češi. Ze začátku sice bojovali na straně ruské, ale později již jen o svoje přežití. Samozřejmě historikové ze všeho vždy udělají záslužný boj pro svoji vlast. Myslím, že legionářům šlo hlavně o to vrátit se domů ke svým rodinám. Vždy, jak už to bývá, jedni bojují a druhí musí za to trpět. Čechům na Volyni nastaly krušné časy. Začaly se zakládat kolchozy a stupňoval se nátlak na Čechy, aby do nich vstupovali. Ti, kteří do nich vstoupili, byli trnem v oku ukrajinské chátře a benderovcům, že jim chtějí vládnout. A ti kteří do kolchozu nevstoupili, byli trnem v oku vládě a jejich pomahačům.

Přišla druhá světová válka. Na území Volyně se neustále střídala vojska a ta zde zanechala spoustu zbraní. Těmito zbraněmi se začaly vyzbrojovat různé bandy. Nikdo vlastně pořádně nevěděl, kdo na čí straně je.

Tak i české vesnice začaly zakládat vlastní obranu, která měla chránit jejich obyvatele. V čase války dospělí byli ve vojsku a tak

vesnice hlídali vlastně mládenci (kluci). Byly to kruté časy a vzpomínky na ně bolí i po desítkách let.

XV. Pan Vladimír Havíř vypráví o smrti kamaráda:

„Jako mladík jsem byl členem takové hlídky, která měla chránit nebo alespoň upozorňovat občany vesnice Zálesí na nebezpečí.

Obec Zálesí byla vlastně velice dlouhá ulice a tak mládenci po jednom drželi hlídku daleko od sebe na jejich koncích.

Hlídal jsem na spodním konci vesnice. Byla noc a stalo se, že najednou směrem od polí se objevila skupina vojáků – ruská hlídka. Tu dobu Rusové měli z mladých chlapců vytvořené vojenské oddíly, protože mladí nesměli ještě na frontu, sloužili jako policisté a ochrana státních úředníků. Jejich malé oddíly se pohybovaly krajem a snažily se ochránit schůze a jiné veřejné události. Snažily se polapit různé živly, které se po nocích toulaly. Jejich výcvik a jejich bojové zkušenosti byly velice slabé.

Taková hlídka oné noci narazila na nás dva, kteří jsme byli na stráži. Samozřejmě, všichni jsme měli strach. V tu dobu nebylo nikdy daleko k výstřelu a tak když jsem na jejich dotaz odpověděl, kdo jsem, dostal jsem příkaz, abych šel domů. Schovávat se bylo nebezpečné. Tak jsem odcházel do vesnice prostředkem cesty. Kamarád, který hlídkoval na druhém konci vesnice viděl někoho přicházet a zavolal, dnes už se nikdy nedovím proč zrovna tak, snad tušil, že jsem to já, tak asi trochu proto, aby mě postrašil. Důsledek jeho zvolání byl ale tragický. Použil v tu válečnou dobu všem známé

německé slovo: „Halt!“ Vše ostatní bylo dílem vteřiny. Vojáci padli na zem, ozvala se dávka ze samopalu a pak naprosté ticho. V tu chvíli jsem dobře věděl, co se stalo. Já jsem musel poslechnout a odejít domů. Potom už jsem mohl jen pomoci pohřbít svého kamaráda. Přemýšlím, jak by to mohlo dopadnout, kdyby tenkrát vojáci přišli z druhé strany.

Dnes tady na bruntálsku díky dcerám mohu užívat svůj důchod a vzpomínat na své zážitky na Volyni v Zálesí. Můžu si prohlížet těch několik fotografií, které my z těch dob zbyly.

Rodiče Vladimíra Havíře Zálesí ... Marie Klabanová nar. 18.8.1905 provdaná Havířová, Josef Havíř nar.1.8.1900.. Jedwaniny..východní Volyň Jeho syn Vladimír se narodil 8.5.1930... fotografie poskytla jeho dcera ...

020521 ... rodina
Havířova - rodiče a právě
ten pan Josef Havíř je
tentýž, jako na fotce č.
020503 kapela ze Zálesí.
..Je tam jako bubeník.

Zálesí ... Foto Josefa Havíře (ten starší), otce Vladimíra a jeho bratra Josefa, který zemřel v Zálesí v 9ti letech.

020530...sedící v předu Marie Klabanová.. za ní její sestry... Obrázek z obce Mileč, okr. Dubno. Mileč byla obec, která měla vlastní školu a otec Marie byl na tamější škole učitel.

020533 Jedwaniny.. sousedé... první pionýři, kteří začínali na Volyni..
U stolu třetí z leva Josef Havíř, nar. 1900 (dědeček) foto okolo roku 1928

020518 Zálesí ... Dům Šedivých, Šediví to byli sousedi Havříkových ... a jejich chloubka ... koně

020516 Zálesí ... zimní radovánky dětí.. 020517 budoucí dámy ze Zálesí..

020527 Zálesí ...také zimní radovánky, foto zabíjačky, pan Josef Havíř (otcův táta) zabíjí u Hloušků. Zde je také patrný způsob zabíjení na slámě a potom odstraňování štětín opalováním.

020526 Zálesí ... fotografie staříčká a značně zničená, na které je pan Josef Klaban s rodinou, děda mého otce, který přišel od Jičína na Ukrajinu za prací. Mezi těmi malými dětmi je i má babička Marie Havířová (Klabanová), která se narodila v roce 1905.

20523 Zálesí ...,
Klabanova pekárna v Dubně. Pan
Vladimír Klaban byl otcův strýc.
Vrátil se v roce 1947 zpět do vlasti.

020524 Klabanova pekárna v Dubně. Z rodiny Klabanů pocházela
maminka paní Havířová.

Pan Havíř s dcerami na setkání volyňských Čechů v Uničově
19.10.2008

XVI. Podlisky na Volyni (osudy lidí)

Vladimír Procházka: „Z Volyně nemám nic.“ 2009

Seznámili jsme se již s mnoha lidmi, i vesnicemi na Volyni. Prohlíželi jsme si mnoho obrázků, fotografií lidí z Volyně. Obrázky staré, svatební, které hýjí optimizmem a nadějí do budoucna. Jsou to obrázky zpracováním i technicky docela na výši. Většinou od polských profesionálních fotografů. Novější fotografie z doby válečné a z doby sovětské jsou už horší. Jsou už většinou od různých amatérů a pokoutních fotografů. Za Sovětů byla profesionální fotografie jistě přepychovou záležitostí. Na nejstarších fotografiích vidíme ve tvářích fotografovaných lidí jakési odhodlání, vůli a optimizmus a to se z válečných fotografií jaksí vytrácí. Toto poznání platí i pro lidi, kteří fotografování nejsou a které fotografování ani nezajímalo.

Vrátíme se do Podlisek. Během našeho poznávání lidí jsme se seznámili s panem Stanislavem Procházkou z Libiny, s člověkem, jehož předci pocházejí z Volyně a proto se o Volyňáky velmi zajímá. Zapůjčil nám spoustu fotografií z Volyně i ze života volyňských Čechů po přestěhování do Československa. Zavedl nás také

k Vladimíru Procházkovi, nar. 1922 z Podlisek, který žije také v Libině. Domnívali jsme se, že je to jeho vzdálený příbuzný, ale je to jen shoda příjmení.

Příběh Vladimíra Procházky a jeho života je složitý, jako všech ostatních volyňských Čechů. Narodil se v rodině rolníků, v rodině, která vlastnila malý domek a asi 7 ha pole. Do školy moc nechodil a když ano, pak podle toho, jak se střídaly vlády na Volyni – jednou do školy polské, s několika hodinami výuky v ukrajinštině anebo později do školy s výukou ruskou. V Podliskách žádná škola nebyla, byla to vlastně jen jedna třída, kde se střídaly všechny děti z Podlisek. Učit se česky, k tomu neměl nikdy příležitost. Jeho jazykem byla ukrajinština, a ta je v jeho přízvuku slyšet dodnes. Posláním rodičů a celé jeho rodiny bylo zajistit si živobytí a přežití rodu jako celku. Sedm hektarů pole, které vlastnili nestačilo k tomu, aby mohli rodiče do budoucna zajistit 3 syny a proto se všichni museli hodně činit.

Když přišla německá nacistická okupace měl 19 let. Každý mladý muž v té těžké válečné době rychle dospěl. Když se hnala fronta od Moskvy zpět na západ, vrátila se i na Volyň, kde jsme žili. Bylo třeba se rozhodnout, jak dál. Starším mužům, kteří věděli, že budou muset narukovat, to bylo jasné. Do ruské armády se nikomu nechtělo, i když vztah k Rusům byl celkem dobrý. Říkali si, že když už musíme do války, tak mezi své krajany, kteří věděli, že po válce chtějí zůstat v Čechách, ve své bývalé domovině. Pro mladé kluky, kteří ještě nedospěli věku pro odvod do armády, bylo rozhodování velice těžké. Nikdo nevěděl, kdy skončí válka a bude-li ještě příležitost za rok nebo dva, kdy dosáhnou potřebného věku, moci se přihlásit do Československé armády. Ke všemu je třeba ještě připočítat situaci politickou i zhoršující ekonomiku ruského státu. Nabízelo se jediné: Když přišla Svobodova armáda, hlásili se do ní všichni, hlásili se ženy i muži. Ti, kteří měli málo roků, byli to vlastně ještě školáci, si přidávali léta. Ti starší, vlastně dědové, se snažili zase omládnout. Muži odešli do války a na Volyni v té době začali panovat zlé časy. Střídání vlád, boje o budoucnost Ukrajiny a také různé bandy, které si ze situace dělaly dobré bydlo.

Ženy na Volyni zůstaly samy. Snažily se s rodinou přežít, jak se dalo. Byly to doby kruté, nebyly jiné možnosti. Jak se v tu dobu na

Volyni žilo, bylo už mnohokrát popsáno a stejně tak to bylo i v české vesnici Podlisky a také i v Michajlovce. Mohli bychom si vybrat příklad z mnoha a mnoha českých vesnic a z mnoha a mnoha příběhů lidí.

Pan Procházka, kterého jsme navštívili, dobrovolně narukoval do české armády jako 19tiletý mladík, bez jakékoliv představy o tom, co válka znamená. Nastoupil na válečné pole, stal se samopalníkem a průzkumníkem. Dostal se do bojů, stejně jak mnoho jiných, téměř bez jakékoliv přípravy a skoro pěšky se dostal z Volyně až na Duklu. Na hranice Československa, na hranice své vysněné a nyní i těžce vybojované vlasti. Po krutých bojích na Dukle, přešli na československé území. V boji na Dukle byl dosti těžce zraněn a proto se již nemohl vrátit přímo na frontovou linii a pro špatnou funkci ruky zůstal u vládní jednotky a stal se členem stráže prezidenta republiky, který tu dobu měl sídlo v Košicích.

Po skončení bojů se dostal s jednotou do Prahy a stal se příslušníkem hradní stráže. Byl sám, svobodný mládenec, který se mohl rozhodnout jakkoliv. Mohl zůstat u armády jako profesionál a bydlet ve městě, založit si rodinu třeba v Praze. Ale chlapec z Podlisek, který vyrostl vlastně na mezích, uprostřed polí a zvířat, měl představu a touhu jinou. Chtělo se mu jít na venkov a hospodařit na svém. A tak se i stalo. Odešel do Sudet a ocitl se v Libině, kde ještě na svých hospodářstvích žili doposud neodsunutí Němci. Zatím, co jeho ženatí spolubojovníci pospíchali na Volyň, aby zabezpečili rodinu a zajistili její přestěhování, on takové starosti neměl. Začal hospodařit sám, za pomoci německé rodiny, které původně hospodářství, které nyní vlastnil, patřilo. Pohled Čechů na Němce po skončení války byl dosti zlý a zacházení s nimi bylo někdy i bezohledné. Tak se stal mladý hospodář Vladimír Procházka jakýmsi ochráncem „svých“ Němců.

Napsal domů na Volyň a když za ním přijeli rodiče, nějaký čas, než si našli něco pro sebe, bydleli u něj na statku. Na jeho statku v Libině bydleli také krátký čas další jeho příbuzní, Liškovi a Suchanovi z Podlisek.

Otec Josef Procházka původně pocházel z Čech z Milostína u Rakovníka. Matka, rozená Lišková pocházela z vesnice Trokavec.

Vladimír měl ještě dva sourozence. Jeden o 11 let mladší dožívá

v domově s pečovatelskou službou v Uničově.

Rodiče, i příbuzní ze statku odešli do svých nových obydlí. Vladimír zůstal sám a pak se oženil. Za ženu si vzal Anastázií Šmerdovou, která nepocházela z Volyně. Přišla do Libiny s rodiči také až po válce z vyškovska, kam je nastěhovali Němci z Drahanské vysočiny, kde si Wehrmacht zřídil vojenskou stělnici. Jelikož jejich původní hospodářství bylo německým vojskem zničeno, po válce jim jako náhradu poskytl stát hospodářství v Libině. Vladimír se svou ženou Anastázií mají tři dcery. Danu, Věru a Martu. Jedna se vdala do Ostravy a dvě žijí v Šumperku. Vladimír se svou manželkou opět zůstali sami na svém statku. Na Volyň už ani mnoho nevzpomíná. Odešel odtamtud a nikdy se tam už nepodíval. Přišel do Čech sám s armádou a proto nemá ani žádných památek na Volyň a volyňský domov.

XVII. Náš život na Volyni

Vzpomínka vznikla spontánně následkem cesty na Ukrajinu, kdy mě zavalila touha všechno dát na papír, své pocity a vzpomínání. Narodila jsem se v česko-ukrajinské vesnici Podlisky, oblast Rovno, rajon Hošča 1943. Později jsme žili v Rovně a než jsme odjeli do Čech, dokončila jsem klasickou desetiletku. Tady jsem, ač technický antitalent, vystudovala elektrotechnickou průmyslovku v Mohelnici a 30let jsem pracovala v Elektromontážních závodech. Výletu na Ukrajinu jsme se zúčastnili - můj bratr Rost'a Lucuk, jeho syn Vítek, já a Vítkův kamarád Jirka.

Slavěna Eliášová –Lucuková Leden 2010

Jak moc bych chtěla vrátit čas. Jen o pár let, do doby, kdy moji rodiče byli ještě schopní a ochotní vyprávět o radostech a strastech svého života. A já ochotná jim naslouchat. Ale čas nelze vrátit. A tak se pokusím ze střípků vzpomínek alespoň částečně popsat život naší rodiny na ukrajinské Volyni. Tak jak jsem to viděla já.

Tatínek Saša Lucuk se narodil v 1909 roce v tehdejší carské ruské gubernii v obci Buderáž, osada Svatá. Do tohoto kraje se rodina jeho babičky Kateřiny, tehdy 14leté, přistěhovala na konci 60. let 19. století z obce Jabkenice v Čechách. Nedostatek zemědělské půdy v českých zemích, nesvoboda a utlačovanost českého národa

v Rakousko-uherské monarchii a touha po lepším životě vyháněly chudé i bohatší rodiny v 60. letech 19. století hlavně za oceán. Ale občanská válka v USA pozměnila plány mnohých rodin. Využili tedy nabídky cara na levný nákup půdy, náboženské svobody a jiných výhod. Car, vědom si vysoké, jak kulturní tak zemědělské úrovně Čechů, si od toho sliboval, že se začlení mezi původní obyvatele a hlavně, že je naučí správně hospodařit na vynikající černozemi a vnesou trochu kultury do tmářství lidí. Babička Kateřina pak pracovala u bohatší ukrajinské rodiny, která vychovala sirotu Lavrentije. Mladí se do sebe zamilovali a později se vzali. Měli několik dětí, vychovávali je jako Čechy, jednoho syna údajně osud zavál až do Kanady - však na internetu se to hemží Lucuky.

Můj dědeček Štěpán si své češství zachoval i nadále, oženil se s českým děvčetem, Aničkou. Její otec Fencel stavěl pivovary i v Čechách a prý byl mistrem ve svém oboru. Bydleli v osadě Svatá, od rodičů dostali kus pole a lesa, postavili si typický domek s doškovou střechou, kde se narodil můj táta jako nejstarší syn. Pak následovali Věra a Josef. Když v roce 1914 vypukla válka, dědeček odešel na frontu a babička se 3 dětmi se protloukala jak se dalo. Byl to těžký život pro všechny. Domů se vrátil za dlouhých 7let, bojoval i v rusko-japonské válce. Po jeho návratu přišli na svět Vlád'a a zanedlouho i Vít.

Na začátku 2. světové války Vlád'a odešel do ruské armády spolu se svou českou ženou Jiřinou, která na frontě sloužila jako zdravotnice. V jednom boji byl raněn a zajat Němci. Ze zajetí se mu podařilo utéct, na jeho zpáteční cestě domů mu pomáhali i v Čechách. Po dlouhých útrapách se vrátil, ale Rusové ho označili za zrádce a odvezli do pracovního tábora – gulagu - za polární kruh do Vorkuty, kde pracoval v dolech. Za jakých podmínek, to si lze jen představit. Po smrti Stalina v roce 1953 ještě krátkou dobu byl vězněn, ale pak ho propustili. Vzpomínám, jak bezprostředně po svém návratu nás navštívil, vypadal hrozně, ve všech nás budil lítost a ve mně navíc strach, jak byl vyhublý. Fyzicky i psychicky velmi vyčerpán, prostě byl to zlomený člověk. A jak mu chutnaly právě české vdolky! Ze svého života jen málo prozradil, nesměl, bál se. Jeho manželka Jiřina s osvobozující armádou přišla až do Čech a tady zůstala. Po válce Vlád'u marně hledala přes Červený kříž, nikdo

nic nevěděl. A on zatím jako novodobý otrok kopal uhlí ve věčně zmrzlé půdě. Za nějaký čas po svém návratu odešel za prací do Nikolájeva u Černého moře, oženil se s Varvarou a měli dceru Lilianu. To už jsme byli v Čechách, chtěl přijet na návštěvu se svojí rodinou, ale zrovna v té době jsme bydleli v nouzových podmínkách a nemohli jsme je pozvat. Bohužel, zakrátko odešel z tohoto světa. Bylo mu 50 let. Vězení mu vzalo zdraví, zničilo mu život. Když později jsme kontaktovali jeho manželku, už neměla zájem se s námi setkat, asi se urazila. Dodnes mě to mrzí, jejich dceru, svou sestřenicí jsem nikdy neměla možnost poznat.

Vít si také vzal za manželku českou holčinu, měli syna Jirku, který teď žije v Rovně na Ukrajině. Během 2. světové války fašisti přijeli do Svaté a všechny muže, které se jim podařilo sehnat, zavřeli do stodoly a stodolu zapálili. V plamenech našel smrt i Vít. Mému dědečkovi se zázrakem podařilo uniknout. Byl doma, jeho chalupa stála spíš o samotě, vůbec nevěděl, co se děje. Přišel pro něj voják - Maďar, dědeček na něj promluvil česky, Maďar mávnul rukou a odešel.

Josef se narodil v 1914 roce, za války se oženil s Polkou Zosjou, která se svoji matkou utíkala z Polska, okupovaného v roce 1939 z jedné strany Němci a z druhé Rusy. Utíkali na východ, asi si mysleli, že to bude méně zlé. V roce 1942 se jim narodila dcera Halina, nyní střídavě žijící v Čechách a USA. Když v roce 1944 do Rovna dorazila Svobodova armáda - 1. Československá brigáda pod vedením generála Svobody - mnoho volyňských Čechů do ní vstoupilo, mezi nimi i Josef. Bojoval u Dukly, generálu Svobodovi dělal spojaře, spřátelil se s ním, i po válce zůstal jeho osobním přítelem. Vzpomínka na strýce Josefa je i ve Svobodově knize „Z Buzuluku do Prahy“. Po osvobození Československa, jehož se aktivně zúčastnil, jako většina volyňských Čechů Svobodovy armády zůstal v kraji svých předků. Manželka Zosja s dcerkou přijela za ním. Žili ve Starém městě na Jesenicku, kde provozovali cukrárnu a strýc jako cukrář pekl dobré dorty. Po komunistickém znárodnění byl odsouzen jako živnostník na 4 roky. Báł se o rodinu a tak souhlasil s tím, že bude pracovat v Ostravě. Dostal podmíněný trest, veškerý majetek mu byl zabaven. Lopatou vykládal vagony, na vykládku vymyslel i několik zlepšováků. V 1954 roce se jim narodil syn Jiří.

V důchodě se strýc věnoval výrobě váz ze sádry. Zemřel ve věku 80 let.

Tátova sestra Věra se zamilovala do ukrajinského hochy. Dědeček této známosti vůbec nepřál, chtěl mít za zetě českého junáka, který rozumí půdě a dál bude udržovat češtví ve svých dětech a jeho vnucích. Ale jednoho dne mladí utekli na protest proti dědečkovým názorům. Babička moc dobře věděla, kde jsou, smířila se s tím, a víceméně stranila jim. A tak i dědeček pomalu roztával a byla svatba. Těžko si dokážu představit, že teta se strýcem Alexandrem mohla být šťastná. Byl trochu arogantní, jindy přezíravý ke všemu českému, měl vždycky pravdu, aspoň si to myslel. Byla jsem naježená, když k nám přijel, ani maminka ho nijak neměla v lásce, jeho návštěva- to byl zkažený den. Tetu ve svých vzpomínkách vidím jako hodnou a

trpělivou. Svého manžela přežila o mnoho let. Zemřela v 94 letech. Měli 3 dcery - Žeňu, Marii a Ninu, které vychovali v ukrajinském duchu. Uměly sice trochu česky, ale brzy zapoměly.

Za 1. světové války tatínek, ač malý hošík, musel pomáhat s mladšími sourozenci a dělat práce, které neodpovídaly jeho věku. Nebylo oblečení ani obuv. A tak nezdědka táta chodil do asi 4km vzdálené školy i v zimě bos. Za velkých mrazů se do školy nechodilo. Když povyrosl, šel se učit ke kovářovi. Po vyučení jako tovaryš-volontér pracoval u několika kovářů za bídnou stravu a nocleh na seně. Zima, nedostatek kvalitního jídla a těžká kovářská práce způsobila, že onemocněl s plícemi, dle jeho slov si myslel, že to nepřežije a vrátil se domů. Po vyléčení měl štěstí, potkal kovářemistru pana Krušinu. Táta byl velmi zručný, padli si do oka, Krušina si ho vzal k sobě jako tovaryše, vážili si jeden druhého, měl se tam dobře. I po letech, když už jsme bydleli v Čechách, tatínek ho párkrát rád navštívil. Když jako tovaryš odpracoval 3 roky praxe, nutné k založení vlastní živnosti, šel světem a hledal české osídlení, kde potřebovali kováře. A tak ho osud zavál do česko-ukrajinské vesnice Podlisky a tam zůstal. Po čase se v roce 1936 oženil s Věrou Vostrou, o deset let mladší 17letou dívčinou z téže vesnice, které přikupovali 1 rok do plnoletosti.

Maminka Věra se narodila v roce 1919 v Podlískách v rodině středního zemědělce jako nejstarší dcera Emilie a Josefa Vostrých. Měla 3 sestry. Od mala musela pomáhat v hospodářství. Její táta byl

nekompromisní, podle vyprávění dost přísný. Jeho snem bylo odjet do Kanady či USA. Na začátku 30. let 20. století už měl zamluveny i lodní lístky za oceán, ale Emilie se „zabejčila,, bála se cesty do neznáma s malými dcerami a tak dědečkovi nezbylo, než zůstat. Zhroutil se mu sen. Změnil se, zapálil mlátičku, nevěnoval se tolik hospodářství, flámoval. Nebyl šťastný a jeho špatné nálady odnášely děti. Ale maminka se často uchylovala pod „ ochranná křídla“ své babičky a dědečka Vostrých. Podle mámina vyprávění, byli moudří a rozvázní, uměli vyslechnout, poradit, potěšit, pofoukat bolístku i jemně pokárat. Dědeček Antonín pocházel z Rakovníka v Čechách. I jeho rodiče zlákala nabídka cara. Zabýval se zemědělstvím a choval včely. Obzvláště babička, která, jako roční holčička, přijela s rodiči na Volyň, se vnučkám hodně věnovala. Nechávala si posílat různé almanachy a časopisy z Čech, četla a vyprávěla dětem o životě ve vzdálené vlasti. Ač celý svůj život prožila na Volyni, byla českou vlastenkou, sokolkou, jezdívávala i na sokolské slety do Čech. A tuto lásku, tento pocit sounáležitosti k Čechám, přenesla i na maminku, v jejímž životě byli prarodiče velkou oporou.

V té době Volyň patřila k Polsku. České školy byly zrušeny a maminka chodila do polské školy. Po ukončení 4 leté povinné školní docházky – učivo z 1. a 2. třídy se opakovalo ve 3. a 4. třídě pro nedostatek učitelů a učiva- se učila šít. Když ji bylo 17 let, vdala se. Chtěla co nejdříve vypadnout z nepříjemné atmosféry domova. Na rozhraní české a ukrajinské vesnice, naproti cestě, kudy se přijíždělo do vsi, táta měl kovárnu. K tomu přistavěli nějakou místnost k bydlení, která se nedala pořádně vytopit. Maminka tenkrát dostala chřipku se srdečními komplikacemi, které ji provázely prakticky po celý život. Táta pracoval v kovárně, měl i pomocníka a v 1939 roce postavil dřevěný domek s kuchyní a dvěma pokoji. Záchod byl venku. Kuchyň sloužila i jako koupelna, kde se koupalo v neckách. Nejdříve děti, potom rodiče. Domek měl střechu z pozinkovaného plechu. Ještě svítila novotou, když v témž roce sovětští vojáci, kteří osvobodili /nebo okupovali?/ Západní Ukrajinu, v překvapení stanuli před ním. „Vot, buržuj, kryša serebrom pokryta !“, volali v úžase. Prý, buržuj, zbohatlík, má stříbrnou střechu! Dodneška se divím, že rodiče neskončili na Sibiři v gulagu, jako mnoho jiných, i Čechů. Snad to bylo i tím, že táta byl výborný kovář a těch bylo poskrovnu,

zvláště mezi ukrajinským obyvatelstvem. A kdo by jim koval koně?

V tomto roce se narodila Vikinka a o 2 roky později syn Bohoušek. Říká se, že neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Vikinka a Bohoušek umírají jako batolata na černý kašel či záškrt. Jsou pochovány na českém hřbitůvku v Podlískách. Oba rodiče jsou velmi nešťastní. Táta svůj žal vybuší kladivem, mámina bolest nezná hranic, myslí si, že to nepřežije. Ale čas hojí rány a Bůh je milostiv. S rozkvetlým jarem roku 1943 do válkou zmučené doby jsem se narodila já, Slavěna. Němci i banderovci sužovali vesnické lidi, brali jídlo, oblečení, všichni se jich báli. Občas jsme se museli schovávat ve sklepech i v zimě a tak se stalo, že v necelém roce jsem dostala zápal plic a následně zápal mozkových blan. Tátova sestřenice Věra Doležalová nás vzala k sobě do Zdolbunova, kde mě léčil vojenský lékař. Puškin se jmenoval.

Město Zdolbunov - to byl železniční uzel, hrozily nálety, dokonce jedna bomba spadla k tetě na zahradu. Ale jednoho dne lékař řekl, že je to marné, už prý pro mě nemůže nic udělat. Utrápení rodiče mě vezli domů bez známek života na voze taženém koňmi. Byl duben, vůz kodrcal po zmrzlých hroudách hliněné cesty a než dojeli domů, začala jsem projevovat známky života a brečet. Žádné léky neměli – ani lékař nevěřil v zázrak uzdravení. A tak tatínek se otočil a pěšky /koně asi byli příliš unavení/ šel na hlavní silnici stopnout auto do Zdolbunova a vyzvednout léky. Postupně jsem se zotavovala, asi andělíček strážníček dával na mě pozor. Následky této nemoci pociťuji dodnes.

Tak šel čas. Skončila válka. V 1939 roce většina ukrajinského obyvatelstva na Volyni vítala Sovětskou armádu, která je zbavila polské nadvlády. V roce 1941 stejní lidé vítali německé okupanty v naději, že je zbaví Sovětů. Teď, po skončení války, banderovci – ukrajinští nacionalisté se museli rozloučit s vidinou samostatné Ukrajiny, kterou jim sliboval Hitler a hnáni nenávistí k Rusům, řádili dál. Mého dědečka Josefa Vostrého jednou v noci odvedli a už ho nikdo nespatriil. Neví se, co jim provedl. Byla to snad msta za to, že dědeček byl nějakou dobu starostou obce? Stalo se to v 1946 roce a v dubnu se našim narodil kluk jako buk. Měl se čile k světu. Můj bratr Rošťá.

Češi na Volyni žili svým životem. Snažili se zachovávat české

zvyky a obyčeje. I když jim Poláci zavřeli české školy, své děti učili poznávat krásu české řeči, učili je české písničky a říkanky. Vyprávěli jim o své staré vlasti. Ukrajinci je obviňovali, že jim sebrali nejlepší půdu. Dívali se s despektem, jak Češi hnojí půdu hnojem a odplivovali si. Jak to jen můžou jíst? Oni vůbec nehnojili, měli malou nebo žádnou úrodu a tak třeli bídu s nouzí. Při sklizni se opět divili. Češi založili chmelnictví, pivovary, cukrovary ... Patřili k bohatším lidem a někdy vyvolávali závist a nelibost Ukrajinců. Po válce se jim nelíbila vyvíjející se politická situace na Ukrajině a tak požádali českou vládu o zpětné přestěhování-reemigraci. Snad i angažovanost volyňských Čechů při osvobození Československa přispělo k tomu, že česká vláda se zasadila o smlouvu se Stalinem, který s reemigrací Čechů souhlasil. A tak začal návrat do staré vlasti. Volyňští Češi měli dostat koupit usedlosti po odsunutých Němcích.

Svobodovi vojáci, kteří hned po válce zůstali v Čechách, si mohli vybrat. Ale na ty, jenž přijeli posledním vlakem v 1947 roce, zbyly jen polorozbořené, rozkradené novodobými starousedlickými „zlatokopy“, statky. Na jeden takový v Benkově v okrese Šumperk se přistěhovala i moje babička Vostrá s dcerami Emilíí, Ljubou a Marií s rodinou. Přijeli posledním transportem.

Těšili se na život v zemi, kde byla demokracie. Ale přišel rok 1948. To, před čím utíkali, je dohonilo. Vládu ve státě převzali komunisti.

Náš táta odmítl se zúčastnit reemigrace. Popíjel s kamarády s některých smíšených rodin, které se rozhodly zůstat, a protestoval. Snad nechtěl opustit své rodiče... Maminka byla nešťastná, neodvážila se jet s malými dětmi sama. Jen velmi nerada se rozloučila se svou maminkou, sestrami a dědečkem a svou milovanou babičkou, kterou tehdy viděla naposledy. Zemřela za rok po příjezdu do Čech. Celkem tady prožila 2 roky- 1 po narození a 1 před smrtí. Dědeček Antonín, můj pradědeček, se po nějaké době ještě stačil podruhé oženit.

Docela mě zasáhlo, když mi Vítek, Rošťův syn, který se zajímá o problematiku volyňských Čechů, říkal o seznamu odjíždějících z Podlísk, kde byla poznámka, že se 4 osoby nedostavily. A to jsme byli my. Až teď chápu, proč máma moc nerespektovala tátu, vyčítala mu to a skoro všechno se snažila vyřizovat sama. Moc se na něj

zlobila a myslím, že tato skutečnost jejich manželský život hodně poznamenala. Moc ji zklamal. Odpustila mu snad až byli hodně staří.

Čas běžel. Žili ve strachu z řádění zbytku banderovců, kteří hladoví bloumali krajem a navštěvovali vesničany ve snaze dostat se k jídlu, vyspat se a ohřát. Všichni se báli neposkytnout jim to, o co žádali. Stačilo málo a zastřelili by je. A tak se jednou stalo, že u nás na půdě nad kovárnou spalo pár banderovců a do vesnice přijeli vojáci a policie, kteří prohledávali kraj. Píchali do sena a slámy bodáky, všechno procházeli, ale nějak je nenapadlo podívat se nad kovárnu- byla by to jistá smrt a nejen pro banderovce. Paradoxem bylo to, že u nás v jedné místnosti se zvláštním vchodem bydlel milicionář, přidělený do vesnice, kde měl dohlížet na pořádek. Jak pravdivé je rčení „pod svícnem největší tma“!

Nás, dětí se to moc nedotýkalo. Ano, někdy jsme měli strach, ale brzy jsme na to zapomněli a žili svůj normální dětský život. Měli jsme své hry, své kamarády, ale naši prožívali muka, nevěděli, kdy přijde ten či onen, byly i případy, kdy vojáci chodili v převlečení za banderovce. Prostě život v neustálém stresu. Na mámině psychice se to dost podepsalo, jen málo komu věřila a chtěla pryč z Podlísk, do města, kde zůstalo několik českých rodin a kde mohla alespoň občas promluvit mimo rodinu česky.

Po válce nebylo v obchodech nic. Ale maminka si věděla rady. Potraviny u šmelináře vyměnila za látky a z nich nám šila oblečení. Kabáty šil krejčí. Bydlel u nás tak dlouho, až bylo ušito vše potřebné a když odjížděl, dostal potraviny a nějaké peníze. Jednou mi maminka ušila hezké šatičky se zvonovou sukýnkou a já běžela ke kamarádce se pochlubit. Měli velkého mírumilovného psa, ležel před schody a mě napadlo, co když mu šlápnu na ocas? Co udělá? Za chvíli pes držel v zubech kus mých krásných bílých jemně vzorovaných šatů a já se zoufalým brekem utíkala domů. Nikdo mi neuvěřil, že na vině je pes.

Ve vesnici nebyla elektřina, svítilo se petrolejkou. Jednou, když se naší dlouho nevraceli z města a začalo se stmívat, se mi při zapalování podařilo rozbít sklo, které se tak těžko shánělo. To bylo velké zoufalství dítěte, byla to pro nás, děti, hotová tragedie. Ale všechno dobře dopadlo. Při příchodu rodičů se našlo náhradní sklo a ještě jsme dostali bílé voňavé bonbonky, které nám naši vždycky

vozili z města. To byla úleva!

Občas v zimě za dlouhých večerů k nám přicházeli sousedé, ve vesnici bylo pár rodin, se kterými jsme se přátelili. Při „stakánu“ vodky se poslouchaly zprávy z rádia a debatovalo. O válce, o těch, co se z ní nevrátili, o neštěstích, způsobených Němci. O vybombardování Rovna. O chudácích hladovějících ze severu Ukrajiny, kteří chodili od domu k domu a prosili o jídlo pro své děti. O Rusech, kteří slibovali při osvobození Ukrajiny od Poláků, že „vsjo budet i sol i spički“. Prý, všechno bude i sůl i zápalky! A při tajném poslouchání dospělých se tenkrát vyvinul můj negativní vztah ke všemu německému. Hučící letadlo nad obzorem ve mně vyvolávalo úzkost. Když v 8. třídě nás rozdělili a mě dali do třídy s vyučováním němčiny, bouřila jsem se a po nějaké době jsem si angličtinu doslova vybrečela.

Má snad první vzpomínka z dětství patří pradědečkovi Vostrému /nebo je to jen iluze, něco, co mi vyprávěli naši?/, který k nám chodil v takovém huňatém kožíšku a já jsem mu seděla na kolenou a prohledávala kapsy, ve kterých měl vždycky něco dobrého- tu oříšek, tu bonbon nebo preclík. Na třešně na jeho zahradě jsem chodívala ještě dlouho po jejich odjezdu. Byly tmavé, sladoučké a moc dobré. Nemohla jsem se jich nabažit. Do té doby než jsem se do nich podívala- a bylo po chuti. Vzpomínám na předobré moruše u nás na dvoře, na hemžení lidí a koní u kovárně, na tátu u kovadliny, jak mlátí do rozžhavené podkovy kladivem, na mámu vytahující z pece voňavý chleba a „pampušky“, malé chlebové bochánky, které, potřené česnekem a slaninou byly tou nejlepší krmí, když mi pasák, za kterým jsme my děti běhávaly, dal poprvé ochutnat. Příběhla jsem domů a s „očima navrch hlavy“, vysvětlovala, že jsem jedla něco úžasného. Chvilí trvalo, než pochopili, co to asi může být. Stejně nadšení ve mně vyvolaly i buchty s mletou sladkou fazolovo-makovou náplní, které jsem jedla u kamarádky. Bylo to pro mě něco nového, doma se spíš vařila česká jídla a boršč. Bylo to objeovávání nových chutí.

Mezi moje oblíbené činnosti patřila „renovace“ hliněné podlahy v kuchyni/ v pokojích jsme měli dřevěnou/, která spočívala v tom, že se načervenalý jíl rozmíchal ve troše vody a celá podlaha se tím natřela. Vypadalo to čistě a uklizeně. A tak jsem se těšila na to, až

naší někam půjdou- pak nastala moje chvíle. A běda Rost'ovi, když mi to za mokra pošlapal!

Také, občas, jsem pásávala krávu. Kolikrát mi utekla se zvednutým ocasem! Na louce bylo plno kopretin, v obilí se modraly nádherné chrpy a něžné kvítky mých oblíbených sasaneček se bělaly u lesa, kam jsme s dětmi chodívaly na lesní jahody. Rost'a, malý prcek, se vždycky snažil utíkat za námi, nechtěli jsme ho sebou, jen zdržoval a brečel.

Moje další vzpomínka patří dni, kdy jsem šla poprvé do školy. V bílé halence a modré sukýnce s drobnými bílými kvítky jsem se moc těšila. Všichni malí špuntí se tvářili vyplašeně a zároveň důležitě. Chodila jsem do školy ráda. Jednou se stalo, že při pozorování bublajícího jarního potůčku jsem zapoměla na čas a vyučování začalo beze mě. Postávání před zavřenými dveřmi školy jsem brzy vzdala, toulala se a domů dorazila jako by nic. Jenže učitelka byla aktivní a odpoledne se přišla pozeptat, co se děje. Vše bylo vyzraženo a následoval trest. V zimě jsme se rádi vozili na aktovkách z kopce u školy a chodili pozorovat pro nás divné lidi, co nebydleli v domě, ale v pod kopcem v zemlance i s kozou. Občas jsem chodila s našima i do kostela. Šlo se kolem školy a učitel stával u branky a zapisoval nás, žáky, aby druhý den nás mohl vyvolat a dát nám kouli. Prostě pionýři do kostela nechodí!!!

Velkou událostí pro všechny vesnické děti byl příjezd „kůžkaře“. Na jeho volání se sbíhali dospělí a zbavovali se pro ně nepotřebných kůží a hadrů, dostali za to nějaký rubl anebo si vybrali drobné předměty do domácnosti. A malí caparti i větší školáci netrpělivě přešlapovali a čekali, až na ně přijde řada a v zaťaté pěsti drželi pár kopějek na lízátko, v podobě různých zvířátek, a písťalku. Občas do vesnice zavítalo kino nebo se konalo představení školního divadelního kroužku. Hrála jsem Karkulku. Vzpomínám, že to pro mě byl velmi stresující a zároveň šťastím překypující pocit.

Bývala jsem často nemocná s průduškami a tak na něčí radu táta coby myslivec zastřelil jezevce a jeho vyškvařeným sádlem mi mazávali hrudník. Také pítí horkého mléka s medem a máslem před spaním bylo mým každodenním údělem. Ale obzvláštním rituálem bylo pítí vajíček /prý pomáhají/, což jsem odmítala. A tak táta šel

příkladem. Seděli jsme proti sobě na stoličkách, mezi námi ošatka s vejci, táta udělal malý otvůrek, osolil a vysrkal. Pak připravil i pro mě, měl k tomu náležitou řeč a ejhle! Zakrátko už pití vajíček nebyl problém!

Doma jsme mluvili česky, na to se dbalo. Kolikrát při návratu zvenku jsme s Rostou pokračovali v ukrajinštině, ale se zlou se potázali. Maminka, když měla dobrou náladu a přestala se tak moc trápit odjezdem Čechů i když ji to nepřestávalo mrzet, že jsme zůstali, zpívala české písničky o krásné pasačce, co husičky pásala. O husách pasoucích se nade mlejnem a jiné. I tatínek někdy přidal svou oblíbenou o malém myslivečkovi pospíchajícím do lesa a sotva nesoucím flintu... Uměli jsme česky psát i číst. Staré almanachy a časopisy po prababičce byly naší českou školou. Později ve městě jsme objevili český časopis Vlasta a každý týden se těšili na nový výtisk.

Táta stále pracoval jako kolchozní kovář, opravoval stroje a koval koně pro celou vesnici. Platili vodkou nebo neplatili vůbec. Stále mu někdo dlužil. Měl plno kamarádů, rád s nimi poseděl a popil. Jednou ho dovezli silně opilého na voze, postavili ke dveřím a utekli. Seděl u pece, máma mu nadávala a když to chvíli trvalo, vyndal z prostoru na dřevo pod pecí malou sekyrku na štípání třísek. Podával ji mámě se slovy „na, zab mě“. Vzala sekyrku, uklidila a pochopila, že s opilým nemá smysl se bavit. Nenáviděla alkohol a jen vzácně při rodinných oslavách si smočila jazyk v becherovce nebo víně. Táta nebyl ani s „opičkou“ agresivní, ale usměvavý a nekonfliktní. I jinak byl velmi dobrosrdečný.

Maminka i přesto, že měla problémy se srdcem, musela pracovat v kolchoze na poli. Za to jí psali pracovní jednotky, které se po sklizni proplácely. Když se neurodilo, kolchozníci nedostali nic. Když se urodilo, dostali deputát - pytel nebo víc obilí a nějaký peníz. Nezřídká si museli koupit státní obligace, za které nikdy nedostali peníze zpátky. Kolchoz musel odevzdat státu převážnou část obilí, které mnohdy nechali zplesnivět a shnit, protože s ním neuměli nakládat a neměli sýpky. Brambory a zelenina se pěstovaly na vlastním políčku za naší zahradou. Kráva a koza nás zásobily mlékem, v zimě se zabilo prase, někdy dvě, k tomu se přikoupil býček, nadělaly se skvělé české klobásy a hajdy do nově postavené

tržnice v Rovně. Samozřejmě s potvrzením veterináře a patřičným povolením k prodeji. Ve státních obchodech bylo málo kvalitního masa a výrobků z něj, páchlo tam jen rybinou a regály většinou zely prázdnotou. Na tržnici bylo živo a vše se brzy prodalo. Někdy mě naši brávali sebou, abych jim pomáhala. Takovým způsobem se získávaly peníze, protože maminka už měla v plánu přestěhování do Rovna. Už toho měla dost. Nočního buzení před volbami jen proto, aby do 8 hodin bylo odvoleno, stálého strachu před ukrajinskými nacionalisty, života pod dohledem...Město bylo anonymní a hlavně, zbylo tam pár českých rodin.

Obyvatelé vesnic, kolchozníci, neměli žádné osobní doklady, jinak by se vesnice vyčistily – vždyť pracovali v kolchoze za mizerný deputát a doslova pár rublů. Kluci při odchodu na tříletou vojnu dostali paspart - občanku, po skončení vojny se hodně z nich snažilo najít si práci ve městě nebo studovat. Najít práci bez dokladů nebylo lehké, vlastně skoro nemožné. Jak se to podařilo tátovi? Jistě využil známosti. Dostal doklady, práci a vše se rozběhlo hodně rychle. Během léta 1955 byl náš dřevěný domek rozmontovaný a znovu, o trochu zvětšený, postavený v Rovně v tiché ulici na kraji města. Rost'a i já jsme se rozloučili s našimi vesnickými kamarády a 1. září jsme nastoupili do nové školy ve městě. Táta pracoval jako pokrývač. Tenkrát se dělaly většinou střechy z pozinkovaného plechu a táta to uměl moc dobře. Odváděl kvalitní práci, se vším, co „vonělo“ železem si poradil. A nejen s tím. Byl moc šikovný a vynalézavý. Hodně z tátova pracovního umu podědil Rost'a. Máma byla v domácnosti. Hodně času strávila čekáním ve frontách. Fronty byly na všechno. Také se nakupovalo na trhu, kde prodávali lidi z vesnic své výpěstky. I některé kolchozy přivážely výborné máslo a hustou smetanu, která se dala mazat na chleba. Prodávalo se přímo z auta, mockrát jsem byla vyslána s konvičkou a vystála tu nekonečnou frontu.

V prosinci téhož roku jsme celá rodina odjeli na návštěvu k babičce do Čech. Už jen cesta mezinárodním rychlíkem byla vzrušující, na hranicích se procházelo kontrolou, celníci si nás podezřívavě prohlíželi a my měli malou dušičku, strach, aby nás nevrátili. Strýc Fencel na nás čekal na nádraží v Libině s koňským povozem. Vezl nás do Benkova, kde tenkrát bydleli.

Byl klidný podvečer, padal lehký snížek, stromy podél cesty, celé vyparáděné v bílém, jako by nás vítaly a kynuly nám na pozdrav. Po osmi létech jsme se setkali s babičkou, která nás vítala s otevřenou náručí. Skoro všichni plakali dojetím. Bylo vánoční období a bonbony z kolekce mi nedaly spát. Obzvlášť ty s náplní mi moc chutnaly a jednou se jich pár „přestěhovalo“ pod můj polštář. Ráno jsem celá zkroušená nesla babičce počokoládované prádlo a moc jsem se styděla. V Rovně jsme žádnou babičku neměli / babička Anička zemřela už v roce 1947/. Takže mít babičku a najednou s ní být byl pro mě zcela nový, sváteční pocit. Na Volyni jsme měli jen dědečka, ale neviděli jsme ho často, bydlel na Svaté s novou „babičkou“, kamarádkou našeho táty z dětských let, s kterou pásl husy.

Jelikož jsme byli děti školou povinné, nesměly jsme ani tady zahálet. Rost'a chodil do školy v Benkově, já musela do Hrabišína. Chodilo se pěšky. Později jsem se naučila na lyžích a tak nezřídka za stodolou s několika novými kamarády jsme si nasadili lyže a uháněli dolů ke škole. Zpátky se zase šlo pěšky. Byla jsem ze všeho toho nového docela vyjukaná, mluvila spíš staročeštinou s ruským přízvukem, ale brzy jsme se se spolužáky skamarádili. Ve školní jídelně jsem poprvé jedla dršťkovou polévku, vlastně nejedla, jen hrábla do talíře a nevěřicně zírala na chlupaté proužky. O přestávkách jsme si povídali, byli zvědaví, jaké to je u nás. Také jsme hrávali šachy a kluci chtěli vědět, jak se rusky řekne to či ono neslušné slovo. Byla jsem slušné děvče a kolikrát těžko chápala. Nikdy bych je nevyslovila, ale když nedali pokoj, psávala jsem je klacíkem do sněhu a všichni měli z toho velkou psinu. Taky jsem byla potrestaná za to, že jsem starostovi třídy, obrylenému tlust'ochovi v punčocháčích a kraťasech, zničila seznam těch, kteří vyrušovali v hodině náboženství, když farář byl v jiné třídě, mluvili a rámusili. Učitel mě za to nechal klečet a brala jsem to jako velkou potupu. I přesto mě učitelé měli rádi, vynikala jsem v matematice a dávali mě za vzor. Ale čeština – to byla katastrofa. Ale něco jsem se přesto naučila. Při odjezdu mi pan ředitel Dvořák daroval knížečku „Písně otroka“ od Svatopluka Čecha se slovy „teď tomu ještě nebudeš rozumět, ale později porozumíš“. Bylo to v 6. třídě, knížečku jsem četla několikrát a i teď po letech, když se probírám

knihovnou, si ji prohlížím a vzpomínka na své dočasné spolužáky a učitele mě hřeje u srdce. S mnoha z nich jsem si dopisovala a další nechali svou stopu v mém památníčku, který mi dala babička. S některými jsem se viděla po našem přestěhování do Čech. Byl to nádherný čas. Domů jsme odjížděli koncem března 1956 roku, všude byl sníh, byla jsem bohatší o úžasné zážitky, naučila se lyžovat a domů, kromě jiného, jsem si vezla „Lesní noviny“, kouzelnou knížku od Vitalije Bianki, česky psanou. O přírodě, o lesních zvířátkách, byla po dlouhou dobu moje i Rost'ova nejoblíbenější. Později si v ní četly i naše děti. Ještě ji mám v knihovně.

V dalších letech maminka jezdila do Čech každý rok a my se těšili, až se vrátí a zase nám něco přiveze. A pak přesvědčila tátu k přestěhování. V Čechách vše potřebné zařídili babička s tetou. Rodiče zažádali o povolení k výjezdu natrvalo. Ale ouha! Opustit Sovětský Svaz? Neslýchané, skoro se rovná zradě!!! Zamítnuto!!! Za rok žádali zase, znovu zamítnuto. A tak se to opakovalo několikrát se stejným výsledkem, až jednou svitla naděje. Naši prodali domek, aby byli připravení. Ale přišlo veliké zklamání, povolení ani tentokrát jsme nedostali. S lítostí jsme opustili prodaný domek a přestěhovali se do pronájmu.

Od 9. třídy jsme mohli chodit na školní večírky s tancem, které většinou pořádala 10. Třída. Zpívala jsem ve školním sboru a vystupovali jsme při různých příležitostech. Ale tanec mi učaroval. Později jsme chodili na odpolední tanečky do města, v létě pak do parku, kde byl velký altán s tanečním parketem. Tance jsem se nemohla nabažit. Když nebyl k mání tanečník /kluci neradi tancovali, někdy neměli na vstupné a tak postávali kolem altánu, pozorovali ten mumraj uvnitř a pronášeli „oduševnělé“ poznámky/, tancovaly jsme s holkami a byla velká sranda. Někdy tam hrával i náš známý, Čech, Bobek se jmenoval. Když jsem se objevila, spustili nějakou českou písničku. Zvláště populární byla „Dobry den, majore Gagarine“, byla v rytmu jazzu a mladým se moc líbila. Navzdory různým zákazům se jazz pomaličku dostával do programu kapel. Dmula jsem se pýchou, že tuto pěknou písničku napsali právě Češi a když ji poprvé hráli z gramofonu, nevěřila jsem svým uším a slzela dojetím. A samozřejmě jsem musela všem přeložit, o čem se zpívá.

Bobek byl milý starší pan. Když nás poprvé navštívil, aby se

setkal s českou rodinou a popovídal si, a představil se, okamžitě se mi v mysli zjevil králíčí či kozí bobek. Hurónský smích mě doslova vymrštil ven a trval hodně, hodně dlouho. Moc jsem se styděla. To mi bylo asi 14 let.

Na tanečním parketu jsem se seznámila s Viťkou, příjemným hochem z Leningradu /dnes Petrograd neboli Petěrburg/, vojákem, který sloužil v Rovně. Vyzval mě k tanci, odmítla jsem se slovy, že s vojáky netančím. Zkusil to ještě jednou, dopadl stejně. A tak si ke mně přisedl a hezky mi promluvil do duše. Doma jsem o tom přemýšlela. Časem se z nás stali dobří přátelé. V Leningradě

studoval technickou univerzitu / na vojnu se muselo, prostě se studium přerušilo/, měl nějakou nižší hodnost a mohl chodit na vycházky. Byl o 3 roky starší / mě bylo asi 17/, nebyl ztřeštěný jako já, byl přemýšlivý a mockrát mě donutil brát věci jinak, než jsem je brávala dosud a změnit některé své postoje. Na podzim 1961 mu skončila vojna, vrátil se domů, často jsme si psali a nesmírně litoval chvíle /i já/, že jsem odjela do Čech.

Avšak mojí láskou největší byl Ljoňa, milý, skromný, hodný. I když máma mi jednou řekla, že si nemám s nikým začínat, protože odjedeme do Čech. Znali jsme se rok a půl, když odešel na vojnu do Moskvy. Při našem odjezdu jsem neměla možnost se s ním ani rozloučit. Obřečela jsem to. Pak už jsme se nikdy nesetkali.

V 8. třídě jsme byli zařazení do experimentálního programu. Spočíval v tom, že souběžně se studiem jsme se vyučili řemeslu. Přidali nám odborný předmět a několik dní v měsíci jsme chodili na praxi do závodu vysokovoltní aparatury, kde jsme se seznamovali s technologickým postupem při výrobě různých spínačů, přepínačů a relé. Naše prázdniny byly kratší o jeden měsíc, který jsme věnovali povinné praxi v závodě. Zadarmo. Za 3 roky nám byl vystaven výuční list. Ale každý den jezdit do práce přeplněným dělnickým autobusem s dělníky v usmolených pracovních hadrech na druhý konec města – to ne, to by se mi do budoucna nelíbilo. Na jaře 1960 jsem maturovala a protože naši se nehodlali vzdát myšlenky na odjezd, nehledala jsem stálé zaměstnání, byla na brigádě a montovala přístroje pro vysoké napětí. Pohrávala jsem si s myšlenkou na studium, trochu se připravovala na zkoušky v září, ale najednou se všechno změnilo.

Bydleli jsme v pronájmu, táta pracoval ve stavebním podniku a tam se mu naskytla možnost postavit dvojdomek s nějakým inženýrem. Protože naděje na odjezd byly skoro mizivé, pustili se do stavby. Stavební místo bylo na konci nové ulice, bylo jaro a vůně bílé kvetoucích akátů, rostoucích na hranici parcely, plnila vzduch. Odešli jsme z podnájmu do provizorního bydlení poblíž staveniště. Pak našim někdo poradil, aby zajeli do Moskvy a pokusili se dostat do kanceláře generálního sekretáře Chruščova, tehdejší hlavy státu. Dlouho neváhali a do Moskvy se vypravili oba. Několik dní čekali na přijetí, prohlídli si krásy Moskvy dokonce i z terasy Lomonosovy university. Přijal je tajemník, přednesli mu své problémy se žádostí o výjezd. Dostalo se jim slibu, že všechno bude vyřízeno. Moc nevěřili, ale odjeli domů s nadějí v srdci. Více už udělat nemohli. Dále stavěli dům. Ale přišlo předvolání na oddělení milice, kde čekalo překvapení. S nelibostí nám oznámili, že výjezd byl povolen!!! Byli dotčení, že si naši stěžovali u instance nejvyšší!!! Ale pomstili se nám tím, že do dvou měsíců, do konce listopadu, jsme museli být pryč! Všechno šlo ráz na ráz. Prodali nedokončený dům a všechno, co šlo, něco rozdali, sbalili kufry, televizi, rádio, magnetofon a jiné, rozloučili jsme se známými, kamarády i kamarádkami, příbuznými z tátovy strany, dědečkem Štěpánem a vyrazili vstříc lepším dnům.

A tak 1. prosince 1961 roku jsme stanuli na české půdě. Na zasněženém nádraží v Libině. S nadějí i obavou.

Touto svou duševní reflexí vyslovuji velké DĚKUJI svým rodičům, že nás odvezli z Ukrajiny a že nám umožnili lepší život, než jaký bychom měli tam. Mrzí mě, že už to nemohou slyšet.

XVIII. Moje cesta na Ukrajinu.

Je podvečer 8. června 2009. Zítřa brzy ráno mám jet s Rost'ou, Vítkem a jeho kamarádem ze studií, Jirkou navštívit našeho bratrance Juru a sestřenici Ninu. Mám jet... ale pojedu? Jsem skoro rozhodnuta, že ne. Ještě 3 dni mám brát antibiotika, dnes ráno mi vytrhli zub moudrosti, který se o víkendu rozbolel, odpoledne jsem dostala teplotu. Beru to jako jakési znamení, varování – „nejezdí“. Vítek přijíždí pro kufr, seznamuji ho se svým rozhodnutím, nelíbí se mu to a přesvědčuje mě, že to zvládnu. Odvází si kufr. Pozdě večer se zdá, že je mi líp, teplota zmizela, i Petr mi dodává sílu, že to dobře dopadne. A už je půl třetí ráno, auto přijíždí, odhazují veškerou nerozhodnost a nasedám.

Přece bych nemohla zklamat Rost'ou a hlavně Vítku, který tak trochu /snad/ spoléhá na mě, že budu platná alespoň při prvních krocích na Ukrajině. A tak odjíždíme. Teprve v autě se uklidňuji a pak se i těším. Trochu otravuji řidiče s regulací klimatizace, ale snad mi odpustí než si zvyknu. Je horký den, několikrát zařazujeme kuřáckou přestávku, protáhneme se a jedeme dál. Cesta přes Polsko není moc příjemná, cesty nic moc, objížďky a zpomalení kvůli stavbě nové dálnice na hranice s Ukrajinou, hlavně kvůli konání mistrovství Evropy v kopané na Ukrajině a v Polsku za 3 roky. Průjezd hraničním přechodem je bez komplikací. Kluci chtějí poznat Ukrajinu také jinak než z hlavní cesty a tak sjíždíme na vedlejší cestu, ale ouha! Po několika kilometrech se vracíme, silnice /dá-li se tomu tak říct/ je samý výmol, to bychom daleko nedojeli. Jedeme po hlavní cestě na Lvov obchvatem a já valím oči! I tady se staví satelitní vesničky-uprostřed nesmí chybět pravoslavný kostel - domy jsou moderní, některé honosné, dost monstrózní, asi zbohatlíků - rychlokvašek. A všude kolem zarostlá neobdělaná pole. Asi v polovině cesty na Rovno se to začíná měnit, pole jsou osetá, ve vesnicích je vidět snaha obyvatelů vylepšit tu plot, tu domeček. Projíždíme Rovnem, od prvního pohledu je vidět, že se tu mnohé změnilo, rozrostlo se. Rost'á naviguje dobře a už jsme u paneláku, kde bydlí Jura.

..... Jsme očekávání .....

S Vítkem vcházíme do domovních dveří a zvoníme. Paní, která nám otevřela, se mi nezdá ani trochu povědomá, ale uběhlo hodně času co jsme se viděli naposled a tak v euforii hlásím“gosti prijechali“. Ani okem nemrkne a zve nás dál se slovy“ zachoditě“. V tom se na chodbě objeví mladé děvče a já už vím, že je to omyl. Spletla jsem si dveře. Smějeme se a omlouváme a jdeme k těm správným. Jura i Halja nás vyhlíží z balkonu a diví se, kam že to jdeme. Velké přivítání, povídání, popíjení. Byt je malý, spíme jak se dá, Jirka si vybral balkon. Druhý den jdeme do města. Jdeme pro nás neznámými ulicemi, Rost'a má dobrou orientaci a jsme v parku, kam jsem v létě chodívala tančit. Tam, kde v r. 1961 byly centimetrové stromky, dnes je vzrostlý park, ale co se mi nelíbí - hejna vran v korunách stromů, mám strach, že nám něco přistane na hlavě. Divadlo stojí na svém místě, opodál nové kino, z katolického kostela, kterému v 60.létech uřízli špici a udělali tam kino, dnes je hudební síň. Stará dětská železnice s vláčky, obrovská tržnice, docela špinavá řeka s minimem vody, starý most, po kterém je strach chodit... Na každém kroku banka, restaurace, bar... V podchodu plno butiků. Regály už nezejí prázdnotou , je plno zboží, pro nás za přijatelné ceny. Krásné kožichy , kožené oblečení, nádherné boty a kabelky a stále stejně neochotné prodavačky. Ale obchody prázdné, sem-tam se někdo zastaví podívat se a jen málo kdo koupí . Pro místní je to drahé

a tak se nakupuje převážně na tržnicích a v secondhandech. Tržnice jsou přeplněné vším, potravinami i oblečením, domácími potřebami, levnými cigaretami a vodkou. Ale s platem 600 až 1000 hřiven si moc vyskakovat nemůžou /asi 100-180EUR/

Mimochodem, nevidím tady ani jednoho Vietnamce jako prodejce.

Také se jdeme podívat na náš dům, z kterého jsme odjeli do Čech. Je k nepoznání, zvětšený a má novou střechu. Kolem domu je kovový plot s originálními prvky. Majitelé nejsou doma, ale mluvíme se sousedkou, která si nás pamatuje, hlavně tátu, kterému občas něco sehnala na stavbu, jelikož byla zaměstnaná ve stavebninách. Je to docela příjemné setkání.

Ještě tentýž den jedeme do Podlísk. Takřka po více než 50letech se vracíme do míst, kde jsme se s Rosťou narodili a prožili část dětství /do mých 12let/. Už před jízdou jsem si vzala Lexaurin, ale jak se blížíme k vesnici, napětí a dojetí stoupá.

Poznáme to ještě tady? První pochybností je kostel na začátku vesnice, pak v tamějším obchodě mě prodavačka přesvědčuje, že to jsou jiné Podlisky. Ne, to nemůže být pravda, tady naproti obchodu stával náš domek a kovárna. Nějaký člověk, který nás poslouchal, tvrdí, že kovárna byla jinde. Ale jsou to lidi o dobrých 15-20let mladší, takže říkám pár jmen a už je všechno jasné. Staří už zemřeli a jejich děti, moji vrstevníci, bydlí ve městě, moje

kamarádka Haňa

Lozinská už taky odešla na věčnost. Procházíme bývalou českou částí Podlísk, hovoříme s lidmi – jedna paní se chlubí, že byla v lázních v Karlových Varech-, ale většinou jsou to ti, kteří se po odjezdu

Čechů přestěhovali z Polska a žijí v jejich domech. Někoho napadá

„Popovič, ten přece žil s Čechy“! A tak se setkáváme s příjemným 89letým pánem, který kdysi žil a pracoval na statečku našeho pradědečka Antonína Vostrého a po repatriaci Čechů v r.1947 zůstal bydlet v jeho domku a bydlí tam dodnes. Vzpomíná, jaký byl Saša dobrý kovář a kamarád a na různé příhody. Je to milé setkání , jsem moc ráda, že stojím tady, na místě, kde moji předci šlapali tento svět a že i tady je někdo, kdo na nezapomněl a má na ně i dobré vzpomínky. S díky se loučíme s panem Popovičem, jeho manželkou a synem a vracíme se k obchodu, kde na nás čeká prodavačka a pár lidí- je to událost pro „spící vesnici“- a s nimi můj kamarád z dětství Kolja Majstruk, kterému jsem asi v 11 letech hodila cihlu na záda, jak mě naštvál, a pak jsem seděla ve sklepě ze strachu ,že dostanu od mámy mazec- stejně mě to neminulo. Oba jsme moc rádi, že se vidíme, konečně upřesňuje, kde jsme bydleli.

Vzpomínám, že jsme měli velký dvůr, táta mezi jiným koval koně a pořád tam někdo byl. Teď se mi to zdá malé, dvůr je zarostlý, z kovárny je obydlí-chalupa-majitelé také žijí v Rovně. Ale máme štěstí- paní zrovna přijela. Zajímá nás sklep, kde se táta za války /hlavně při ústupu Němců/ schovával. Občas jsme se schovávali celá rodina. Teď už je skryš zazděná. Vrací mě to do dětství. Stojím tady a vzpomínám- na mámu, jak mě poprvé vypravuje do školy v modré kytičkované sukýnce a bílé halence, na tátu, jak se rozmachuje u kovadliny, na pocity strachu, když jsem při rozsvěcování rozbila sklo u petrolejky, které se tak těžko shánělo, přímo cítím vůni chleba a „pampušek“ právě vytažených z pece, úžasnou chuť moruší a mirabelek, co se jich Rost'a přejedl a pak mu bylo špatně a vypadal hrozně... A ty jízdy z kopce na školní brašně v zimě!

Tolik toho prolítne hlavou, ale už dost, jde se na hřbitov. Jsou tady pochováni naši sourozenci z 1939 a 1941, Vitinka a Bohoušek, kteří, majíc několik měsíců, zemřeli na černý kašel či záškrť. Chlapi z vesnice, kteří nás doprovází, upozorňují na přímo uměleckou práci, na ohrádku hrobu, bohužel, částečně ukradenou, kterou vyrobil táta. Stejný styl lze pozorovat i na jiné ohrádce, zřejmě také tátova práce.

Je to český hřbitov, dříve byl u lesa, teď ho les pohltil, je zarostlý,

některé pomníčky se válí na zemi, některé z nich se Vítek s Jirkou snaží dát tam kam patří. Kolja slibuje, že alespoň natře ohrádku. Vracíme se do vesnice, loučíme se, ale Kolja trvá na tom, abychom se u něho na chvíli zastavili, jdeme k ním, posedíme, povyprávíme, samozřejmě, bez přípitku na setkání se to

neobejde. Starý dům, jak si ho pamatuji já už nestojí, postavili nový, ale teď ho užívají jako chalupu, bydlí v Rovně. Vesnice je docela zpustlá, prošli jsme jen bývalou českou část, do ukrajinské jsme se nedostali pro nedostatek času. Kostel prý spadl, ale moc tomu nevěřím, asi ho zbourali, komouši, nechtěli, aby lidi chodili do kostela. Z dětských let si pamatuji, jak ředitel školy stával u vrat a zapisoval nás, žáky, kteří šli do kostela a další den nás vyvolávali a ať jsme uměli nebo ne, dokázali nás tak zblbnout, že jsme všechno zapomněli anebo jsme vůbec neodpovídali a dostali kouli. Nový kostel postavili ze sbírky mezi lidmi.

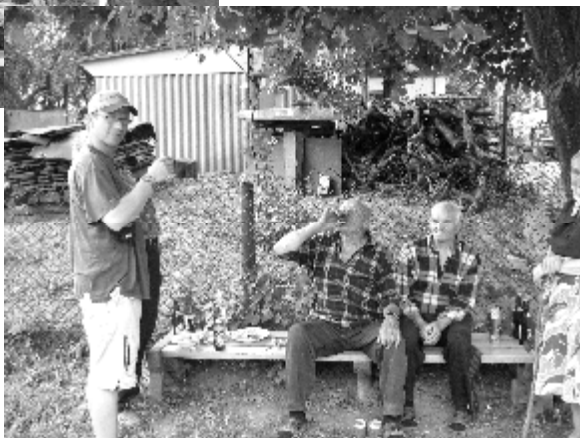
Stará škola už také nestojí, postavili novou.

Odjíždíme plní dojmů, lidi jsou velmi přátelští, srdeční, snad i my jsme v nich zanechali dobrý pocit.

Další den jedeme na samotu, kde bydlí Nina s nejmladším synem Jurou a jeho rodinou-manželkou Natašou a třemi dětmi. Za vesnicí

posedíme, povyprávíme, samozřejmě , bez přípitku na setkání se to neobejde

Mosty nevíme kudy kam a hlavně, jak písčitá cesta vede přes

les, je po dešti. Po poradě, Rost'a s Vítkem vyráží přes les do asi 7km vzdálené Svaté pěšky. Rozběhla jsem se i já, ale záhy se vracím-malý, sotva postřehnutelný „kopeček“ mi připomíná, že na to nestačím. My s Jirkou zůstáváme v lese, čas ubíhá pomalu, žádná zpráva. Jak se později dozvídáme, dali si hoši pěkně do těla, obzvláště prý Rost'a byl na pokraji svých sil, když dorazili k Nině. Nepoznala ho. Vysvětlují situaci, volají nám, že pro nás přijedou. Těšíme se, že přijedou nějakým terénním vozem. Dlouho se nic neděje, pak na hlavní asfaltové silnici slyším zvuk koňských kopyt. Ne, to snad ne! Ano! Mezi stromy opravdu vidíme vůz, tažený koněm a teď i Vítků jak se rozvaluje na seně, usmívá se a těší se jak budeme vykuleni. Tímhle mám jet? Ach jo... Auto necháváme u rodičů Nataši v Mostech a chtě-nechtě šplháme na vůz. Vyrážíme 5km dlouhou polní cestou, plnou kaluží, vůz se houpe ze strany na stranu a mě jímá hrůza, že v jedné z nich přistanu. Nikde ani živáčka, ale přece jen tamhle pasák a pár koní.

Přijíždíme k osamocené usedlosti , kterou tvoří nový dům, zateplený, s plastovými okny, kus starého, chlívky a stáj pro koně a krávu. Na dvoře nás vítá Nina - s mladými jsme se přivítali už na voze - je bosá, ošlehaná větrem a

zocelená těžkou a dá se říci nepřetržitou prací, připomíná mi tak trochu indiánku, s šátkem na hlavě, který nosí celý den. Říká ,že bosá chodí od brzkého jara do pozdního podzimu a když jde do kostela

do 3km vzdálené Buderáže , boty si nese v ruce a nazouvá si je těsně před kostelem. Mladí mají své pokoje zařízeny docela moderně, Nina-ve starém ukrajinském stylu s postelí ozdobenou vyšívanými polštáři. V každém pokoji visí ikony, lemované vyšívanými ručníky. V kuchyni ve větším rámu jsou rodinné fotky, našli jsme tam i své rodiny. Moc mě to potěšilo. V kuchyni nechybí pec, ale kuchyň ještě není hotová a tak se vaří ve staré kuchyni a Nina s Natašou běhají s každým jídlem přes dvůr. Dost nepohodlné. Ale chybí koupelna. Polorozbořený dřevěný záchod se krčí u stěny chlívka a máme z toho šok. Největší snad Jirka, zdá se, že je z toho cimprlich. Vítek to bere statečně. Sedíme na verandě u plného prostřeného stolu s pelmeněmi, masem, saláty, klobáskami, žmoulám suchý rohlík /držím přísnou dietu ze zdravotních důvodů/, zapíjím čajem /později mi upečou dobrou dietní bábovku i dobrou slepičí polévku/ a mám hezký pocit spokojenosti ,snad štěstí, že jsme se setkali a tuto radost mi trochu kalí vzpomínka na tátu, jak moc si přál na stará kolena navštívit obec

Svatou a mrzí mě, že se to neuskutečnilo. Samozřejmě, nechybí všudypřítomná vodka, moc se mi to nelíbí, ale nezměním to. Klukům je v noci patřičně špatně, hlavně Jirkovi- když druhý den ráno vstoupí na verandu /spali na seně/, je mi ho líto. Vypadá zničeně. Vítek se zdá být v pohodě. K večeru jdeme na místo, kde stával dědův domek, kde se narodil náš táta a odkud i v zimě běhával do školy bos. Je hezké počasí, kolem dokola lesy - jak se vyjádřila Nataša - vždyť je to ráj. Bohdanek, 3letý Ninin vnuk, poskakuje před námi a stále se chce fotit. Je moc šikovný, „rozumbrada“.

Přicházíme k tzv. Lucukovu jezeru, kde Nina s rodinou ještě chovají malinko ryb a kde poblíž stávala dědova dřevěná chalupa s doškovou střechou. Dnes je místo zarostlé trávou a jen její jiný druh oproti ostatním dává tušit, kde asi stávalo

stavení. Pak v nedaleké přehradě se chlapi koupou. Je tady krásně, klidno, ale brzy nebude, prý se skupují pole a chystá se stavět rekreační středisko. Bude konec idylky. Ještě se zastavujeme u řeky, kde podle tátova vyprávění, kdysi jako malý lovil raky. A teď Jura se marně pokouší holýma rukama ulovit rybu - to jsou nápady! -, ale vracíme se bez úlovku.

Při koukání na Ninu, jak dojí krávu, mi znovu naskakují vzpomínky z dětství, kdy jsem stávala u dveří chlíva a čekala při dojení na svůj oblíbený hrníček teplého mléka. Druhý den ráno prší, ale to neodradí Vítka ani ostatní, aby nejeli na Svatou. Jedou známým „tereňákem“, navštíví hřbitov, pomník na památku upálených Němci za války,

mezi nimiž byl i náš strýc Vít.

Odpoledne, oděni do starých kožených bund, opět v dešti, vyrazí do 3km vzdáleného Buderáže, kde rovněž navštíví hřbitov a hrob naši babičky Aničky a dědečka Štěpána. Celý den prší a hoši si dali pěkně do těla. Byli v místní hospodě, ochutnali ukrajinské pivo a pokecali si s lidmi. Jirka si koupil ponožky a já dostala banány. Vítek se zdá být spokojený. Vždyť to je to, co si snad přál- vidět místo, kde žili jeho předci a kde sní svůj věčný sen. Nina se těšila, že mě zaměstná na zahrádce, ale déšť to překazil a jsem tomu ráda, alespoň si můžeme poklábosit a zavzpomínat.

Třetí den se loučíme, uvidíme se ještě? Jen Pánbůh ví, ale bude se mi stýskat. Jura říká, abychom určitě přijeli a tak napolo žertem i vážně dodáváme, že až bude v domě koupelna i záchod. Chystám se vyrazit do Mostů pěšky, na vůz už mě nikdo nedostane. Vítek se uvolil jít se mnou. Trochu se mi svírala dušička při představě, že půjdu sama.. Jdeme polem i lesem, vdechujeme vůni borovic, v dáli se pasou koně, povídáme si a než se nadějeme, jsme v cíli. Ještě si v obchůdku kupuji tričko, převlékám se do suchého a už přijíždí ostatní. Loučíme se, nasedáme do auta, máváme a odjíždíme. Začíná neděle, poslední den našeho pobytu. Zase prší a kluci s Rost'ou jedou do Českého Malína, navštíví hřbitov a hledají vzpomínky na vypálení vesnice Němci.

Pomník umučených čechů v Českém Malíně

My s Haljou jedeme na tržnici. Kupují chalvu bonbony, tvořítko na pelmeně, naposled si prohlížím město.

V podvečer se hoši vrací celí uondaní, řidič se musí trochu prospat, v noci vyrážíme na zpáteční cestu. My s Rost'ou se ještě jdeme podívat na ulici, kam jsme se přistěhovali z Podlísk. Ulice už není blátivá jako za našich časů, má asfaltový kabát, domky jsou skoro všechny jak si je pamatují, některé opravené, i náš bývalý domek. Jen na konci ulice stojí nový dům - monstrum, který se do tak klidné skoro idylické zelené ulice nehodí.

Ve 2 hod. v noci se loučíme s Haljou a Jurou. Trochu jsme narušili jejich poklidný život. Byli moc milí, i když Halja byla dost nervózní ve snaze, aby nám nic nechybělo. Nemají to lehké. Když zaplatí za všechny léky, nájem a poplatky, na nějakou renovaci bytu můžou zapomenout. Osud jim nedopřál děti, to je taky dost trápí, bojí se stáří a samoty. Jsem ráda, že jsem je viděla. Jura nám potvrdil, že náš pradědeček Lavrentij /už to jméno !/ byl opravdu Ukrajinec, sirota, kterého adoptoval nějaký pán, u kterého sloužila

Češka. Pradědeček se s ní později oženil a své děti vychovali jako Čechy, kteří si své češství snažili zachovat.

Jedeme zpátky domů po dobré silnici přes Luck bez problémů až na celnici, kde nám „diskrétně“ zabavují cigarety, kterých máme nedopatřením či špatným výkladem předpisů o trochu víc /když je chceme dát do průhledné igelitky, celník se zhrozí a donese nám černou - je to jasné, budou mít co kouřit/. Stále se ptají, jestli něco nepašujeme a dokonce nám vyhrožují i konfiskací auta, najdou-li něco. Ale my opravdu nic nepašujeme, ještě chvíli nás pozorují a pouští nás k pasové kontrole. Dlouho si prohlížejí Jirkův cestovní pas, fotka se jim nezdá, nakonec se všechno vysvětlí - Jirka podstoupil malou úpravu nosu a asi ho nenapadlo vyměnit pas. Ale to není všechno. Sdělují nám, že se musíme vrátit na přechod, kterým jsme na Ukrajinu přijeli, protože tamější celnici nám nedali razítko na výjezdní tiskopis. No to snad ne, to nám nemůžou udělat! Snažím se jim vysvětlit, že my přece za to nemůžeme, ať tam zavolají a dohodnou se. Dívá se na mě nechápavě, kdo to prý zaplatí!? Já, odpovídám skoro zoufale a říkám, že máme domů ještě hodně daleko. Poučuje mě, jak se mají vyplňovat tiskopisy, jen zdržuje sebe i nás. Určitě čeká, až nás to napadne. Napadlo! Ale Vítek řekl „nic nedostanou“ a my ostatní s ním souhlasíme. Zatím Jirka vyřizuje záležitosti s autem, úředník je velice nepříjemný. Nakonec asi po 2 hodinách střídavého dohadování na pasové kontrole a po 5 hodinách celkového čekání na přechodu slutují se, mávnou rukou a dají pokyn k otevření závory. Uf, to je úleva!!!

A už jsme v Polsku, zase ty objížďky a špatné silnice, lepší se to až kus před našimi hranicemi, které projíždíme s pocitem úlevy a konstatováním, že je u nás nádherně! Jak sladký pocit vracení se ! Za pár hodin jsme doma. Díky Bohu vše dopadlo dobře. Konec dobrý - všechno dobré.

Vystupuji z auta, loučím se s ostatními a našemu skvělému řidiči Jirkovi Petrovskému děkuji za bezpečnou jízdu, za trpělivost a za příjemnou společnost.

Děkuji všem, kteří mě k tomu „dokopali“, ať to je Petr, Martina, Rost'a, Jiřina, Majka i Pepa Protivánkovi. I paní doktorka Halamová přispěla svým dílem k mému rozhodnutí. Ale největší dík patří hlavně Vítkovi, koho to napadlo uskutečnit.

Toto krátké shrnutí naší cesty, je mojí duševní reflexí /dá se to tak říct?/ a mohlo být mnohem obsáhlejší, ale nevypisují zde všechny detaily a pocity, některé se jen těžko vyjadřují- každého z nás ,zúčastněných, zaujalo, potěšilo, překvapilo, to či ono, ale věřím, že tento výlet si budeme dlouho pamatovat.

Své zážitky popsala Slavěna Eliášová.

Červen 2009

XIX. Doslov

Všechno není pro všechny!

Každá doba, každý režim, ať už si říká jakkoli, má své nedostatky. Každý vůdce vždy tvrdě obhajuje svoji myšlenku, že jedině on ví jak napravit chyby toho předešlého a jedině s ním se všechno zlepší pro všechny.

Bylo by krásné vymýtit všechno zlo, nastolit samou spravedlnost, žít svobodně a blahobytně, jak by kdo chtěl.

Tak by možná mohla žít jen malá skupinka vybraných a ke každé oběti ochotných lidí.

V celých dějinách lidstva taková společnost snad nebyla a zdá se, že zatím ani není možná.

Vždy bude někdo, kdo chce ovládat ty druhé, kdo chce těžit z jejich podřízenosti. Nepomůže vzdělání a ani náboženské přesvědčení. Jak přibývá vzdělaných lidí, přibývá i těch, kteří hledají cesty, jak toho využít vůči druhým.

Silní, ať jsou moudří nebo hloupí si silou podřizují slabšího, chytří totéž činí svojí chytrostí a lstivostí. Platí to u jednotlivce, rodiny i státu. Všichni nabudou přesvědčení, že když jsem se přičinil a mám

se dobře, musí z toho mít užitek každý. Není tomu tak, když silný ublíží slabšímu, bohatý šidí chudého, chytrý hloupého. Nedá se to vzít nazpět a dějiny si to pamatují. Zůstává to v každém z nás jako neviditelný kód a lidé stále budou hledat cestu, jak se z tohoto kola dostat.

Bude to pro lidstvo cesta dlouhá, s mnohým klopýtnutím a pro mnohé stejně krutá, ne-li krutější než dosud.

Jenom musíme věřit, že vše alespoň pro naše děti bude o mnoho snazší. Přičinme se svoji plí, jako se pilně snažili naši předci.

Po přečtení jejich životních příběhů, při prohlížení fotografií a jejich rodokmenu, zamysleme se nad jejich životy, oceňme jejich úsilí udělat něco pro lepší budoucnost.

Vezměme si poučení a přemýšlejme co pro lepší příští můžeme udělat my.

***

Milan Kundera

Člověk prochází přítomností se zavázanýma očima. Smí pouze tušit a hádat, co vlastně žije. Teprve později mu odvážou šátek z očí a on, pohlédnuv na minulost, zjistí co žil a jaký to mělo smysl.

R. A. Emmons

Vděčnost je naším průvodcem i v tragických chvílích. Upozorňuje nás na to, že dobro se může objevit i tam, kde ho neočekáváme.

Dostala se Vám do ruky knížečka „Album vzpomínek na Volyň IV“, nepohrdněte ji.

Knihla patří do řady knížeček s fotografiemi a vzpomínkami na Volyň.

Není to žádné literární dílo. Ne všechno, co je v ní napsáno je vlastní. Jsou zde články a texty jiných autorů, které nám připadají být pro Volyň a čas, kdy jsme tam žili, typické. Připomínají nám osudy všech Čechů na Volyni a jejich život. Vše, co je zde popsáno, se vztahuje i na život našich rodin a našich příbuzných, kteří žili spolu s námi na Volyni.

Pamětníků na tuto dobu ubývá a nebude brzo nikoho, kdo by to našim potomkům mohl vyprávět.

Vytvořili jsem proto tuto knížečku, abych své rodině, dětem, příbuzným a přátelům zanechal alespoň nějaké svědectví o Volyni a této době.

Jsou zde obrázky rodin z Volyně i v Čechách, aby ti kteří mají zájem našli své pokrevní kořeny i větve.

Je to práce nedokonalá, vytvořená na koleně. A proto se omlouváme za případné chyby i řemeslné nedokonalosti. Knížečky nemají knižní vydání je to pouze výtisk z počítače.

Vytvořili jsme je pro ty, které máme rádi, rodinu, naše děti, přátele.

Po jednom svazečku jsme tyto knížečky umístili do městské knihovny v Podbořanech, kde je také v muzeu malinká část, vyhrazená památkám volyňských Čechů.

Holcovi Uničov 2010

Češi, kteří původně přicházeli na Volyň z různých důvodů, odcházeli později dál do světa. Jejich cesty vedly do Ameriky, dále do Ruska, ale i do Rumunska, Bulharska, Srbska i do Bosny a Chorvatska.

Chtěl bych i nadále pokračovat v této knížečce a zaznamenávat vaše příběhy a fotografie. Máte-li něco, co by mohlo zajímat i naše potomky, informujte nás na internetové adrese: az.holcovi@volny.cz anebo na adrese bydliště: Antonín Holec, Plzeňská 823, 783 91 Uničov, mobil 774 208 571.

Mnoho zajímavého najdete na webové stránce volyňských Čechů v Uničově: <http://www.scvp.cz> Na této stránce najdete i další odkazy na organizaci volyňských Čechů.

Obsah:

I.	Pro samé vzpomínání na to, jak bylo, zapomínáme na ty, kteří se přičinili, aby bylo lip.	1
II.	Z historie českého vystěhovalectví do Ruska Z materiálů Anatolije Orlova a Alexandra Terkuna	3
III.	Volynští Češi - zachránci pronásledovaných během 2. světové války Mgr. Ludmila Čajanová	4
IV.	Jaké poslání má rodina? Z internetu 2007	8
V.	K čemu nám je takové vzpomínání potřebné?	10
VI.	Věci z Volyně doma dělané, které evokují naše vzpomínky	11
VII.	U Vohralíků z Hlinska	15
VIII.	Jak šel život. Vzpomínání nad starými i novými fotografiemi rodu Vohralíků	16
IX.	Rodokmen	53
X.	Na táčkách u Vohralíků z Hlinska - dnes ve vlasti	58
XI.	František-Alexandr Vohralík	82
XII.	Život pokračuje	111
XIII	U Kutnarů v Dlouhé Loučce – vzpomínky na Teremno Podle vyprávění Jana Kutnara	121
XIV	Jak to bylo na Volyni	138
XV	Pan Vladimír Havří vypráví o smrti kamaráda:	139
XVI	Podlisky na Volyni (osudy lidí)	147
XVII	Náš život na Volyni. Slavěna Lucuková – Eliášová	150
XVIII	Moje cesta na Ukrajinu. Slavěna Lucuková – Eliášová	166
XIX	Doslov.....	177

